

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ –ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΛΑΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ»**

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

ΡΟΔΟΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ –ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Α.Μ: 19030

**«Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΛΑΜΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ»**

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΚΩΣΤΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΕΛΟΣ ΕΔΙΠ ΠΑΝ/ΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΟΦΟΣ ΑΛΙΒΙΖΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΝ/ΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

ΔΑΡΡΑ ΜΑΡΙΑ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΝ/ΜΙΟ
ΑΙΓΑΙΟΥ

ΡΟΔΟΣ, ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η σχολική μονάδα κατά την Επείγουσα Διαδικτυακή Εκπαίδευση: μελέτη περίπτωσης του δημοτικού σχολείου Καλάμου Αττικής

*

The school unit during Emergency Remote Teaching: a case study of the primary school of Kalamos.

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΑ

Επιβλέπων: Κώστας Απόστολος, Μέλος Ε.ΔΙ.Π. ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

Εγκρίθηκε από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στις 01 Φεβρουαρίου 2021

1. Κώστας Απόστολος, Μέλος Ε.ΔΙ.Π. ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

2. Δάρρα Μαρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

3. Σοφός Αλιβίζος, Καθηγητής ΠΤΔΕ Παν. Αιγαίου

ΡΟΔΟΣ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ πολύ τον κ. Απόστολο Κώστα για τις πολύτιμες συμβουλές, την άμεση ανταπόκριση και την ουσιαστική ενίσχυση κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού της έρευνας, αλλά και της συγγραφής αυτής εργασίας.

Επίσης, ευχαριστώ από καρδιάς τους εκπαιδευτικούς Βάσω, Βαρβάρα, Βούλα, Γιάννη, Ελένη και Φωτεινή, χωρίς τη συμβολή των οποίων, η διεξαγωγή της έρευνας θα ήταν αδύνατη.

Τέλος, ευχαριστώ τους γονείς των μαθητών του ΔΣ Καλάμου Αττικής για την εγκάρδια υποστήριξη και την συμμετοχή τους στην έρευνα.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	8
1.1 Τοποθέτηση προβλήματος.....	8
1.2 Σημαντικότητα έρευνας	9
1.3 Στοχοθεσία έρευνας.....	9
1.4 Χρησιμότητα έρευνας	11
1.5 Δομή οργάνωσης του κειμένου	12
2. Θεωρητικό πλαίσιο	14
2.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση	14
2.2 Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση	16
2.3 Επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση	18
2.4 Διευθυντής	19
2.5 Σχολική μονάδα.....	22
3. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	24
4. Μεθοδολογία της έρευνας.....	33
4.1 Ερευνητικά ερωτήματα	33
4.2 Εργαλεία συλλογής δεδομένων	33
4.3 Δείγμα.....	36
4.4 Εργαλεία ανάλυσης δεδομένων	37
5. Αποτελέσματα	41
5.1 Ερευνητικό ερώτημα 1	41
5.2 Ερευνητικό ερώτημα 2	44
5.3 Ερευνητικό ερώτημα 3	52
5.4 Ερευνητικό ερώτημα 4	52
5.5 Ερευνητικό ερώτημα 5	54
5.6 Ερευνητικό ερώτημα 6	56
5.7 Ερευνητικό ερώτημα 7	57
5.8 Ερευνητικό ερώτημα 8	58
6. Συζήτηση.....	60
7. Συμπεράσματα	66
8. Βιβλιογραφία.....	69
Παράρτημα Α- Ερωτηματολόγιο	76
Παράρτημα Β- Απαντήσεις ερωτηματολογίων	85

Παράρτημα Γ- Ερωτήσεις συνεντεύξεων	99
Παράρτημα Δ- Συνεντεύξεις	101

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας μελέτης περίπτωσης, η οποία εξέτασε την ανταπόκριση του δημοτικού σχολείου Καλάμου Αττικής στην εφαρμογή της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που αποφασίστηκε μετά το κλείσιμο των σχολικών μονάδων, κατά το 2^ο τρίμηνο του σχολικού έτους 2019-2020, με στόχο τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας COVID-19. Η έρευνα συνδύασε ποιοτικές και ποσοτικές μεθόδους συλλογής δεδομένων για να διερευνήσει την εμπειρία της διευθύντριας, των εκπαιδευτικών και των γονέων/ κηδεμόνων των μαθητών του σχολείου. Η ανάλυση των δεδομένων κατέδειξε την ικανοποιητική ανταπόκριση των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση παρά τον εντοπισμό εμποδίων, όπως λίγες ώρες διδασκαλίας, προβλήματα σύνδεσης στο διαδίκτυο, έλλειψη συσκευών, δυσκολία κατανόησης της ύλης, αυξημένη εμπλοκή των γονέων στην μαθησιακή διαδικασία, και αποκλεισμός μερίδας μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας συνεργάστηκαν μεταξύ τους για την επίλυση προβλημάτων, ενώ υπογράμμισαν την ανάγκη εκ των προτέρων οργάνωσης τυπικών επιμορφώσεων για εκπαιδευτικούς, γονείς και μαθητές. Εντοπίστηκε ισχυρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ευκολίας χρήσης της πλατφόρμας σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας και της πεποίθησης της αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής διαδικασίας που ανέφεραν οι γονείς. Τέλος, ο ρόλος της διευθύντριας ήταν ενισχυτικός, επεξηγηματικός, συντονιστικός και ενημερωτικός.

Abstract

This paper presents the results of a case study, which studied the response of the primary school of Kalamos, in Attica as far as the implementation of the Emergency Remote Teaching (ERT) is concerned, during the lockdown in the 2nd term of the school year 2019-2020. The study combined qualitative and quantitative methods in order to investigate the experience of the principal, the teachers and the parents of the students. The data analysis showed that the students participated in the ERT in a satisfactory way, but not without obstacles. Problems of the internet connection, lack of devices, difficulties in understanding, participation of the parents and exclusion of some students were reported. The teachers cooperated to solve problems that occurred and emphasized the urgent need for teacher, parent and student training in ERT. There was a strong negative correlation among the reported ease of the students' using the platforms and

the perception of effectiveness of the parents. The role of the principal was strengthening, coordinative, informative and explanatory.

1. Εισαγωγή

1.1 Τοποθέτηση προβλήματος

Τα μέτρα που υιοθέτησαν οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο για τον περιορισμό της εξάπλωσης της πανδημίας του ιού COVID-19, ποικίλλουν σε αυστηρότητα και διάρκεια εφαρμογής. Σε πολλές όμως χώρες του κόσμου, εφαρμόστηκε διακοπή της λειτουργίας των σχολικών μονάδων όλων των βαθμίδων, με γνώμονα τόσο τον περιορισμό του συνωστισμού των μαθητών στις σχολικές αίθουσες, προαύλια και λεωφορεία, όσο και για την ελάττωση των μετακινήσεων και του συνωστισμού των γονέων και κηδεμόνων έξω από τα σχολικά κτίρια. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η εφαρμογή αυτού του μέτρου συνοδεύτηκε από αποφάσεις διεξαγωγής της εκπαιδευτικής διαδικασίας εξ αποστάσεως, χωρίς όμως να συνοδεύεται υποχρεωτικά αυτή η απόφαση με την κατάλληλη προετοιμασία, τόσο των εκπαιδευτικών και των σχολικών μονάδων, όσο και των μαθητών.

Αν και η εφαρμογή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας έχει μακρύ παρελθόν, η συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι τέτοια. Λόγω των πιεστικών συγκυριών και της σοβαρότητας της κατάστασης, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση που εφαρμόστηκε δεν βασίστηκε σε κάποιον πρότερο σχεδιασμό ούτε βασίστηκε σε θεωρητικά πλαίσια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Αντίθετα, εφαρμόστηκε η επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ως μέτρο άμβλυνσης των αρνητικών επιπτώσεων της διακοπής της μαθησιακής διεργασίας για τους μαθητές και περιορισμού των οικονομικών, κοινωνικών και ψυχολογικών επιπτώσεων που θα αντιμετώπιζε η κοινωνία σε περίπτωση που «χανόταν η σχολική χρονιά».

Υπό αυτές τις συνθήκες, οργανώθηκε παροχή σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης για μαθητές όλων των βαθμίδων και φοιτητές, από όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας. Η πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης διήρκησε, τουλάχιστον για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, περίπου τρεις μήνες, με τα σχολεία να ξανανοίγουν τον Ιούνιο και το σχολικό έτος να παίρνει παράταση δύο εβδομάδων. Το εγχείρημα κρίθηκε επιτυχημένο, αφού η σχολική χρονιά «σώθηκε», όμως είναι απαραίτητη η διερεύνηση της πραγματικότητας, όπως την έζησαν οι πρωταγωνιστές της εκπαιδευτικής καθημερινότητας. Καθημερινά, δημοσιεύονται έρευνες που προσθέτουν στην γνώση αυτής της πραγματικότητας, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε χρήσιμα συμπεράσματα για το μέλλον, και ενδεχόμενη μελλοντική ανάγκη για εκ νέου κλεισίματος των σχολείων.

1.2 Σημαντικότητα έρευνας

Η έρευνα αυτή προτίθεται να καλύψει το κενό που παρατηρείται στη βιβλιογραφία, όπου δεν εντοπίζονται ολοκληρωμένες έρευνες οι οποίες να περιγράφουν τη σχολική μονάδα και την αντίδραση όλων των εμπλεκομένων, εκπαιδευτικών, γονέων και μαθητών, στην προσαρμογή της εκπαίδευσης στο νέο εξ αποστάσεως πλαίσιο. Επιπλέον, παρατηρείται ερευνητικό κενό σχετικά με την προσαρμογή μιας μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και εις βάθος μελέτη μαθητών δημοτικών σχολείων, σε αντίθεση με την πληθώρα ερευνών που έχουν διεξαχθεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε αντίθεση με τους φοιτητές πανεπιστημιακών τμημάτων, οι οποίοι μπορεί να έχουν την πλήρη ευθύνη για την δική τους μάθηση, οι μαθητές των δημοτικών σχολείων, κυρίως λόγω του νεαρού της ηλικίας τους και ενδεχομένως περιορισμένων δεξιοτήτων, μπορεί να αποτελούν μία ιδιαίτερη περίπτωση μελέτης η οποία αξίζει να ερευνηθεί, ιδιαίτερα αν λάβουμε υπόψη τον μεγάλο αριθμό των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα- περισσότεροι από 643.200 μαθητές το 2018, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat¹.

Αποτελεί μία μελέτη περίπτωσης, η οποία δεν έχει την πρόθεση να γενικεύσει τα συμπεράσματά της στον μαθητικό πληθυσμό της χώρας, όμως στοχεύει στην παραστατική απεικόνιση της σχολικής μονάδας κατά την προσαρμογή της στα νέα δεδομένα που εφαρμόστηκαν κατά την διάρκεια της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Η σημασία των μελετών περίπτωσης γενικά έχουν στοιχειοθετηθεί στο παρελθόν (Bryman, 2017). Στην εκπαιδευτική έρευνα, πιο συγκεκριμένα, η μελέτη περίπτωσης προσφέρει ισχυρά πλεονεκτήματα για τον ερευνητή και την επιστημονική κοινότητα: αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα των κοινωνικών καταστάσεων, απεικονίζοντας ρεαλιστικά δεδομένα, τα οποία είναι δυνατόν να αποτελέσουν αρχείο πλούσιου υλικού για μετέπειτα ερμηνείες. Επίσης, συνεισφέρουν στη δράση, καθώς η γνώση που προσφέρουν μπορεί να αξιοποιηθεί άμεσα από τους ενδιαφερόμενους (Creswell, 2011). Η παρούσα μελέτη περίπτωσης στοχεύει στην ενδεδεγμένη έρευνα του ΔΣ Καλάμου Αττικής, η οποία μπορεί να δώσει το έναυσμα για περαιτέρω θεωρητική ανάλυση στο μέλλον.

1.3 Στοχοθεσία έρευνας

¹ Διαθέσιμα εδώ:

https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/educ_uae_enrp04/default/table?lang=en

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας αποτελεί η καταγραφή της ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών και των μαθητών του ΔΣ Καλάμου Αττικής και των οικογενειών τους στην επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία, το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου 2020 και Μαΐου 2020, μετά την αναστολή της λειτουργίας των σχολικών μονάδων, ως μέτρο πρόληψης της διασποράς του COVID-19.

Τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας είναι τα εξής:

1. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές του ΔΣ Καλάμου στην εξ αποστάσεως διαδικτυακή εκπαίδευση;
2. Ποιοι παράγοντες εμπόδισαν την εμπλοκή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία;
3. Με ποιους τρόπους αντιμετωπίστηκαν τυχόν εμπόδια;
4. Με ποιες πρακτικές στήριξαν οι γονείς/ κηδεμόνες τους μαθητές κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
5. Πώς αντιλαμβάνονταν οι εκπαιδευτικοί τον ρόλο τους εν μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
6. Ποιες ήταν οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμμετοχή των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;
7. Κατά πόσο βοήθησαν οι επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν από τους συντονιστές της εκπαίδευσης ή άλλους φορείς την εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας;
8. Ποιος ήταν ο ρόλος του διευθυντή στην οργάνωση της όλης διαδικασίας;

Κατά τη διάρκεια του lockdown, θεσπίστηκε πλαίσιο εξ αποστάσεως διδασκαλίας μη υποχρεωτικής φύσης για τους μαθητές των δημοτικών σχολείων στην Ελλάδα. Αυτό το πλαίσιο, προέβλεπε την υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω πλατφόρμας σύγχρονης διδασκαλίας, αλλά και τη χρήση αποθετηρίου με δυνατότητα ασύγχρονης λειτουργίας του από μαθητές και εκπαιδευτικούς. Με αυτή τη διπλή λειτουργία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, επιχειρήθηκε ο εντοπισμός τυχόν διαφορών στην εμπλοκή των μαθητών μεταξύ της σύγχρονης και της ασύγχρονης διδασκαλίας, καθώς και η καταγραφή τυχόν εμποδίων ή ανασταλτικών παραγόντων που πιθανώς να δυσκόλεψαν τους μαθητές ή να τους απέτρεψαν από τη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον, καταγράφηκαν οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν, τόσο από τους

εκπαιδευτικούς, όσο και από τους μαθητές και τις οικογένειές τους, για να αντιμετωπίσουν αυτούς τους ανασταλτικούς παράγοντες και να επιλύσουν τα προβλήματα που εμφανίστηκαν. Επίσης, καταγράφηκε η εμπλοκή των γονέων ή κηδεμόνων των μαθητών και η στήριξη που πρόσφεραν στους μαθητές, για την αντιμετώπιση των νέων τους καθηκόντων κατά τη συμμετοχή τους στην ηλεκτρονική τάξη. Η έρευνα κατέγραψε ποιοτικά αλλά και ποσοτικά την εμπλοκή των γονέων, δηλαδή τις πρακτικές που χρησιμοποιήθηκαν για την παροχή βοήθειας στους μαθητές για την σύνδεση, συμμετοχή και ανταπόκριση στα καθήκοντα της διαδικτυακής τάξης, αλλά και τις νέες απαιτήσεις σε χρόνο.

Αναφορικά με τους εκπαιδευτικούς, αποτυπώθηκαν οι προσδοκίες τους σχετικά με τη συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία και τυχόν αποκλίσεων κατά την εξέλιξη της διαδικασίας. Επίσης, μελετήθηκε η άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με τον ρόλο τους στο μεταβατικό αυτό στάδιο ως επαγγελματίες και η ανταπόκριση στα νέα τους καθήκοντα, αλλά και η άποψή τους για την χρησιμότητα των επιμορφώσεων των εκπαιδευτικών στις νέες τεχνολογίες κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Τέλος, έγινε προσπάθεια αποτύπωσης του ρόλου του διευθυντή της σχολικής μονάδας και το επίπεδο εμπλοκής του στην όλη διαδικασία.

1.4 Χρησιμότητα έρευνας

Η παρούσα έρευνα μπορεί να φανεί χρήσιμη σε ερευνητές, φοιτητές παιδαγωγικών τμημάτων και εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, διευθυντές σχολικών μονάδων, αλλά και σε άτομα που χαράσσουν εκπαιδευτική πολιτική. Τα συμπεράσματα της έρευνας μπορεί να βοηθήσουν σε ενδεχόμενο μελλοντικό κλείσιμο των σχολείων λόγω πανδημίας:

- τους εκπαιδευτικούς σχολικών μονάδων και τους διευθυντές να εντοπίσουν προβλήματα που εμπόδισαν την ομαλή διεξαγωγή της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης την άνοιξη του 2020, και να προβούν εκ των προτέρων στις κατάλληλες ενέργειες για την επίλυσή τους, σε ενδεχόμενο νέο lockdown,
- τους διοικητικούς που είναι υπεύθυνοι για την χάραξη της εκπαιδευτικής πολιτικής, να κατανοήσουν τις ανάγκες της σχολικής μονάδας και να οργανώσουν δράσεις με κατεύθυνση την εξομάλυνση των ανισοτήτων που δημιουργούνται λόγω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μεταξύ του μαθητικού

πληθυσμού, καθώς και την οργάνωση εκ των προτέρων επιμορφώσεων για τους εμπλεκόμενους (γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικούς),

- άλλους ερευνητές που μπορεί να παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην ανταπόκριση της σχολικής μονάδας σε περιπτώσεις πανδημίας ή κρίσης,
- φοιτητές που μελετούν την σχολική μονάδα, το ρόλο του διευθυντή στη σχολική μονάδα, το ρόλο του διευθυντή σε περιπτώσεις κρίσεων, την ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στην επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία ή την εμπλοκή των γονέων στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

1.5 Δομή οργάνωσης του κειμένου

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας, αναφέρονται οι θεωρίες που χρησίμευσαν ως βάση του ερευνητικού σχεδιασμού. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται οι ορισμοί και τα βασικά χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και της online εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στο θεωρητικό πλαίσιο της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επεξηγείται η διαφορά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με την επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στη συνέχεια, αναφέρεται ο ρόλος του διευθυντή μιας σχολικής μονάδας. Επίσης, δίνεται έμφαση στον ρόλο του διευθυντή στην αντιμετώπιση κρίσεων, όπως αυτός περιγράφεται από τη θεωρία.

Στο τρίτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται ανασκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, ιδιαίτερος των ερευνών που σχετίζονται με δεδομένα της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τόσο λόγω των περιοριστικών μέτρων που έλαβαν οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο λόγω COVID-19, όσο και σε παλαιότερες πανδημίες. Περιγράφονται τα αποτελέσματα ερευνών που καταγράφουν την αποτελεσματικότητα της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και των εμποδίων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, σε διάφορα εκπαιδευτικά πλαίσια (K12 ως πανεπιστημιακά ιδρύματα). Επίσης, αναφέρονται επιπτώσεις για τους μαθητές, φοιτητές και τις οικογένειές τους, όπως αυτές καταγράφονται στις διάφορες έρευνες, οι απόψεις των εκπαιδευτικών, καθώς και οι προτάσεις με τις οποίες καταλήγουν οι ερευνητές.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, περιγράφεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή και ανάλυση της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρονται τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία καθοδήγησαν την ερευνητική διαδικασία, περιγράφεται αναλυτικά το δείγμα από το οποίο συλλέχθηκαν τα δεδομένα και αναφέρονται τα εργαλεία συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, καταγράφονται με λεπτομέρεια τα αποτελέσματα της έρευνας, οργανωμένα ανά ερευνητικό ερώτημα, τα οποία περιλαμβάνουν στοιχεία από τα ερωτηματολόγια και τις συνεντεύξεις που διεξήχθησαν κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της έρευνας.

Ακολουθεί το έκτο κεφάλαιο, όπου συνδέονται τα δεδομένα της παρούσας έρευνας με την ήδη υπάρχουσα βιβλιογραφία και επιχειρείται η εξαγωγή συμπερασμάτων, τα οποία καταγράφονται στο έβδομο κεφάλαιο, μαζί με τους περιορισμούς της έρευνας και προτάσεις για το μέλλον.

Τέλος, βρίσκονται τα παραρτήματα, όπου ο αναγνώστης μπορεί να βρει το ερωτηματολόγιο της έρευνας, τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, τις ερωτήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τις συνεντεύξεις και τις απομαγνητοφωνήσεις των συνεντεύξεων.

2. Θεωρητικό πλαίσιο

2.1 Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχει στο παρελθόν οριστεί με ποικίλους τρόπους: οι Sangrà, Vlachopoulos και Cabrera (2012) ορίζουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως *«μία προσέγγιση στη μάθηση και τη διδασκαλία κατά την οποία όλη ή τμήμα του εκπαιδευτικού μοντέλου που χρησιμοποιείται βασίζεται στη χρήση ηλεκτρονικών μέσων και συσκευών, ως μέσων για την βελτίωση της πρόσβασης στην εκπαίδευση, επικοινωνία και αλληλεπίδραση, και που διευκολύνει την υιοθέτηση νέων τρόπων κατανόησης και ανάπτυξης της μάθησης»*. Οι Sharma και Kitchens (2004) ορίζουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως τη χρήση διαδικτυακών λειτουργιών, όπως τα εικονικά πανεπιστήμια και τις εικονικές τάξεις, οι οποίες επιτρέπουν την ψηφιακή συνεργασία και την μάθηση από απόσταση με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Άλλοι ορισμοί δίνουν έμφαση στη δυνατότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης να προκύψει μεταξύ δύο μερών, του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου, σε ασύγχρονο πλαίσιο και διαφορετικό τόπο (Moore, Dickson-Deane, & Gaylen, 2011). Εκτός από τον εκπαιδευτή και τον εκπαιδευόμενο, σπουδαίο ρόλο κατέχουν επίσης το περιεχόμενο και το μέσο παρουσίασής του. Ανεξάρτητα, πάντως, με τον ορισμό που θα δεχτούμε, είναι βέβαιο ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι εξ αρχής σχεδιασμένη για να πραγματοποιηθεί διαδικτυακά (Hodges et al. 2020).

Ο Holmberg (2005) εξηγεί τους δύο τρόπους με τους οποίους μπορεί να γίνει πραγματικότητα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ανάλογα με το αν προβλέπει αλληλεπίδραση μεταξύ του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων: η μονόδρομη εξ αποστάσεως εκπαίδευση περιλαμβάνει παροχή υλικού προς μελέτη από τον εκπαιδευτή (έντυπο, πολυμεσικό ή άλλο), με τους εκπαιδευόμενους να αλληλεπιδρούν αποκλειστικά με το υλικό και να μαθαίνουν με τον δικό τους ρυθμό, και η διπλής κατεύθυνσης εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η οποία προβλέπει αλληλεπίδραση και ανατροφοδότηση μεταξύ του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων, όσο και των εκπαιδευομένων μεταξύ τους.

Ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποτελεί η δυνατότητα της διαδικασίας της μάθησης να προκύψει οπουδήποτε, και όχι αποκλειστικά μέσα στην τάξη, καθώς και η ελευθερία που προσφέρεται στον εκπαιδευόμενο να αναλάβει πρωτοβουλίες εντός της μαθησιακής διαδικασίας (Guri-Rosenblit, 2005). Όπως το θέτει ο Selwyn (2016), οι περιορισμοί που θέτει το παρόν

είναι δυνατόν να εξαλειφθούν, διευκολύνοντας τη συμμετοχή των λιγότερο προνομιούχων: εργαζόμενοι, μητέρες ή κάτοικοι απομακρυσμένων περιοχών. Οι εκπαιδευόμενοι της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δεν αποτελούν ομοιόμορφο πληθυσμό, δεν χρειάζεται να μετακινηθούν και επιλέγουν οι ίδιοι τον ρυθμό παρακολούθησης, αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία της μαθησιακής διαδικασίας (Σοφός & Μαντζιούκας, 2016).

Οι βάσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης εντοπίζονται από την εκπαίδευση διά αλληλογραφίας, η οποία αφορούσε κυρίως την εκπαίδευση ενηλίκων και μας είναι γνωστή από τον 18^ο αιώνα (Holmberg, 2005). Αργότερα, τη θέση της αλληλογραφίας και των γραπτών πληροφοριών πήρε η εικόνα, το βίντεο, οι ηχογραφημένες παρουσιάσεις. Συχνά, οι εκπαιδευόμενοι χρειάζεται να μελετήσουν κάποιο υλικό που τους παρέχεται από τον εκπαιδευτή ή και το εκπαιδευτικό ίδρυμα, και αργότερα καλούνται να καταθέσουν κάποιο παραγόμενο (έκθεση, άσκηση, πρόβλημα κ.α.) βασισμένο στο υλικό, προς αξιολόγηση από τον εκπαιδευτή (Siraj, Mahmood & Rawan, 2018).

Οι Simonson και Schlosser (2004) υπογραμμίζουν ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρειάζεται 4 βασικά συστατικά:

- Θεσμικό πλαίσιο. Είναι απαραίτητο για να διαχωριστεί η επίσημη εξ αποστάσεως εκπαίδευση από την αυτοδιδασκαλία.
- Απόσταση, είτε γεωγραφική είτε χρονική, καθώς και διαφορά στο επίπεδο των γνώσεων που διδάσκονται.
- Διαδραστική επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευόμενων, αλληλεπίδραση με το προσφερόμενο υλικό και με τον εκπαιδευτή, με ηλεκτρονική ή άλλη μορφή.
- Ποικιλία μέσων, πηγών και περιβαλλόντων, σύγχρονη ή ασύγχρονη διδασκαλία ή συνδυασμός των δύο.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρεται με δύο τρόπους ή συνδυασμό αυτών: σύγχρονη και ασύγχρονη διδασκαλία. Το μοντέλο της σύγχρονης διδασκαλίας μοιάζει με την παραδοσιακή τάξη. Η επικοινωνία εκπαιδευτή- εκπαιδευόμενων γίνεται σε πραγματικό χρόνο (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015). Ο εκπαιδευτής διδάσκει και οι συμμετέχοντες παρακολουθούν εξ αποστάσεως την διάλεξη την ώρα που πραγματοποιείται, από διαφορετικές τοποθεσίες. Το ασύγχρονο μοντέλο περιλαμβάνει

αποστολή υλικού στους εκπαιδευόμενους και μελέτη του υλικού σε διαφορετικό χρόνο για τον κάθε εκπαιδευόμενο (Hrastinski, 2008).

Το ασύγχρονο μοντέλο μπορεί να είναι προτιμότερο σε πληθώρα περιπτώσεων, όπως όταν χρειάζεται οι εκπαιδευόμενοι να διερευνήσουν οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι μία ενότητα, να μελετήσουν κάτι, ο καθένας στον δικό του ρυθμό, ή όταν είναι δύσκολο να κανονιστεί συνάντηση με όλους τους εκπαιδευόμενους ταυτόχρονα (Σοφός, Κώστας & Παράσχου, 2015). Από την άλλη, όταν υπάρχουν ερωτήματα που χρήζουν άμεσης απάντησης, ή όταν είναι απαραίτητη η διάδραση μεταξύ του εκπαιδευτή και των εκπαιδευομένων για την πορεία του μαθήματος, τότε ενδείκνυται η σύγχρονη διδασκαλία.

Η βιβλιογραφία που εξετάζει τα οφέλη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, καθώς και την αποτελεσματικότητά της παρουσιάζει συγκεκριμένα αποτελέσματα (Markova, Glazkova & Zaborova, 2017): κάποιοι ερευνητές αναφέρουν ευεργετικά οφέλη για τους εκπαιδευόμενους και αυξημένη αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας (Allen et al., 2004; Caliskan, Suzek & Ozcan, 2017), ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι οι εκπαιδευόμενοι μπορεί να βιώσουν μειωμένα επίπεδα ικανοποίησης από την συμμετοχή τους στην εξ αποστάσεως διδασκαλία και μειωμένη αποτελεσματικότητα (Ni, 2013).

2.2 Σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δεν περιορίστηκε στην τριτοβάθμια εκπαίδευση μόνο. Εκτός από τα πανεπιστήμια και κολλέγια ανά τον κόσμο, εκπαιδευτικά ιδρύματα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ενσωμάτωσαν την εξ αποστάσεως διδασκαλία στο πρόγραμμά τους (Cavanaugh, Gillan, Kromrey, Hess, & Blomeyer, 2004). Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση εφαρμόζεται όταν οι σχολικές μονάδες θέλουν να εξυπηρετήσουν περισσότερους μαθητές από όσους μπορούν να φιλοξενήσουν στις εγκαταστάσεις τους ή προσπαθούν να μειώσουν τον χρόνο μετακίνησης των μαθητών από αγροτικές περιοχές προς το σχολείο. Επιπλέον, δίνεται η ευκαιρία στην σχολική μονάδα να προσφέρει διδακτικά αντικείμενα ή μαθήματα από ειδικούς εκτός σχολείου (Lamb & Callison, 2005). Μπορεί λοιπόν να προσφέρεται ως αυτόνομή, ή ως συμπληρωματική της διά ζώσης εκπαίδευσης (Papadimitriou, 2020).

Η σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση φαίνεται να παρέχει πολλαπλά οφέλη, τόσο στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τα οποία βλέπουν τους αριθμούς των μαθητών τους να αυξάνονται, όσο και στους ίδιους τους μαθητές. Βελτίωση της κριτικής σκέψης (Selwyn, 2016), καλύτερη διαχείριση χρόνου, δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων και λήψη αποφάσεων (Gertner & VanLehn, 2000), είναι μόλις μερικά από τα οφέλη που απολαμβάνουν οι μαθητές που συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Παρόλα αυτά, δεν λείπουν και οι μελέτες οι οποίες σημειώνουν ελάχιστα οφέλη για την μαθησιακή διαδικασία, όταν η εκπαίδευση προσφέρεται εξ αποστάσεως (Cavanaugh, et al., 2004). Επιπλέον, είναι απαραίτητος ο εκ των προτέρων σχεδιασμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας καθώς και η εκπαίδευση των εκπαιδευτών, για την απρόσκοπτη προσφορά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Muringa, 2005).

Οι Κελενίδου, Αντωνίου και Παπαδάκης (2017) σημειώνουν στην βιβλιογραφική τους ανασκόπηση πως πολλοί μαθητές που συμμετέχουν στην σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση διαμένουν σε απομακρυσμένες περιοχές της υπαίθρου. Οι έρευνες τις οποίες μελέτησαν καταγράφουν σημαντικά πλεονεκτήματα της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης: βελτιωμένη επίδοση των μαθητών, βελτίωση της ικανότητας αυτορρύθμισης της μάθησης, εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες. Εκτός όμως από τα οφέλη, οι ερευνητές σημειώνουν και αρνητικές επιπτώσεις για κάποιους μαθητές, όπως η εγκατάλειψη της φοίτησης, κυρίως λόγω φτώχης επικοινωνίας με τους εκπαιδευτικούς, έλλειψη υποστήριξης από τους γονείς και κακή διαχείριση του χρόνου.

Το μεγαλύτερο κομμάτι της σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης διενεργείται μέσω διαδικτύου (Wang, Zhu, Chen, Yan, Wang & Qiao, 2009). Οι μαθητές επωφελούνται από βιντεοσκοπημένες παρουσιάσεις των εκπαιδευτικών, έχουν πρόσβαση σε εικονικές τάξεις, εικονικές βιβλιοθήκες και forum επικοινωνίας με την μαθητική κοινότητα. Συχνά, χρησιμοποιείται συνδυασμός σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης, που εξασφαλίζει πρόσβαση στις πηγές αλλά και αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών ή μαθητών μεταξύ τους (Lamb & Callison, 2005).

Αν και στο εξωτερικό εγγράφονται χιλιάδες μαθητές στα προγράμματα σχολικής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, στην Ελλάδα, οι λιγότες προσπάθειες που έχουν πραγματοποιηθεί αφορούν πιλοτικά προγράμματα περιορισμένης διάρκειας, χωρίς σταθερή χρηματοδότηση που μπορεί να εξασφαλίσει την χρονική τους συνέχεια (Σκουλαρίδου & Μαυροειδής, 2016; Papadimitriou, 2020).

2.3 Επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Στις αρχές του 2020, οι κυβερνήσεις ήρθαν αντιμέτωπες με μια τεράστια υγειονομική απειλή, τον ιό COVID-19, ο οποίος ευθύνεται για χιλιάδες θανάτους παγκοσμίως. Η ευκολία στη μετάδοση, καθώς και η επιθυμία των περισσότερων κρατών να μην επιβαρύνουν το σύστημα δημόσιας υγείας τους, οδήγησε στην εφαρμογή περιοριστικών μέτρων, τα οποία περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το κλείσιμο του λιανεμπορίου, τον περιορισμό των μετακινήσεων των πολιτών και το κλείσιμο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων όλων των βαθμίδων. Αρκετά πανεπιστήμια και εκπαιδευτικά ιδρύματα, σε μια προσπάθεια να καλύψουν το κενό που άφησε η παύση της δια ζώσης διδασκαλίας λόγω COVID-19, προσέφεραν εξ αποστάσεως διαδικτυακή σύγχρονη και ασύγχρονη διδασκαλία με τη χρήση εικονικών διαδικτυακών τάξεων (Gyampoh et al., 2020; Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020; Toquero, 2020; Vlachopoulos, 2020). Σύμφωνα με στοιχεία της UNESCO (2020b), περίπου 1,1 δισεκατομμύρια μαθητές και οι οικογένειές τους επηρεάστηκαν από το μέτρο του κλεισίματος των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με φυσική παρουσία κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν αποτελεί νέο όρο για την εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά ο Hodges και οι συνεργάτες του (2020), σε μία προσπάθεια ακριβούς ορισμού της παρούσας κατάστασης και διαφοροποίησης από την οργανωμένη εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δημιούργησαν τον όρο «Επείγουσα Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση» (Emergency Remote Teaching- ERT). Βασική διαφοροποίηση της ERT αποτελεί το γεγονός ότι εφαρμόζεται ως λύση για περιστατικά έκτακτης ανάγκης και αντιμετώπισης κρίσεων, αλλά και η προσωρινότητα της διαδικασίας: η ERT σταματά να χρησιμοποιείται μόλις η κρίση αποσοβηθεί.

Σε αντίθεση με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η οποία βασίζεται σε προσεκτικό σχεδιασμό εκ των προτέρων, η επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία αποτελεί μία προσωρινή μετατόπιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας από την δια ζώσης πραγματοποίησή της, στην εξ αποστάσεως, εξαιτίας κάποιας κρίσης. Οι κρίσεις μπορεί να αφορούν την παρεμπόδιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας εξαιτίας σεισμών, πλημμύρων ή τυφώνων, πολεμικών συρράξεων ή εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων (Sinclair, 2001). Μόλις η κρίση παρέλθει, η διδασκαλία προσφέρεται και πάλι δια ζώσης, καθώς η χρησιμότητα της διαδικασίας περιορίζεται, ελλείψει άλλων εναλλακτικών, στην προσωρινή αντικατάσταση της παροχής της δια ζώσης εκπαίδευσης. Ο σχεδιασμός, δηλαδή, της εκπαιδευτικής διαδικασίας δεν βασίζεται εξ

αρχής στην εξ αποστάσεως πραγματοποίησή του, αλλά αναγκαστικά χρησιμοποιούνται εργαλεία και μέθοδοι από απόσταση, και αποκλειστικά για το αναγκαίο χρονικό διάστημα που διαρκεί η κρίση (Hodges, Moore, Locke, Trust & Bond, 2020).

Οι περίοδοι της κρίσης αποτελούν περιπτώσεις όπου εμφανίζονται πρωτόγνωρες ανάγκες, οι οποίες απαιτούν καινοτόμες μεθόδους αντιμετώπισης. Η επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία έχει χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν σε πληθώρα καταστάσεων κρίσης. Για παράδειγμα, στο Αφγανιστάν η επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση πρόσφερε λύσεις σε περιόδους ανασφάλειας, όταν η διά ζώσης παρακολούθηση των μαθημάτων ήταν υπερβολικά επικίνδυνη υπόθεση, ή, στην περίπτωση της Καμπότζης, όταν χρησιμοποιήθηκε για να εξομαλύνει τις ποιοτικές διαφορές μεταξύ της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα αστικά κέντρα και στην περιφέρεια (Davies & Bentronato, 2011). Επίσης, πανεπιστήμια της Νέας Ορλεάνης ανταποκρίθηκαν στις νέες απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν μετά τον καταστροφικό τυφώνα Κατρίνα, παρέχοντας εξ αποστάσεως διδασκαλία (Lorenzo, 2008). Στη Νότιο Αφρική, κάποια πανεπιστήμια χρησιμοποίησαν εξ αποστάσεως ή μικτές μεθόδους διδασκαλίας για ανταποκριθούν στις έκτακτες ανάγκες που δημιουργήθηκαν με το κλείσιμο των πανεπιστημίων κατά τη διάρκεια των φοιτητικών διαδηλώσεων της περιόδου 2015-2017 (Czerniewicz, Trotter, & Haupt, 2019). Οι παραπάνω περιπτώσεις, παρόλα αυτά, αποτελούν παραδείγματα μετάβασης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση σε τοπικό επίπεδο, ή περιπτώσεις όπου η εξ αποστάσεως διδασκαλία χρησιμοποιήθηκε ως συμπληρωματική μέθοδος διδασκαλίας για την κάλυψη κενών (Johnson, Veletsianos & Seaman, 2020).

2.4 Διευθυντής

Σύμφωνα με τον Νόμο 1566/85, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας είναι υπεύθυνος για την ομαλή λειτουργία της μονάδας. Έχει διοικητικά καθήκοντα αλλά ο ρόλος του δεν περιορίζεται μόνο στη διεκπεραίωση διοικητικών υποθέσεων. Χρειάζεται να λειτουργεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να παρέχει κίνητρα στους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας για να ανταποκρίνονται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στα καθήκοντά τους (Βασιλόπουλος, 2017). Επιπλέον, ο διευθυντής έχει κάποιο περιορισμένο διδακτικό έργο, ανάλογα με το μέγεθος της σχολικής μονάδας, αλλά ταυτόχρονα χρειάζεται να διασφαλίζει τις κατάλληλες συνθήκες για να συμβεί η μαθησιακή διαδικασία, και για αυτό το λόγο, συνεργάζεται με τους μαθητές και τους γονείς και κηδεμόνες (Lema, Sokol & Rozlutska, 2020).

Η βιομηχανοποίηση του προηγούμενου αιώνα μπορεί να μην έφερε ρομπότ μέσα στις σχολικές αίθουσες, αλλά όπως εξηγούν οι Crow, Hausman και Scribner (2002), οδήγησε σε έναν εξορθολογισμό των διαδικασιών: ευλαβική τήρηση των κανονισμών από την μεριά του διευθυντή για την αποφυγή παραπόνων και μηνύσεων. Οι τυποποιημένες διαδικασίες μειώνουν το περιθώριο του ανθρώπινου λάθους και ενισχύουν την αυτοματοποίηση. Αντίθετα, η μεταβιομηχανική εποχή του σήμερα, με κινητήριο δύναμη την πληροφορία, περιέπλεξε τις εργασιακές σχέσεις, καθώς και τους ρόλους των εργαζόμενων. Σε αυτό το πλαίσιο, ο δάσκαλος χρειάζεται συνεχώς να μαθαίνει και να ενημερώνεται, και να μπορεί να ανταποκρίνεται σε προκλήσεις. Η απάντηση δεν είναι πλέον οι τυποποιημένες αλλά οι εξατομικευμένες απαντήσεις. Σε ένα τέτοιο δυναμικό περιβάλλον, ο ρόλος του διευθυντή είναι να δημιουργεί ή να διευκολύνει τη δημιουργία εξατομικευμένων απαντήσεων για κάθε περίπτωση. Το σχολείο της μεταβιομηχανικής εποχής απαιτεί έναν διευθυντή με ευαισθησία και ευελιξία, χαρακτηριστικά τα οποία μπορεί να φανούν πιο χρήσιμα από την αποφασιστικότητα και την ανυποχωρησία. Συνεπώς, η ικανότητα συνεχούς αναθεώρησης του ρόλου του και η προσαρμογή στις αλλαγές μπορεί να αποτελέσει χαρακτηριστικό υψίστης σημασίας για τον διευθυντή του σύγχρονου σχολείου.

Το σχολείο του σήμερα αποτελεί μια κοινότητα μάθησης, στην οποία οι σχέσεις των εκπαιδευτικών με το διευθυντή και μεταξύ τους, η συνεργασία και ο επικοινωνιακός διάλογος χρησιμεύουν ως ερέθισμα για την έμφαση στην ποιότητα. Εδώ η άκαμπτη ιεραρχία μόνο προβλήματα μπορεί να επιφέρει (Newman & Wehlage, 1995). Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας χρειάζεται να δρα ενεργά με σκοπό να εξασφαλίσει την υγεία του δικτύου κοινωνικών σχέσεων που αναπτύσσεται εντός της μονάδας, καθώς αυτές οι σχέσεις είναι που εξασφαλίζουν την επιβίωση και την ανάπτυξη του σχολείου (Crow, Hausman & Scribner, 2002). Σημαντικός είναι επίσης ο ρόλος του διευθυντή στην επιτυχία των μαθητών (Terziu, Hasani & Osmani, 2016).

Ο διευθυντής, αντί να θεωρεί τον εαυτό του ως πρωταρχική πηγή της γνώσης, βοηθά τους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν ένα κοινό όραμα για το σχολείο, διευκολύνοντας την δράση των καινοτόμων δημιουργικών δυνάμεων που δρουν εντός της σχολικής μονάδας (Crow, Hausman & Scribner, 2002; Βασιλόπουλος, 2017). Επιπλέον, ο διευθυντής είναι υπεύθυνος για τη διατήρηση της ομαλής λειτουργίας του σχολείου σε περίπτωση εξωτερικών προκλήσεων. Είναι απαραίτητο να κατέχει δεξιότητες και

διαφορετικές ταυτότητες για να μπορεί να ανταπεξέρχεται σε αυτές τις προκλήσεις (Thomson, 2004).

Συχνά δίνεται έμφαση στη σημασία που έχει ο σχεδιασμός στην αποσόβηση μιας κρίσης. Ο εκ των προτέρων σχεδιασμός και εφαρμογή ενός πλάνου δράσης στην περίπτωση μιας κρίσης στη σχολική μονάδα έχει περιγραφεί αναλυτικά στη βιβλιογραφία (Watson, Poda, Miller, Rice & West, 1990). Ιδιαίτερη, όμως, σημασία φαίνεται να έχουν οι ηγετικές δεξιότητες, η συνεργασία και η ανάληψη ευθύνης (Cornell & Sheras, 1998). Ο διευθυντής πρέπει να αναγνωρίσει την ύπαρξη της κρίσης και να δράσει, ανταποκρινόμενος άμεσα στις επείγουσες συνθήκες.

Ο ρόλος του διευθυντή στην αντιμετώπιση μιας κρίσης είναι πολύ σημαντικός. Ένα από τα βασικά ζητήματα είναι η επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές, τους γονείς και άλλους (Kibble, 1999). Είναι επίσης σημαντική η εκ των προτέρων προετοιμασία του σχολείου, με την σύσταση μιας ομάδας αντιμετώπισης κρίσεων, την οποία συντονίζει ο διευθυντής συνήθως (Barclay, 2004; Liou, 2015).

Η βιβλιογραφία που ερευνά τον ρόλο του διευθυντή σε περιπτώσεις κρίσεων είναι πλούσια. Παρόλο που η περίπτωση του COVID-19 αποτέλεσε μια ισχυρότατη κρίση για τις σχολικές μονάδες, η φύση της ίδιας της κρίσης φαίνεται να είναι διαφορετική, και συνεπώς να μην καλύπτεται από τα μέχρι τώρα ερευνητικά δεδομένα, τα οποία, όταν αναφέρονται σε κρίσεις, συνήθως αναφέρονται σε ατυχήματα με ή χωρίς απώλειες ζωής εντός του σχολικού πλαισίου ή κατά τη διάρκεια σχολικών δραστηριοτήτων, πυροβολισμούς, πυρκαγιές, περιπτώσεις ομηρίας και άλλα (Cornell & Sheras, 1998; Kibble, 1999).

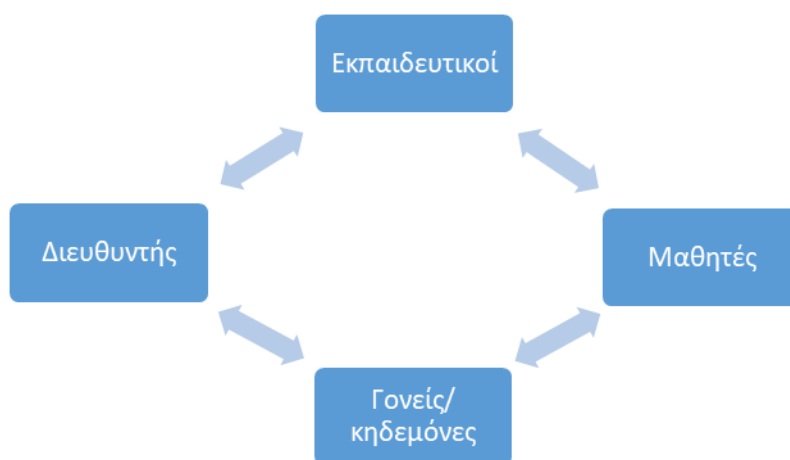
Η πανδημία ανάγκασε τα σχολεία να μεταβούν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση βιαστικά, χωρίς εκπαίδευση για τους ενδιαφερόμενους, χωρίς επαρκές εύρος ζώνης για πολλούς, με αποτέλεσμα η μαθησιακή εμπειρία να μην ανταποκρίνεται στο μέχρι πρότινος υψηλό επίπεδο που προσφερόταν διά ζώσης. Οι Iacuzzi, Fedele και Garlatti (2020) διερεύνησαν τις περιπτώσεις ανταπόκρισης στην κρίση τριών σχολείων στην Ιταλία, μία από τις χώρες που χτυπήθηκε περισσότερο από τις τραγικές συνέπειες της πανδημίας. Σύμφωνα με την έρευνα, τα σχολεία χρειάστηκε αρχικά να διασφαλίσουν την υγεία των εκπαιδευτικών και λοιπού προσωπικού πριν συνεχίσουν τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τις άλλες προσφερόμενες υπηρεσίες. Η έρευνα καταλήγει ότι είναι απαραίτητο η ηγεσία του σχολείου να έχει δεξιότητες και

επαγγελματικά χαρακτηριστικά που να διευκολύνουν την καθοδήγηση υπό το πνεύμα ενότητας κατά τη διάρκεια της κρίσης. Επιπλέον, είναι σημαντικό να μπορεί η ομάδα διαχείρισης κρίσεων του σχολείου να αναλάβει δράση για να ανταπεξέλθει στις διαφοροποιημένες προτεραιότητες της περιόδου που διαρκεί η κρίση και να μπορεί να μεταφέρει τη γνώση σε όλη τη σχολική μονάδα. Τέλος, χρειάζεται το σχολείο να διαθέτει την τεχνολογία και υπολογιστικά συστήματα που να μπορούν να υποστηρίξουν τις εκπαιδευτικές διαδικασίες εξ αποστάσεως.

Οι Kaul, VanGronigen και Simon (2020) υπογραμμίζουν τη σημασία της επικοινωνίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας: η χρήση των ήδη υπαρχόντων μέσων και διόδων επικοινωνίας με τους ενδιαφερόμενους, καθώς και η δημιουργία νέων καναλιών επικοινωνίας που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη μετάδοση πληροφοριών σε όλους μπορεί να ανατρέψει τις επιπτώσεις του αποκλεισμού οι οποίες ούτως ή άλλως εμφανίστηκαν εντός των κοινοτήτων. Κάποιοι διευθυντές χρησιμοποίησαν το ραδιόφωνο, ανακοινώσεις σε τοπικές επιχειρήσεις ή βίντεο στο YouTube για να ενημερώσουν όσο το δυνατόν περισσότερους ενδιαφερόμενους (Kaul, VanGronigen & Simon, 2020).

2.5 Σχολική μονάδα

«Η σχολική μονάδα δεν είναι, βέβαια, μόνο τα σχολικά κτήρια, δεν είναι οι οικοδομές. Είναι το ανθρώπινο δυναμικό, είναι οι δάσκαλοι, είναι ο διευθυντής, είναι οι γονείς, είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες, γιατί η σχολική μονάδα [...] αντανακλά και εκφράζει τις ιδιαίτερες κοινωνικές, γεωγραφικές, υλικές και πολιτισμικές συνθήκες της τοπικής κοινωνίας.» (Μαυρογιώργος, 1999).

Εικόνα 1: Η σχολική μονάδα

Αναφερόμενοι στην σχολική μονάδα, περιγράφουμε ένα κοινωνικό σύστημα, μέσα στο οποίο αναπτύσσονται σχέσεις μεταξύ των μελών, εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων, διευθυντή, λοιπού προσωπικού και ευρύτερης κοινότητας. Ο βασικός σκοπός αυτού του κοινωνικού συστήματος, όπως και κάθε κοινωνικού συστήματος, βέβαια, είναι η κάλυψη των αναγκών των μελών του με σχεδιασμό και πρακτικές που προωθούν την αποτελεσματικότητα και την αναβάθμιση της ποιότητας του προσφερόμενου έργου (Καρατάσιος & Καραμήτρου, 2008). Η ποιότητα της σχολικής μονάδας εξαρτάται από πολλούς παράγοντες: την συμπεριφορά και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, τις προσδοκίες τους, την ποιότητα της υλικοτεχνικής υποδομής της σχολικής μονάδας, την παραγωγική συνεργασία σχολείου- γονέων και τα ποιοτικά αναλυτικά προγράμματα.

Η σύγχρονη βιβλιογραφία δίνει έμφαση στην συνεργασία των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας (Sakkoulis, Asimaki & Koustourakis, 2019) ως πρακτική η οποία αποτρέπει τους εκπαιδευτικούς από το να θεωρούν «την τάξη τους» ως ένα κλειστό σύστημα, για το οποίο είναι μόνο οι ίδιοι υπεύθυνοι (Kougioumtzis & Patriksson, 2009), και τους επιτρέπει να αλληλοστηρίζονται για την διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της σχολικής μονάδας. Επίσης, η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων μπορεί να έχει ευεργετικά αποτελέσματα για την κατανόηση των στόχων της σχολικής μονάδας, αφού διασφαλίζει την δέσμευση των συμμετεχόντων για εφαρμογή των αποφάσεων (Καστανίδου & Τσικαντέρη, 2015).

Εκτός από την στήριξη μεταξύ των εκπαιδευτικών, είναι απαραίτητη η σύμπλευση διευθυντή, εκπαιδευτικών και γονέων, η οποία μπορεί να δημιουργήσει ένα αίσθημα κοινότητας, το οποίο φαίνεται να θετική επίπτωση στην πρόοδο των μαθητών (Hofman, Hofman & Guldemond, 2002). Φαίνεται πως οι γονείς είναι πιθανότερο να εμπλακούν με το σχολείο στην περίπτωση που θεωρούν τον διευθυντή υποστηρικτικό και φιλικό απέναντι στην εμπλοκή τους, ενώ αν θεωρείται αδιάφορος και απρόσιτος, δεν είναι πολύ πιθανό να εμπλακούν (Barr & Saltmarsh, 2014).

3. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Φυσικά, η μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είναι δυνατό να γίνει «εν μία νυκτί», με την έννοια ότι ο σχεδιασμός της εξ αποστάσεως διδασκαλίας απαιτεί χρόνο και οργάνωση, και διαφέρει από τον σχεδιασμό της διά ζώσης διδασκαλίας· με άλλα λόγια, η διδασκαλία δεν μπορεί «απλά να μεταφερθεί [αυτούσια] διαδικτυακά» (Hodges et al., 2020). Η αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σχετίζεται με πληθώρα παραγόντων: την τεχνολογική υποδομή, τις τεχνικές και τεχνολογικές γνώσεις των εμπλεκομένων, την ποιότητα των υλικών και αποτελεσματικότητα των μεθόδων, την επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων.

Η μετάβαση, όμως, στην επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση προκαλεί ανησυχίες στους ερευνητές και αποτελεί πηγή ποικίλων ερωτημάτων σχετικών με τις επιπτώσεις στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία (Onyema et al. 2020). Ο κυριότερος προβληματισμός σχετίζεται με την πρόσβαση το συνόλου της μαθητικής κοινότητας στα τεχνολογικά μέσα τα οποία μπορούν να οδηγήσουν στην πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, όπως είναι η πρόσβαση στο διαδίκτυο ή σε κάποια συσκευή (Shin & Hickey, 2020). Θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η αρνητική επίδραση που προκαλεί η περιστασιακή σύνδεση στο διαδίκτυο (Reich et al., 2020). Με αυτούς τους φραγμούς να αποτελούν την πραγματικότητα για περίπου το 45% των νοικοκυριών παγκοσμίως, το εκπαιδευτικό, κοινωνικό και οικονομικό κόστος για τους μη-προνομιούχους μπορεί να είναι τεράστιο (Onyema, et al., 2020). Ζητήματα ανισότητας θίγονται επίσης στην έρευνα του Czerniewicz και των συνεργατών του (2020), οι οποίοι υπογραμμίζουν πως οι εκπαιδευόμενοι με ελλιπείς πόρους που δυσκολεύονταν με την διά ζώσης διδασκαλία, κατά τη διάρκεια της πανδημίας έμειναν πίσω, σε σχέση με τους συμμαθητές/ συμφοιτητές τους.

Το κλείσιμο των σχολείων εντείνει την πίεση όχι μόνο για τις οικογένειες με περιορισμένους πόρους, αλλά και για αυτές που έχουν ανεπαρκείς δεξιότητες ψηφιακού γραμματισμού. Επιπλέον, οι μαθητές μπορεί να έχουν μικρότερη εμπλοκή στην εκπαιδευτική διαδικασία και λιγότερες ευκαιρίες συμμετοχής, καθώς επίσης και λιγότερες ευκαιρίες προόδου και ανάπτυξης. Η περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει παράγοντα κινδύνου για την αύξηση του σχολικού dropout καθώς και την αύξηση της εγκληματικότητας. Τέλος, φαίνεται ότι μπορεί να

υπάρξουν φαινόμενα κοινωνικής απομόνωσης και μείωσης της κοινωνικοποίησης που είναι απαραίτητη για την μάθηση και τη δημιουργικότητα (UNESCO, 2020b).

Σύμφωνα με τον Abel (2020), τα κυριότερα προβλήματα που αναφέρονται σε σχέση με τη μετάβαση στην εξ αποστάσεως διδασκαλία εν μέσω της πανδημίας αφορούν την ποιότητα της διαδικτυακής σύνδεσης, τους οικονομικούς περιορισμούς, την έλλειψη συσκευών καθώς και την έλλειψη συναισθηματικής υποστήριξης, παράγοντες οι οποίοι φαίνεται να επιδρούν αρνητικά στην εμπλοκή στη μάθηση. Η φαινομενολογική έρευνα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι είναι επιτακτική ανάγκη να προσαρμοστεί ο σχεδιασμός των αναλυτικών προγραμμάτων με στόχο τη μετατροπή της εκπαίδευσης σε συμπεριληπτική και τη μείωση του αριθμού των εκπαιδευόμενων που αποκλείονται από τη μαθησιακή διαδικασία. Η ανταπόκριση στις ανάγκες των εκπαιδευόμενων αλλά και στις εμπειρίες των εκπαιδευτικών είναι επιτακτική ανάγκη για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών αναλυτικών προγραμμάτων για όλους.

Η μειωμένη μαθητική κινητοποίηση θίγεται και στην έρευνα των Wilcox και Vignal (2020). Οι φοιτητές που συμμετείχαν στην έρευνα, σε ποσοστό άνω του 80% ανέφεραν ότι ένιωσαν μείωση της αλληλεπίδρασης κατά τη διάρκεια των εξ αποστάσεως μαθημάτων, και 72% εξ αυτών θεωρεί ότι αυτή η μείωση είχε αρνητική επίδραση στη μάθηση. Μια επιπρόσθετη πρόκληση εντοπίστηκε στο πεδίο της αξιολόγησης της γνώσης που αποκόμισαν οι εκπαιδευόμενοι. Φαίνεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό των συμμετεχόντων στην έρευνα έχει αμφιβολίες για την αξιοπιστία και τη νομιμότητα των διαδικτυακών δοκιμασιών αξιολόγησης. Η εφαρμογή διαδικασιών αξιολόγησης οι οποίες να διασφαλίζουν την εγκυρότητα της διαδικασίας, να χρησιμοποιούνται με ευκολία διαδικτυακά και να εξασφαλίζουν ίσες συνθήκες για όλους τους συμμετέχοντες (Sahu, 2020) αποτελεί πρόκληση και για τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, η απρόσκοπτη πρόσβαση στο διαδίκτυο, η δυνατότητα εύρεσης του κατάλληλου χώρου για μελέτη ή σύνδεση στην πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης και η διαφορά ώρας αποτέλεσαν προβλήματα που δυσκόλεψαν περισσότερο από το ένα τέταρτο των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Οι Shin και Hickey (2020) αναφέρουν πως η επιτυχία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σχετίζεται με διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων η μαθητική κινητοποίηση, το αίσθημα της κοινότητας και η κοινωνική αλληλεπίδραση, η γνώση των εργαλείων και συσκευών που χρησιμοποιούνται, αλλά και παράγοντες που σχετίζονται με την

ετοιμότητα των εκπαιδευτών (Cherif et al., 2019). Πολλοί εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι ένιωσαν απροετοίμαστοι κατά την μετάβαση στην επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν την εξ αποστάσεως διδασκαλία χωρίς τον απαραίτητο χρόνο για να προετοιμαστούν (Shin & Hickey, 2020; Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020; Sahu, 2020). Φυσικά, η επείγουσα μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν επέτρεψε τον εξαρχής σχεδιασμό της διαδικασίας με στόχο την εξασφάλιση της ποιότητας. Ακόμη και οι εκπαιδευτικοί που είχαν προηγούμενη εμπειρία στην εξ αποστάσεως διδασκαλία αντιμετώπισαν προβλήματα με τα μη ρεαλιστικά χρονικά πλαίσια εντός των οποίων έπρεπε να υποστηρίξουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020). Η δυσκολία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εκπαιδευτικών και μαθητών να ανταποκριθούν στην μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση οδήγησε σε μεταβολές και ελαστικοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του φόρτου εργασίας και της διδακτέας ύλης, με συχνή αναβολή των προγραμματισμένων και μη εξετάσεων και αξιολογητικών κριτηρίων (Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020; Shin & Hickey, 2020).

Μία έρευνα που διεξήχθη σε δείγμα ευκολίας 20 εκπαιδευτικών στην Κίνα (Talidong, 2020), διερεύνησε τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόστηκε η επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία και τις δυσκολίες που προέκυψαν, τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία, το διαθέσιμο υλικό προς χρήση, καθώς και την ποιότητα της διδασκαλίας. Η ερευνήτρια χρησιμοποίησε ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο με 15 ερωτήματα και κατέληξε, μεταξύ άλλων, στα εξής συμπεράσματα:

- Οι περισσότεροι συμμετέχοντες θεωρούν πως είναι εφοδιασμένοι με το αναγκαίο υλικό ώστε να μπορέσουν να διδάξουν σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.
- Οι συμμετέχοντες θεωρούν σημαντική τη συνέχιση της μαθησιακής διεργασίας εν μέσω πανδημίας, και ευεργετικά τα αποτελέσματα της επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας.
- Κατά το στάδιο του σχεδιασμού της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, είναι απαραίτητη η συμπερίληψη των αναγκών των μαθητών, του υπόβαθρού τους και η τοποθέτηση του σχεδιασμού σε νοηματικό πλαίσιο, όπως απαραίτητη

είναι και η χρήση ενός διδακτικού μοντέλου για την θεωρητική υποστήριξη σχεδιαστών και εκπαιδευτικών.

Μία μελέτη περίπτωσης (Mohammed, Khidhir, Nazeer & Vijayan, 2020) κατέδειξε την αποτελεσματικότητα της επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας σε πανεπιστήμιο του Ομάν, με τη χρήση τυχαίας δειγματοληψίας μεταξύ φοιτητών και εκπαιδευτικών, και τη συγκέντρωση ποιοτικών δεδομένων προς ανάλυση. Οι ερευνητές προτείνουν ευελιξία στη διδασκαλία και διαθεσιμότητα σύγχρονης αλλά και ασύγχρονης διδασκαλίας, ποικιλία στη φύση των καθηκόντων προς αξιολόγηση και τις ημερομηνίες παράδοσης, και συνεχή υποστήριξη των εκπαιδευόμενων κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Επιπλέον, κρίθηκε απαραίτητη η άμεση και ακριβής ανατροφοδότηση. Η ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων κατέδειξε τη σημασία της παιδαγωγικής δημιουργικότητας από την πλευρά των εκπαιδευτικών, με στόχο την κινητοποίηση των μαθητών. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να είναι εξοπλισμένοι με τα απαραίτητα εργαλεία για μια αποτελεσματική εξ αποστάσεως διδασκαλία, για την αποφυγή καταστάσεων απλής αναμετάδοσης πληροφοριών μέσω διαδικτύου. Τέλος, είναι απαραίτητη η τεχνική υποστήριξη τόσο για τους εκπαιδευτικούς, όσο και για τους εκπαιδευόμενους, αλλά και η ουσιαστική αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας.

Η έρευνα του Whalen (2020) διεξήχθη μέσω ερωτηματολογίου που διαμοιράστηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης σε 325 εκπαιδευτικούς δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων στις ΗΠΑ κατά κύριο λόγο, αλλά και σε άλλες χώρες (Αίγυπτος, Χονγκ Κονγκ, Καναδάς, Ιταλία, Ισπανία και Κίνα). Η έρευνα περιγράφει σημαντική διαφοροποίηση στον βαθμό ετοιμότητας των εκπαιδευτικών κατά την εφαρμογή της επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας την περίοδο της πανδημίας. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως μάθαιναν διδακτικές στρατηγικές και εργαλεία κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, παρόλο που οι θεωρητικοί τονίζουν εδώ και δεκαετίες πως οι εκπαιδευτικοί δεν φαίνεται να μπορούν να διδάξουν με τη βοήθεια της τεχνολογίας (Foulger et al., 2017). Η έρευνα κατέδειξε πως η έλλειψη προετοιμασίας, εκπαίδευσης και υποστήριξης για τον σχεδιασμό ποιοτικών μαθημάτων ενέτεινε το άγχος των συμμετεχόντων, αλλά και την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Ο ερευνητής προτείνει την έγχυση των αναλυτικών προγραμμάτων με ποιοτικές τεχνολογικές εμπειρίες, την παροχή ευκαιριών στους εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν δεξιότητες εξ αποστάσεως και μικτής διδασκαλίας και την ενθάρρυνση της

δημιουργίας κοινωνικών δικτύων υποστήριξης για την δια βίου εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στην εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Τα ευρήματα των ερευνών συμφωνούν ότι οι τεχνολογικοί φραγμοί μπορεί να εμποδίσουν τους μαθητές από την αδιάλειπτη παρακολούθηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και την έγκαιρη παράδοση των εργασιών τους (Shin & Hickey, 2020; Reich et al., 2020). Κάποιοι συμμετέχοντες της έρευνας των Shin και Hickey (2020) με περιορισμένους πόρους και περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο, ανέφεραν ότι η διαδικασία της επείγουσας εξ αποστάσεως διδασκαλίας αποτέλεσε πρόκληση για αυτούς. Επιπλέον, φαίνεται να υπάρχει κίνδυνος περαιτέρω περιθωριοποίησης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μία γενικότερη ένταση των φαινομένων ανισότητας (Shah et al., 2020). Οι Shin και Hickey (2020) αναρωτιούνται αν τα αποτελέσματα των ερευνών περιλαμβάνουν στα αλήθεια αυτούς που δεν είχαν τα μέσα να συμμετάσχουν στις διαδικτυακές έρευνες· μήπως λοιπόν οι πιο ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού δεν εκπροσωπούνται επαρκώς στα ευρήματα των ερευνών;

Η μαθητική κινητοποίηση κατά την επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση που υιοθετήθηκε για την αντιμετώπιση της πανδημίας, φαίνεται ερευνητικά να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα (Reich et al., 2020). Το γεγονός αυτό μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη μάθηση.

Πολλοί από τους συμμετέχοντες σε έρευνες δήλωσαν ότι η φυσική παρουσία στα εκπαιδευτικά ιδρύματα δεν διευκολύνει μόνο την διαδικασία της μάθησης. Το εκπαιδευτικό ίδρυμα θεωρείται ως το επίκεντρο αλληλεπιδράσεων και επικοινωνίας η οποία είναι απαραίτητη για την μάθηση και την ανάπτυξη. Μεγάλη σημασία φαίνεται να έχει και η ανατροφοδότηση (Chatterjee & Correia, 2020; Czerniewicz, Trotter & Haupt, 2019; Lorenzo 2008; Shin & Hickey, 2020). Η αναβολή των εργαστηριακών μαθημάτων και των πρακτικών ασκήσεων φαίνεται ότι είχαν αρνητικό αντίκτυπο στην εμπειρία των συμμετεχόντων (Onyema et al., 2020; Shin & Hickey, 2020)

Η αλληλεπίδραση των μαθητών με τους ομήλικους διακόπηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας και λόγω των περιοριστικών μέτρων που υιοθέτησαν οι κυβερνήσεις για τον έλεγχο της κατάστασης. Αυτό, εκτός από τη δυσλειτουργία που μπορεί να προκαλέσει στη μαθησιακή διαδικασία (Onyema, et al., 2020), μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στην ψυχική υγεία των παιδιών (Douglas, Katikireddi, Taulbut, McKee, & McCartney, 2020), και ιδιαίτερα των μικρότερων σε ηλικία, των οποίων ο εγκέφαλος μπορεί να

εκτίθεται σε υψηλά επίπεδα άγχους και απομόνωσης (Fernández-Aranda et al., 2020; Shah, Mann, Singh, Bangar, & Kulkarni, 2020). Το άγχος των παιδιών μπορεί να ενταθεί λόγω της διακοπής της φυσικής επαφής των παιδιών με άλλα μέλη της οικογένειας, της ασθένειας ή του φόβου του θανάτου των ίδιων ή αγαπημένων τους προσώπων, σοβαρών αλλαγών στις οικονομικές συνθήκες της οικογένειας, αβεβαιότητας για το μέλλον, προκαλώντας κατάθλιψη (Racine et al., 2020), κρίσεις πανικού, μειωμένη όρεξη και άλλες ψυχικές ασθένειες (Minihan, Gavin, Kelly, & McNicholas, 2020; Wigg, de Almeida Coutinho, da Silva, & Lopes, 2020; Tsamakidis et al., 2020). Ο κατ' οίκον περιορισμός μπορεί να εντείνει τις οικογενειακές διαμάχες και να επηρεάσει την δυναμική της οικογένειας. Η υπερφόρτωση των νοικοκυριών με κατ' οίκον εργασία των μελών, η διακοπή της σχολικής ρουτίνας και η απομάκρυνση των αγαπημένων προσώπων, επηρεάζει την κοινωνική και συναισθηματική ισορροπία της οικογένειας, με κίνδυνο την αύξηση της ευαλωτότητας και της ενδο-οικογενειακής βίας (Marques et al., 2020; Wigg, de Almeida Coutinho, da Silva, & Lopes, 2020; Tsamakidis et al., 2020).

Πίνακας 1.1: Αποδελτίωση ερευνητικών άρθρων

Έρευνα	Είδος	Δείγμα	Ευρήματα
Abel Jr, A. (2020).	Φαινομενολογική έρευνα	5 φοιτητές (Φιλιππίνες)	Προβλήματα σύνδεσης, έλλειψη συσκευών, οικονομικοί περιορισμοί, συναισθηματική υποστήριξη
Chatterjee, R., & Correia, A. P. (2020).	Συσχετιστική έρευνα	396 φοιτητές (ΗΠΑ)	Υψηλή συσχέτιση μεταξύ θετικής στάσης απέναντι στη συνεργατική μάθηση και το αίσθημα κοινότητας
Johnson, N., G. Veletsianos, and J. Seaman. 2020.	Δημοσκοπική έρευνα	897 μέλη διοικητικού και διδακτικού προσωπικού πανεπιστημίων (ΗΠΑ)	Χρήση νέων διδακτικών μεθόδων, μείωση ύλης και προσδοκιών, ανάγκη για καθοδήγηση/βοήθεια
Mohammed, A. O.,	Μελέτη περίπτωσης	Middle East College (Ομάν)	Ευελιξία στη μαθησιακή

Khidhir, B. A., Nazeer, A., & Vijayan, V. J. (2020).			διαδικασία, ανάγκη για υποστήριξη φοιτητών, τεχνικές δεξιότητες, προβλήματα κοινωνικοποίησης
Onyema, E. M., Eucheria, D. N. C., Obafemi, D. F. A., Sen, S., Atonye, F. G., Sharma, D. A., & Alsayed, A. O. (2020).	Δημοσκόπηση	200 συμμετέχοντες (γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικοί)(Νιγηρία, Μπανγκλαντές, Σαυδική Αραβία, Ινδία)	Διακοπή μαθησιακής διαδικασίας, αύξηση φοιτητικών χρεών, φτωχές υποδομές και προβλήματα σύνδεσης, απώλειες θέσεων εργασίας
Shin, M., & Hickey, K. (2020).	Δημοσκόπηση	64 φοιτητές (ΗΠΑ)	Έλλειψη κινητοποίησης, όξυνση των ανισοτήτων
Talidong, K. J. (2020).	Δημοσκόπηση	20 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Φιλιππίνες)	Αίσθημα επάρκειας, ανάγκη αξιολόγησης υπόβαθρου και αναγκών μαθητών για το σχεδιασμό της εξ αποστάσεως
Whalen, J. (2020).	Δημοσκόπηση	325 εκπαιδευτικοί K-12 (ΗΠΑ, Καναδάς, Ιταλία, Ισπανία, Κίνα, Χονγκ Κονγκ, Αίγυπτος)	Προβλήματα σύνδεσης, προβλήματα μετατροπής της διδασκαλίας σε εξ αποστάσεως, ανάγκη υποστήριξης
Wilcox, B., & Vignal, M. (2020).	Δημοσκόπηση	112 φοιτητές (ΗΠΑ)	Προβλήματα σύνδεσης, προβλήματα εύρεσης χώρου, μειωμένη κινητοποίηση

Συμπερασματικά, το κλείσιμο των σχολείων, μία πρακτική που υιοθετήθηκε από κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο, αποτελεί μέτρο με αμφίβολη αποτελεσματικότητα:

πράγματι, πολλοί ερευνητές υπογραμμίζουν ότι οι απώλειες για τους μαθητές και τις οικογένειές τους είναι μεγαλύτερες από τον κίνδυνο μετάδοσης του ιού εντός του σχολικού πλαισίου (Levinson, Cevik, & Lipsitch, 2020; Sharfstein, & Morphey, 2020). Οι απώλειες φαίνεται να είναι μεγαλύτερες για τα παιδιά που ζουν στο όριο της φτώχειας και τα παιδιά με διαγνωσμένες αναπηρίες. Παρόλα αυτά, χρειάζεται να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες των σχολείων να εξασφαλίσουν την υγεία των μαθητών αλλά και του προσωπικού (Dibner, Schweingruber, & Christakis, 2020; Edmunds, 2020).

Παρόλα αυτά, η επαναλειτουργία των σχολείων φαίνεται να αποτελεί πηγή προβληματισμού. Μία πρόσφατη μελέτη (Panovska-Griffiths et al., 2020) κατέγραψε αύξηση των κρουσμάτων σε περιπτώσεις επαναλειτουργίας των δημοτικών σχολείων και την εμφάνιση ενός δεύτερου κύματος μολύνσεων, αν και δεν είναι ξεκάθαρο το κατά πόσο η αύξηση στα κρούσματα οφείλεται στην αυξημένη αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών ή μεταξύ των ενηλίκων, οι οποίοι, με ανοιχτά τα σχολεία, μπορούν συνήθως να επιστρέψουν στις δουλειές τους ή σε άλλες δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου. Σε κάθε περίπτωση, το άνοιγμα των σχολείων αναμένεται να οδηγήσει σε αύξηση των κρουσμάτων, εκτός αν η φοίτηση των μαθητών στις σχολικές μονάδες γίνει εκ περιτροπής και αν αξιοποιηθούν οι τεχνικές ανίχνευσης κρουσμάτων και ελέγχου του πληθυσμού με τεστ COVID-19 (Di Domenico et al., 2020).

Η παραπάνω βιβλιογραφία καταδεικνύει ως αναγκαιότητα την περαιτέρω μελέτη της σχολικής μονάδας με σκοπό την καταγραφή της πραγματικότητας της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και την μελέτη της ανταπόκρισης τόσο των εκπαιδευτικών του σχολείου, αλλά και των μαθητών, μέσα από τα μάτια των γονιών τους. Η βιβλιογραφία υπογραμμίζει πολλαπλά προβλήματα που δημιουργήθηκαν κατά την επείγουσα εξ αποστάσεως διδασκαλία, κυρίως σε πανεπιστήμια και κολλέγια ανά τον κόσμο. Φαίνεται επιτακτική η ανάγκη να εντοπιστεί το κατά πόσο παρουσιάστηκαν αντίστοιχα ή διαφορετικά προβλήματα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου η μικρή ηλικία των μαθητών μπορεί να αποτελέσει έναν επιπλέον παράγοντα προβληματισμού για την αποδοτικότητα των μέσων, αλλά και παράγοντα που επιτρέπει ή μάλλον επιβάλλει την εμπλοκή των γονέων στην μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, η σχέση των εκπαιδευτικών με τους μικρούς μαθητές και οι αυξημένες ανάγκες τους για αλληλεπίδραση με συμμαθητές τους μπορεί να μεγεθύνει τις αρνητικές επιπτώσεις του εγκλεισμού. Συν τοις άλλοις,

φαίνεται σημαντική η καταγραφή της εμπειρίας των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η ανταπόκρισή τους στο νέο τους ρόλο και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισαν ενδεχόμενα εμπόδια κατά την πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας.

4. Μεθοδολογία της έρευνας

Για την εις βάθος μελέτη της σχολικής μονάδας, αναλύθηκαν οι απόψεις των γονέων/ κηδεμόνων, των εκπαιδευτικών και της διευθύντριας.

4.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας είναι τα εξής:

1. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές του ΔΣ Καλάμου στην εξ αποστάσεως διαδικτυακή εκπαίδευση;
2. Ποιοι παράγοντες εμπόδισαν την εμπλοκή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία;
3. Με ποιους τρόπους αντιμετωπίστηκαν τυχόν εμπόδια;
4. Με ποιες πρακτικές στήριξαν οι γονείς/ κηδεμόνες τους μαθητές κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
5. Πώς αντιλαμβάνονταν οι εκπαιδευτικοί τον ρόλο τους εν μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;
6. Ποιες ήταν οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμμετοχή των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;
7. Κατά πόσο βοήθησαν οι επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν από τους συντονιστές της εκπαίδευσης ή άλλους φορείς την εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας;
8. Ποιος ήταν ο ρόλος του διευθυντή στην οργάνωση της όλης διαδικασίας;

4.2 Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων έγινε με μικτές μεθόδους: επιλέχθηκε η διανομή ερωτηματολογίων στους γονείς και κηδεμόνες, καθώς θεωρήθηκε ως η πιο πρόσφορη μέθοδος συλλογής όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού δεδομένων, εφόσον δεν υπήρχε φυσική εγγύτητα των συμμετεχόντων με την ερευνήτρια. Από την άλλη, οι εκπαιδευτικοί και η διευθύντρια χρειάστηκε να απαντήσουν σε γενικά ερωτήματα μιας ημί- δομημένης συνέντευξης. Θεωρήθηκε σημαντική η ευελιξία και ελευθερία που προσφέρει στον ερευνητή η ημί- δομημένη συνέντευξη να αλλάξει τη σειρά των ερωτήσεων ή να ζητήσει διευκρινίσεις, ανάλογα με την απάντηση που δέχεται, ή να συμπληρώσει με επιπλέον ερωτήματα (Bryman, 2017).

Τα ερωτηματολόγια που διανεμήθηκαν για την συγκέντρωση και καταγραφή των απόψεων των γονέων και κηδεμόνων των μαθητών αφορούσαν την εμπειρία τους κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω COVID-19, ο οποίος οδήγησε στο κλείσιμο των σχολείων τον Μάρτιο του 2020. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μετά από προσεκτική μελέτη ήδη υπάρχουσας βιβλιογραφίας με παρόμοια θεματολογία και με το βλέμμα στην ανάγκη απεικόνισης της εμπειρίας των μαθητών και των γονιών τους. Κατά την διάρκεια του σχεδιασμού του ερωτηματολογίου, δεν υπήρχαν δημοσιευμένες έρευνες που να αφορούν την αξιολόγηση της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης από γονείς μαθητών δημοτικών σχολείων. Έτσι, μελετήθηκαν έρευνες οι οποίες εξέταζαν κυρίως τις απόψεις και τις εμπειρίες φοιτητών πανεπιστημίων ή κολλεγίων (Petillion & McNeil, 2020; Shin & Hickey, 2020). Οι άξονες και τα βασικά ερωτήματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την δημιουργία του ερωτηματολογίου συνοψίζονται στον Πίνακα 4.1.

Πίνακας 4.1: Άξονες ερωτηματολογίου

Γενικές/ Δημογραφικ ές	Ασύγχρονη διδασκαλία	Σύγχρονη διδασκαλία	Υποστήριξη μαθητή	Υλικοτεχνι κή υποδομή	Αξιολόγηση
Μορφωτικό επίπεδο γονέα/ κηδεμόνα	Πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (Petillion & McNeil, 2020)	Πλατφόρμα που χρησιμοποιήθηκε (Petillion & McNeil, 2020)	Ποιο μέλος	Διαθεσιμότητα συσκευών	Αποτελεσματικότητα (Shin & Hickey, 2020)
Συσκευές	Συχνότητα συμμετοχής	Συχνότητα συμμετοχής	Βαθμός υποστήριξης	Επίλυση προβλημάτων	Συναισθήματα (Shin & Hickey, 2020)
Σχέση με τεχνολογία	Ευκολία χρήσης (Petillion & McNeil, 2020)	Ευκολία χρήσης (Petillion & McNeil, 2020)	Σύγκριση υποστήριξης με διά ζώσης	Σύνδεση στο διαδίκτυο	Σχόλια
Αριθμός τέκνων στο ΔΣ Καλάμου		Χρήση κάμερας/ μικροφώνου	Προβληματισμοί (Petillion & McNeil, 2020)	Κατάλληλος χώρος	
Τάξη φοίτησης Επικοινωνία με εκπαιδευτικούς (Shin & Hickey, 2020)		Συναισθήματα			

Το ερωτηματολόγιο 27 ερωτήσεων (βλ. Παράρτημα Α) δημιουργήθηκε και κατανεμήθηκε σε ηλεκτρονική μορφή. Μετά τον δοκιμαστικό διαμοιρασμό και διόρθωση ασαφειών στα ερωτήματα, διαμοιράστηκε στους ενδιαφερόμενους με τους εξής τρόπους: αρχικά, απεστάλλει από την ερευνήτρια μέσω μέσου κοινωνικής δικτύωσης (Facebook). Στη συνέχεια, δημοσιεύτηκε στην σελίδα κοινωνικής δικτύωσης του Συλλόγου Γονέων και Κηδεμόνων του ΔΣ Καλάμου. Ο τρόπος διαμοιρασμού του ερωτηματολογίου απέκλεισε από τη συμμετοχή γονείς ή κηδεμόνες οι οποίοι ενδεχομένως να μην είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο ή στο συγκεκριμένο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, αλλά οι περιοριστικές συνθήκες που ίσχυαν για τη μετακίνηση κατά τη διάρκεια της συλλογής των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, λόγω COVID-19, έκαναν αδύνατη τη μετακίνηση της ερευνήτριας στην περιοχή και την συνάντηση με γονείς και κηδεμόνες.

Για την καταγραφή της εμπειρίας των εκπαιδευτικών, χρησιμοποιήθηκαν ημί-δομημένες συνεντεύξεις, οι οποίες ηχογραφήθηκαν και απομαγνητοφωνήθηκαν από την ερευνήτρια, μετά από την εξασφάλιση της συναίνεσης των συμμετεχόντων. Πριν την διεξαγωγή των συνεντεύξεων, οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν τόσο για τη σημασία της έρευνας, όσο και για τη σημασία των απαντήσεών τους για την επιστημονική έρευνα γενικότερα. Επίσης, ενημερώθηκαν για τη δυνατότητα να διακόψουν τη διαδικασία, σε οποιαδήποτε χρονική στιγμή, ή να αποσύρουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή στην έρευνα. Η συνέντευξη περιλάμβανε τους εξής άξονες: πλατφόρμα, συμμετοχή μαθητών, επικοινωνία, υποστήριξη, ρόλος εκπαιδευτικού, συναισθήματα, σχόλια (βλ. Εικ. 4.1).

Πλατφόρμα	<ul style="list-style-type: none"> • Ποια πλατφόρμα επιλέχθηκε (Talidong, 2020) και γιατί • Δυσκολίες χρήσης (προσωπικές, τεχνικές, άλλες) (Talidong, 2020; Whalen, 2020) • Πρακτική (υλικό, ύλη, συχνότητα, αξιολόγηση) (Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020; Talidong, 2020; Shin & Hickey, 2020)
Συμμετοχή μαθητών	<ul style="list-style-type: none"> • Ποιοτική/ Ποσοτική αξιολόγηση (Talidong, 2020) • Προσδοκίες • Προβλήματα/ Επίλυση (Whalen, 2020)
Επικοινωνία	<ul style="list-style-type: none"> • Τρόποι επικοινωνίας • Πρωτοβουλία επικοινωνίας • Λόγοι επικοινωνίας
Υποστήριξη	<ul style="list-style-type: none"> • Τυπικές επιμορφώσεις (Whalen, 2020) • Άτυπο δίκτυο υποστήριξης (άλλοι επαγγελματίες, οικογενειακό περιβάλλον, άλλο)
Ρόλος Εκπαιδευτικού	<ul style="list-style-type: none"> • Νέα καθήκοντα/ αξιολόγηση ανταπόκρισης (Shin & Hickey, 2020)
Συναισθήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτικών • Μαθητών
Σχόλια	<ul style="list-style-type: none"> • Σκέψεις και άλλα

Εικόνα 4.1: Άξονες συνέντευξης εκπαιδευτικών

4.3 Δείγμα

Το σχολείο το οποίο μελετήθηκε βρίσκεται στον Κάλαμο, ένα χωριό της βορειοανατολικής Αττικής, ανήκει διοικητικά στον δήμο Ωρωπού και απέχει 39 χιλιόμετρα από το κέντρο της Αθήνας. Στο ΔΣ Καλάμου Αττικής, το σχολικό έτος 2019- 2020 φοιτούσαν 88 μαθητές. Αυτοί κατανέμονταν στις τάξεις ως εξής: 10 μαθητές στην Α τάξη, 11 μαθητές στην Β τάξη, 20 μαθητές στην Γ τάξη, 7 μαθητές στην Δ τάξη, 19 μαθητές στην Ε τάξη και 21 μαθητές στην ΣΤ τάξη. Από τους 88 μαθητές της σχολικής μονάδας, στο ερωτηματολόγιο απάντησαν γονείς ή κηδεμόνες 52 εξ αυτών, οι οποίοι κατανέμονται ως εξής: 7 μαθητές από την Α τάξη, 7 μαθητές από την Β τάξη, 17 μαθητές από την Γ τάξη, 2 μαθητές από την Δ τάξη, 13 μαθητές από την Ε τάξη και 6 μαθητές από την ΣΤ τάξη.

Το σχολείο είναι 6/θέσιο, πράγμα που σημαίνει ότι υπηρετούσαν 6 δάσκαλοι γενικής αγωγής (ΠΕ70), όλοι αναπληρωτές στο σύνολό τους. Δεν πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων, καθώς θεωρήθηκε πως η συχνότητα

πραγματοποίησης μαθημάτων ήταν χαμηλή, λόγω της μη υποχρεωτικής φύσης της εξ αποστάσεως διδασκαλίας τη δεδομένη χρονική στιγμή. Οι συνεντεύξεις δόθηκαν από τους εκπαιδευτικούς των 5 τάξεων, οι οποίοι είχαν περισσότερο χρόνο με τους μαθητές κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

4.4 Εργαλεία ανάλυσης δεδομένων

Για την ανάλυση των συνεντεύξεων των εκπαιδευτικών, μετά την απομαγνητοφώνηση, χρησιμοποιήθηκε η θεματική ανάλυση περιεχομένου, όπως ορίζεται από τον Berelson (1952, όπ. Ανάφ. Bryman, 2017). Αναζητήθηκε, λοιπόν, το «πρόδηλο» περιεχόμενο της επικοινωνίας με συστηματικό τρόπο, το οποίο στη συνέχεια κωδικοποιήθηκε σε δύο επίπεδα. Αρχικά, σημειώθηκαν τα σημεία των συνεντεύξεων τα οποία σχετίζονταν με τις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την όλη διαδικασία, τον ρόλο τους αλλά και τις προσδοκίες τους. Σημειώθηκαν οι εξής κωδικοί: επικοινωνία, εαυτός, πλατφόρμες, ευκολία, προβλήματα, επιμόρφωση, υλικό, ύλη, συχνότητα, μαθήματα, δυνατότητες, ανατροφοδότηση, συναισθήματα, συμμετοχή, αξιολόγηση, προσδοκίες. Επίσης, σημειώθηκε αν το σχόλιο ήταν θετικό ή αρνητικό. Σε δεύτερο επίπεδο κωδικοποίησης, προέκυψαν ομαδοποιήσεις των σχολίων:

- Επιλεγμένες πλατφόρμες: μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα χρήσης
- Προβλήματα
- Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη
- Συναισθήματα μαθητών και εκπαιδευτικών
- Συμμετοχή μαθητών και προσδοκίες
- Ύλη, υλικό και διδακτικά αντικείμενα

Το δεύτερο επίπεδο κωδικοποίησης δεν είναι σε καμία περίπτωση στεγανό, μιας και, όπως θα φανεί από την ανάλυση, παρακάτω, τα σχόλια των ερωτηθέντων μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε περισσότερες από μία ομάδες. Για παράδειγμα, το σχόλιο «...Οι πλατφόρμες [...] ήταν εντάξει στη χρήση...είχα όμως τη στήριξη των συναδέλφων...», θα μπορούσε να ομαδοποιηθεί τόσο στον κωδικό «πλατφόρμες: πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα χρήσης», όσο και στον κωδικό «επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη». Τα βασικά στοιχεία αυτού του επιπέδου κωδικοποίησης παρουσιάζονται συνοπτικά στον πίνακα 4.2.

Πίνακας 4.2: Βασικά στοιχεία κωδικοποίησης

	Κωδικοποίηση	Βασικά στοιχεία
1	Επιλεγμένες πλατφόρμες: μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> • Webex, E-class • Ευκολία στη (βασική) χρήση • «Κολλήματα» λόγω υπερφόρτωσης
2	Προβλήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός μαθητών λόγω έλλειψης συσκευών και διαδικτυακής σύνδεσης • Επιλεκτική συμμετοχή μαθητών στη σύγχρονη αλλά όχι στην ασύγχρονη • Παράλειψη κεφαλαίων μαθημάτων • Δυσκολίες στην παροχή ανατροφοδότησης-διόρθωσης • Διεύρυνση εργασιακού ωραρίου • Τεχνικά ζητήματα • Έλλειψη χρόνου • Έλλειψη αλληλεπίδρασης δασκάλου-μαθητών/ μαθητών μεταξύ τους
3	Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία τυπικών επιμορφώσεων να ανταποκριθούν στις πραγματικές ανάγκες • Ανάγκη οργάνωσης μαζικών επιμορφώσεων για όλους • Αίσθημα επαγγελματικής ανάπτυξης-βελτίωσης
4	Συναισθήματα μαθητών και εκπαιδευτικών	<ul style="list-style-type: none"> • Άγχος, πίεση, απαισιοδοξία • Χαρά λόγω αλληλεπίδρασης • Αίσθημα επιτυχίας της διαδικασίας
5	Συμμετοχή μαθητών και προσδοκίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός κάποιων μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία • Μη αναμενόμενη συμμετοχή της πλειοψηφίας
6	Ύλη, υλικό και διδακτικά αντικείμενα	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδυασμός σύγχρονης και ασύγχρονης για διδασκαλία όλων των αντικειμένων • Χρήση διαδικτυακού υλικού με προσαρμογές

Ακολουθώντας την ίδια πορεία κωδικοποίησης με τα δεδομένα που προέκυψαν από τις συνεντεύξεις των εκπαιδευτικών, εντοπίζονται ομοιότητες αλλά και διαφορές στην αντίληψη της κατάστασης από τις δύο πλευρές.

Και οι εκπαιδευτικοί αλλά και η διευθύντρια εντόπισαν ένα βασικό πρόβλημα στον αποκλεισμό μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία, με την διευθύντρια να εστιάζει στην αδυναμία της σχολικής μονάδας να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Επίσης, η διευθύντρια εξήγησε την απουσία κάποιων μαθητών λόγω της προαιρετικής φύσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ οι εκπαιδευτικοί εστίασαν στο γεγονός της αποχής, αποφεύγοντας να πιθανολογήσουν την αιτία.

Οι διαφορές φαίνεται να προέρχονται από την διαφορά θέσης εκπαιδευτικών και διευθύντριας, με την τελευταία να έχει αμεσότερη επικοινωνία με επίσημους φορείς και να αποτελεί τον ενδιάμεσο, ανάμεσα στο υπουργείο και τους εκπαιδευτικούς. Επίσης, χρειάζεται να σημειωθεί ότι η ειδικότητα της διευθύντριας είναι ΠΕ 11 (Φυσικής Αγωγής), παράγοντας που μπορεί να συμβάλλει στην διαφορετική αντίληψη της κατάστασης. Επιπλέον, φαίνεται να καταγράφεται διαφορετική αντίληψη των συμμετεχόντων σχετικά με την χρησιμότητα των επιμορφώσεων και την ενίσχυση που προσφέρθηκε από την ομάδα υποστήριξης του σχολείου, με την διευθύντρια να εντοπίζει θετική συνεισφορά και τους εκπαιδευτικούς να αποδίδουν την επιτυχία σε ατομική μελέτη ή συνεργασία μεταξύ τους. Πάντως, και οι δύο πλευρές συμφωνούν σχετικά με τα προβλήματα που προκλήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω τεχνικών ζητημάτων και εμπόδια στη σύνδεση.

Για τα ζητήματα που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τη διδασκαλία όλων των διδακτικών αντικειμένων και την ύλη, η διευθύντρια εντόπισε το πρόβλημα στην μη υποχρεωτική φύση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ οι εκπαιδευτικοί στην αδυναμία των τεχνολογικών μέσων να ανταποκριθούν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων ή κεφαλαίων, ενδεικτικά η χρήση των γεωμετρικών οργάνων. Και οι δύο πλευρές ένιωσαν άγχος και αυξημένη πίεση με τις νέες αρμοδιότητες που προέκυψαν με την εναλλαγή της διδασκαλίας σε εξ αποστάσεως.

	Κωδικοποίηση	Βασικά στοιχεία	
		Εκπαιδευτικοί	Διευθύντρια
1	Επιλεγμένες πλατφόρμες: μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> • Webex, E-class • Ευκολία στη (βασική) χρήση • «Κολλήματα» λόγω υπερφόρτωσης 	
2	Προβλήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός μαθητών λόγω έλλειψης συσκευών και διαδικτυακής σύνδεσης • Επιλεκτική συμμετοχή μαθητών στη σύγχρονη αλλά όχι στην ασύγχρονη • Παράλειψη κεφαλαίων μαθημάτων • Δυσκολίες στην παροχή ανατροφοδότησης-διόρθωσης • Διεύρυνση εργασιακού ωραρίου • Τεχνικά ζητήματα 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία του σχολείου να συνδράμει τους αποκλεισμένους μαθητές • Διαφοροποίηση διευθυντικών καθηκόντων • Μεγάλος όγκος πληροφορίας • Δυσκολία επικοινωνίας με ΠΣΔ

		<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη χρόνου • Έλλειψη αλληλεπίδρασης δασκάλου- μαθητών/ μαθητών μεταξύ τους 	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικά ζητήματα
3	Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία τυπικών επιμορφώσεων να ανταποκριθούν στις πραγματικές ανάγκες • Ανάγκη οργάνωσης μαζικών επιμορφώσεων για όλους • Αίσθημα επαγγελματικής ανάπτυξης- βελτίωσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσκολία χειρισμού Webex • Επιτυχημένη υποστήριξη εκπαιδευτικών από ομάδα υποστήριξης σχολείου
4	Συναισθήματα μαθητών και εκπαιδευτικών	<ul style="list-style-type: none"> • Άγχος, πίεση, απαισιοδοξία • Χαρά λόγω αλληλεπίδρασης • Αίσθημα επιτυχίας της διαδικασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη διάθεσης συνεργασίας από μειοψηφία γονέων • Άγχος και πίεση • Ανακούφιση για το άνοιγμα
5	Συμμετοχή μαθητών και προσδοκίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός κάποιων μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία • Μη αναμενόμενη συμμετοχή της πλειοψηφίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός κάποιων μαθητών
6	Ύλη, υλικό και διδακτικά αντικείμενα	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδυασμός σύγχρονης και ασύγχρονης για διδασκαλία όλων των αντικειμένων • Χρήση διαδικτυακού υλικού με προσαρμογές 	<ul style="list-style-type: none"> • Προαιρετική συμμετοχή στην διαδικασία

Η ανάλυση των δεδομένων των ερωτηματολογίων έγινε με τη χρήση του στατιστικού εργαλείου SPSS (Superior Performance Software System).

5. Αποτελέσματα

Το ερωτηματολόγιο απαντήθηκε από 52 συμμετέχοντες, γονείς ή κηδεμόνες μαθητών του ΔΣ Καλάμου Αττικής, των οποίων ένα ή περισσότερα τέκνα φοιτούσαν στο σχολείο τη σχολική χρονιά 2019-2020. Οι γονείς οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα και είχαν άνω του ενός τέκνα, συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο μία φορά για κάθε παιδί.

5.1 Ερευνητικό ερώτημα 1

«Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές του ΔΣ Καλάμου στην εξ αποστάσεως διαδικτυακή εκπαίδευση;»

49 από τους 52 συμμετέχοντες δήλωσαν ότι συμμετείχαν τα τέκνα τους στην εξ αποστάσεως σύγχρονη διδασκαλία, με τους 48 να χρησιμοποιούν το Webex για αυτόν τον σκοπό.

Πίνακας 5.1: Συχνότητα συμμετοχής στην σύγχρονη εκπαίδευση

Λόγω της μη υποχρεωτικής φύσης της πραγματοποίησης της σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας, μόλις 10 συμμετέχοντες δήλωσαν πως οι μαθητές συμμετείχαν καθημερινά στην σύγχρονη διαδικτυακή τάξη, ενώ οι μισοί δήλωσαν ότι την χρησιμοποιούσαν 2 ή 3 φορές την εβδομάδα (n=25).

Η συμμετοχή των μαθητών όλων των τάξεων ήταν μεγάλη. Αναφέρθηκαν μεμονωμένα προβλήματα μαθητών που δεν μπορούσαν να συμμετέχουν λόγω έλλειψης συσκευών ή σύνδεσης στο διαδίκτυο, γεγονός που προβλημάτισε τους εκπαιδευτικούς:

Φωτεινή: «Από τα 19 παιδιά το ένα δεν συμμετείχε στο Webex. Στην ασύγχρονη, στο e-class συμμετείχαν τα 17 παιδιά... ..να καταγγείλω για τον έναν μου τον μαθητή, [...] δεν είχε τα μέσα να μπει το παιδί θα ήθελα η πολιτεία να είχε βρει λύση...»

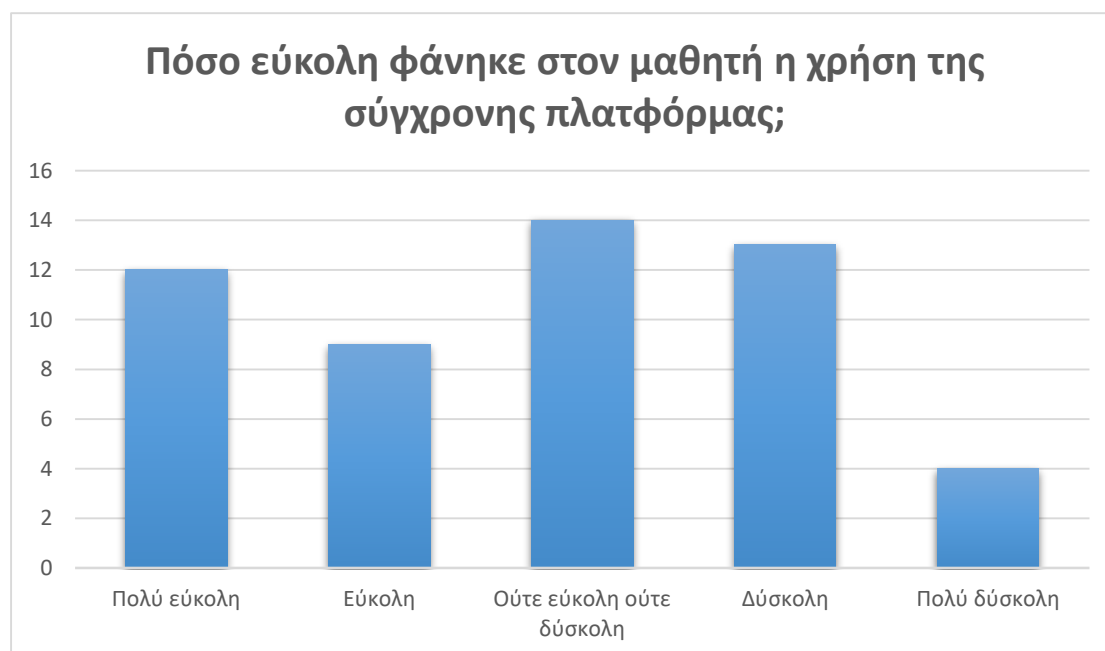
Βαρβάρα: «Εμπαιναν όλοι εκτός από έναν...»

Ελένη: «...απ' τους 21, συμμετείχαν γύρω στους 17 δυστυχώς...»

Βούλα: «[από τους] 20 μαθητές, στο Webex συμμετείχαν 17-18 σταθερά,...είχα έναν μαθητή ο οποίος δεν είχε internet στο σπίτι, ούτε εκτυπωτή, είχε μόνο ένα κινητό που μπορούσε να χρησιμοποιήσει... Με στεναχωρούσε πολύ αυτή η σκέψη, γιατί δεν μπορούσα να κάνω τίποτα. Δεν υπήρχε καμία πρόβλεψη για αυτό το παιδί...»

Η ασύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία δυσκόλεψε με τον τρόπο λειτουργίας της περίπου το 30% των ερωτηθέντων, ενώ σχεδόν το 40% βρήκε τη λειτουργία αυτή εύκολη ή πολύ εύκολη. Αντίστοιχα, η σύγχρονη διδασκαλία δυσκόλεψε 16 συμμετέχοντες, ενώ φάνηκε εύκολη σε 20 συμμετέχοντες.

Πίνακας 5.2: Ευκολία χρήσης σύγχρονης πλατφόρμας

Μόλις το 25% των ερωτηθέντων βρήκε την εξ αποστάσεως διαδικτυακή εκπαίδευση πολύ ή αρκετά αποτελεσματική, ενώ το 41% δεν έμεινε καθόλου ικανοποιημένο ή θεώρησε ότι ήταν λίγο αποτελεσματική.

Κατά την στατιστική ανάλυση των δεδομένων των ερωτηματολογίων, χρησιμοποιήθηκε ο δείκτης συνάφειας Pearson's r, για τις ερωτήσεις που αφορούσαν τον χαρακτηρισμό του βαθμού ευκολίας χρήσης της σύγχρονης, αλλά και της ασύγχρονης πλατφόρμας, όπως αναφέρθηκε από τους γονείς, με την πεποίθηση της αποτελεσματικότητας της εξ αποστάσεως διαδικασίας.

Ο δείκτης συνάφειας Pearson's r έδειξε ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ευκολίας χρήσης της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης και της πεποίθησης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας που δήλωσαν οι γονείς, $r = .413$, $n = 52$, $p = .002$. Αντίστοιχα, φάνηκε ότι υπάρχει συσχέτιση μεταξύ του βαθμού ευκολίας χρήσης της ασύγχρονης πλατφόρμας και της πεποίθησης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας, $r = .418$, $n = 52$, $p = .002$.

Πίνακας 5.3: Συσχετίσεις

		Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;	Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία;
Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;	Pearson Correlation	1	.418
	Sig. (2-tailed)		.002
	N	52	52
Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία;	Pearson Correlation	.418	1
	Sig. (2-tailed)	.002	
	N	52	52

Πίνακας 5.4: Συσχετίσεις

		Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης που	Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία;

χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;			
Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;	Pearson Correlation	1	.413
	Sig. (2-tailed)		.002
	N	52	52
Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία;	Pearson Correlation	.413	1
	Sig. (2-tailed)	.002	
	N	52	52

Η στατιστική ανάλυση δείχνει πως όσο πιο εύκολη φάνηκε στους μαθητές η χρήση της ασύγχρονης και της σύγχρονης πλατφόρμας, τόσο πιο αναποτελεσματική φάνηκε στους γονείς η εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Διαφαίνεται, δηλαδή, ότι οι γονείς μπορεί να υιοθέτησαν την πεποίθηση ότι η επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση δεν είχε αποτέλεσμα επειδή ακριβώς οι μαθητές χειρίστηκαν με ευκολία τις πλατφόρμες για την διεξαγωγή των μαθημάτων.

5.2 Ερευνητικό ερώτημα 2

«Ποιοι παράγοντες εμπόδισαν την εμπλοκή των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία;»

Αρκετοί γονείς ανέφεραν ότι η εμπειρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης τους δημιούργησε αρνητική εντύπωση εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν υπήρχε κατάλληλη οργάνωση από την κυβέρνηση, δεν υπήρχε μέριμνα για συσκευές και επειδή δεν πραγματοποιήθηκε κανενός είδους παροχή:

«... όλη αυτή η διαδικασία, από το ίδιο το Κράτος, στήθηκε όπως στήθηκε (πρόχειρα, βιαστικά, με μη ωφέλιμα εκπαιδευτικό τρόπο), [...] τί πραγματικά και ουσιαστικά [...] θετικό αποτέλεσμα να προέκυπτε, σχετικά με τη εκμάθηση και υποστήριξη σε αυτή, των μαθητών? Με τέτοια νοοτροπία και στάση του Κράτους, επιβαρύνεται, και σε αυτόν τον τομέα, πρώτα και κύρια, ο μαθητής και η οικογένειά του, οι οποίοι καλούνται [...] να επιλύουν επιπλέον προβλήματα στην καθημερινότητά τους, τα οποία όφειλαν να έχουν ήδη λυμένα [...] τα όποια κρατικά όργανα έχουν αναλάβει το εκπαιδευτικό έργο-λειτουργήμα...»

«...αν χρειαστεί ξανά να γίνει εξ αποστάσεως διδασκαλία να υπάρχει οργάνωση οπωσδήποτε καλύτερη...»

«...θα πρέπει να υπάρχει καλύτερη οργάνωση από το υπουργείο Παιδείας...»

«Τα παιδιά εξοικειώνονται με την τεχνολογία [...] αρκεί να τους παρέχεται μια ατομική συσκευή, σύγχρονη, όχι απαραίτητα ακριβή, που μπορεί όμως να καλύψει της ανάγκες του εν λόγω εγχειρήματος.»

«...κακή ποιότητα παροχής υπηρεσιών από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο...»

«Αν δε δημιουργηθούν οι κατάλληλες και απαιτούμενες συνθήκες υποστήριξης από το ίδιο το Κράτος, [...] όλη αυτή η διαδικασία θα είναι μία παρωδία, με στόχο μόνο την επιφανειακή δήθεν κάλυψη των ουσιαστικών αναγκών των μαθητών...»

«...θέλει δουλειά για να τελειοποιηθεί και υποστήριξη από το κράτος για παροχή συσκευών»

«Δεν υπήρχε πρόβλεψη για τα παιδιά που δεν είχαν ίντερνετ ή συσκευές»

«...Οι εργασίες απαιτούσαν και την χρήση εκτυπωτή & scanner τα οποία δεν διαθέταμε και έπρεπε να προμηθευτούμε.»

«...δεν έχω καμία πίστη στο σύστημα αυτό γιατί το κρίνω ελλιπέστατο και πρόχειρο.»

Αναφορικά με την ύλη και την εξ αποστάσεως πραγματοποίηση του μαθήματος:

«Στην Γ τάξη η ύλη δεν κατακτήθηκε...»

«Θα πρότεινα να έκαναν περισσότερες ώρες μάθημα για να κάλυπταν μεγαλύτερο μέρος της διδακτέας ύλης...»

«...εάν θα γίνονταν εξ αποστάσεως όλα όσα θα γίνονταν στην τάξη ως προς την κάλυψη της ύλης.»

«Η διδασκαλία πρέπει να γίνεται συστηματική και σε καθημερινή βάση...»

«Δεν κατάλαβα ποτέ, πως μετά από τρεις μήνες κλειστών σχολείων, ξεκίνησαν την επόμενη τάξη τον Σεπτέμβριο σαν να μην είχε συμβεί τίποτα...»

«Δεν υπήρχε επαφή με την δασκάλα!! Ελάχιστες ασκήσεις, ελάχιστες εβδομαδιαίες ώρες μελέτης, Μόνο τα τυπικά...»

«...αν χρειαστεί ξανά να γίνει εξ αποστάσεως διδασκαλία [...] σε πενθήμερη βάση!»

«...[καλό θα ήταν να] μπορούν όλοι (δάσκαλοι και μαθητές) να συνδέονται καθημερινά με χρήση κάμερας και μικρόφωνου, [για να] προχωρήσει τουλάχιστον σε ένα βαθμό η ύλη και να γίνουν αξιόλογα πράγματα.»

«...επίσης να γίνονται τα μαθήματα σε πενθήμερη βάση!»

«Λίγες ώρες»

«Πολύ λίγες ώρες»

«Οι ελάχιστες εβδομαδιαίες ώρες των μαθημάτων»

«Δεν έγιναν πολλά μαθήματα»

«Δεν είχαμε μάθημα κάθε μέρα»

«Η διδασκαλία πρέπει να γίνεται συστηματική και σε καθημερινή βάση τόσο στην οπτική επαφή με το δάσκαλο (έστω για μια ώρα την ημέρα)»

«Δεν είχε την αμεσότητα της εκπαίδευσης στο σχολείο και την επαφή με τα παιδιά.»

«...δεν μπορεί να αναπαραχθεί το κλίμα της τάξης και δεν ευνοείται η προσωπική επαφή με το δάσκαλο και κυρίως η αλληλεπίδραση των συμμαθητών μεταξύ τους.»

«Τίποτα δε μπορεί να αντικαταστήσει το μάθημα στο σχολείο...»

Κάποιοι συμμετέχοντες σημείωσαν πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση δυσκόλεψε ιδιαίτερα τους μικρούς μαθητές δημοτικού:

«Δύσκολο για παιδί της Β Δημοτικού.»

«...τα παιδιά μικρότερης ηλικίας που δεν έχουν την αμεσότητα της τάξης και δεν μπορούν να διδαχθούν το ίδιο όπως στο σχολείο τους.»

«Δύσκολα για πρωτάκια»

«...δεν είναι παιδαγωγικά κατάλληλη μέθοδος για τις πρώτες τάξεις του δημοτικού»

Αναφορικά με την έλλειψη αλληλεπίδρασης με του εκπαιδευτικούς αλλά και τους συμμαθητές:

Η έλλειψη επικοινωνίας με τους φίλους και η έλλειψη αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές στη διαδικασία της μάθησης.

«...δεν ευνοείται η προσωπική επαφή με το δάσκαλο και κυρίως η αλληλεπίδραση των συμμαθητών μεταξύ τους...»

«Η απουσία προσωπικής επαφής με το δάσκαλο και τους συμμαθητές»

«Δεν είχε [...] την επαφή με τα παιδιά...»

Για την είσοδο στις πλατφόρμες και τη σύνδεση στο διαδίκτυο το 65% των συμμετεχόντων ανέφερε πως αντιμετώπισε προβλήματα:

«Δυσλειτουργία λόγω συχνής κακής σύνδεσης»

«Η σύνδεση στις πλατφόρμες ήταν δύσκολη...»

«Στο αρχικό στάδιο αντιμετωπίστηκε πρόβλημα λειτουργίας της πλατφόρμας.»

«Οι δυσκολίες στη σύνδεση»

«Προβλήματα με την σύνδεση στο διαδίκτυο»

«Η σύνδεση του Internet και ο εξοπλισμός μου»

«Το ίντερνετ»

Για την αναγκαία συμμετοχή των γονιών στη διαδικασία:

«Αδυναμία μαθητή να φέρει εις πέρας, μόνος του, πρακτικά, όλη τη διαδικασία επίλυσης και αποστολής ασκήσεων [...] να αναγκάζεται ο γονέας να διαθέτει χρόνο που δεν υπάρχει [...] είμαστε εργαζόμενοι γονείς, μας δημιουργούσε προβληματισμό στο πώς θα παρακολουθούσε το μάθημα, γιατί είμασταν απόντες...»

«...ο γονέας υποχρεώθηκε να αναλώσει ώρες για να συνδεθεί με τα μέσα των εν λόγω διδασκαλιών, με μεγάλη συχνά δυσχέρεια...»

«...έπρεπε εμείς να διορθώσουμε τις ασκήσεις των παιδιών...»

Σχετικά με την ανταπόκριση των μαθητών και την κατανόηση του μαθήματος:

«Δημιουργούνται και παραμένουν κενά στον μαθητή όσον αφορά την ύλη και τις γνώσεις που παρέχονται κατ' αυτόν τον τρόπο...»

«Η κατανόηση του μαθήματος»

«Κατά πόσο ο μαθητής θα καταλάβει ότι λέτε σε απόσταση»

«Και η δυνατότητα κατανόησης των μαθημάτων στα παιδιά!!»

«Η μετάδοση των γνώσεων»

Τέλος, η εύρεση του κατάλληλου χώρου για τη διεξαγωγή των μαθημάτων, αλλά και για την μελέτη των ασκήσεων για το σπίτι με ησυχία, αποτέλεσε πρόβλημα για κάποιους συμμετέχοντες, εφόσον όλα τα παιδιά της οικογένειας αλλά συχνά και οι γονείς βρίσκονταν στο σπίτι, λόγω των περιοριστικών μέτρων που είχαν τεθεί σε ισχύ από την κυβέρνηση, την αναστολή λειτουργίας των σχολείων αλλά και πολλών χώρων εργασίας.

Τα περισσότερα παιδιά είχαν πρόσβαση σε συσκευές για την διεξαγωγή των μαθημάτων όμως, μία μικρή μερίδα μαθητών δεν είχε πρόσβαση ή τουλάχιστον, όχι καθημερινή. Ένας ερωτηθέντας δήλωσε πως χρειαζόταν να μοιράζεται την διαθέσιμη συσκευή με το παιδί, πράγμα που δυσκόλευε την τηλεργασία του ίδιου, και άλλοι γονείς σημείωσαν ότι χρειάστηκε να μοιραστεί μία διαθέσιμη συσκευή σε πάνω από έναν μαθητές της οικογένειας, ή να δανειστούν συσκευές άλλων. 19% των μαθητών δεν συμμετείχαν στο μάθημα, εξαιτίας έλλειψης διαθέσιμης συσκευής.

Αναφορικά με την σύνδεση στο διαδίκτυο, από την οποία εξαρτώταν σε μεγάλο βαθμό η ποιότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, το 65% των γονέων ανέφερε πως υπήρχαν προβλήματα σύνδεσης μερικές φορές, συχνά ή σχεδόν πάντα. Το 35% των μαθητών, από την άλλη, ανέφερε συνεχή ή πολύ καλή πρόσβαση, με ελάχιστα προβλήματα.

Επίσης, οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν πως οι μαθητές δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερα προβλήματα στη χρήση της πλατφόρμας, με εξαίρεση τη λειτουργία της κάμερας και του μικροφώνου:

Βούλα: «Στο Webex δέκα λεπτά έφευγαν με τα «ακούω, δεν ακούω, πού είμαστε»/ [...] δεν μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε την κάμερα, κολλούσε συνέχεια! Κάμερες, μικρόφωνο τα παιδιά δεν μπορούσαν να ανοίξουν πολλές φορές...

Γιάννης: «όχι πολύ δύσκολο, [αλλά] δεν μπορούσα, δεν μπορούσαν να μουν ταυτόχρονα μαθητές... όταν τα παιδιά χρησιμοποιούσαν και τις κάμερες και τον ήχο... [χρησιμοποιούσαν κάμερες και μικρόφωνα] όχι πάντα με σταθερό σήμα...»

Έντονα προβλήματα αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί κατά τη διάρκεια της οργάνωσης της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, και πιο συγκεκριμένα, με τη δημιουργία λογαριασμών στο ΠΣΔ:

Ελένη: «...με έπαιρναν κατευθείαν οι μαθητές τηλέφωνο, «κυρία, εξηγήστε μου πως να το κάνω». Για την εγγραφή τους στο E-class, για το Webex, τους κωδικούς τους...»

Φωτεινή: «Στην αρχή είχαμε πρόβλημα να βγάλουμε κωδικούς και το πανελλήνιο σχολικό δίκτυο έπεφτε συνέχεια. Δεν μπορούσαν να συνδεθούν ούτε οι μαθητές ούτε εμείς. [Επικοινωνούσαμε] και για τεχνικά [ζητήματα], με μηνύματα ιδιαίτερα στην αρχή μέχρι να βγουν οι λογαριασμοί... συνέχεια.»

Βαρβάρα: «Ναι στην αρχή [είχαν πρόβλημα να γραφτούν], αυτά ήταν τότε που κολλούσε όλο το σύστημα.»

Φαίνεται ότι η πλατφόρμα Webex «κολλούσε», ιδιαίτερα στην αρχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πράγμα που δυσκόλευε την πραγματοποίηση των μαθημάτων, αλλά η κατάσταση βελτιώθηκε στη συνέχεια, και ιδίως μετά το Πάσχα:

Βούλα: «...μετά το Πάσχα άρχισε να βελτιώνεται λίγο η κατάσταση και να μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε [μικρόφωνα και κάμερες]»

Βαρβάρα: «Στην αρχή μόνο, κολλούσε και αργούσε πολύ να μπει και να φορτώσει αλλά μετά δεν είχα κάποιο θέμα, μόνο τις πρώτες μέρες. Το πρώτο διάστημα δηλαδή που καθυστερούσε πάρα πολύ επειδή έμπαιναν όλοι.»

Όλοι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ζητούσαν από τους μαθητές να πραγματοποιήσουν ασκήσεις για το σπίτι, καθώς και να τις στείλουν στους ίδιους προς διόρθωση. Κάποιοι μαθητές χρησιμοποιούσαν το e-class για αυτόν τον λόγο, άλλοι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης:

Βούλα: «Ελάχιστοι ανέβαζαν στο e-class, οι περισσότεροι με email.»

Γιάννης: «...ορισμένοι γονείς με είχαν προσθέσει και στο facebook οπότε μου έστελναν εκεί τις ασκήσεις σε φωτογραφία για διευκόλυνση [...] τις απαντήσεις τους τα παιδιά μου τις έστελναν μέσω του e-class.»

Ελένη: «Εγώ τους έδωσα το email.»

Πάντως, δεν συμμετείχαν όλοι οι μαθητές σε αυτήν την διαδικασία:

Βούλα: «στο e-class, περίπου 5-6 άτομα μου έστελναν τις απαντήσεις στις ασκήσεις που έδινα...»

Ελένη: «υπήρχαν παιδιά που μπαίνουν Webex αλλά δεν μου στέλναν ποτέ ασκήσεις.»

Για τη διόρθωση των απεσταλμένων ασκήσεων, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούσαν διάφορες μεθόδους, αναλόγως με το ποια φαινόταν να ενδείκνυται σε κάθε περίπτωση. Χρησιμοποιήθηκαν διαφορετικά εργαλεία, όπως η αποστολή μηνυμάτων του e-class, το pdf, το πρόγραμμα ζωγραφικής και η τεχνική της αυτοδιόρθωσης:

Βούλα: «...ανέβαζα τις απαντήσεις των ασκήσεων και τα παιδιά διόρθωναν μόνα τους τα λάθη. Αν έβλεπα από πολλούς τα ίδια λάθη τα συζητάγαμε και στο Webex..»

Φωτεινή: «αν ήταν [...] ολόσωστο [...] έλεγα μέσω του e-class με μήνυμα σε κάθε παιδί [...] ότι η άσκηση είναι σωστή ή ότι υπάρχει ένα λάθος εδώ... Σε περίπτωση που τα λάθη ήταν πάρα πολλά [...] του έστελνα φωτογραφία με τα σωστά.»

Ελένη: «με πινελάκια και... πώς λέγεται αυτό; Με το δάχτυλο έγγραφα δηλαδή από πάνω. Διόρθωνα την εικόνα. Έβαζα τσεκ αν ήταν σωστή, αν είχε λάθος και ήθελε παραπάνω εξήγηση, το έγγραφο, έστελνα μήνυμα...»

Βαρβάρα: «Και έχεις μετά να διορθώσεις pdf και ζωγραφιές [το πρόγραμμα ζωγραφικής]»

Η διαδικασία της διόρθωσης των ασκήσεων φάνηκε να αποτέλεσε πηγή προβληματισμού για τους εκπαιδευτικούς, για ποικίλους λόγους:

Φωτεινή: «Το πρόβλημα που είχα είναι ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένος χρόνος να μου απαντούν [...] μου απαντούσαν οποιαδήποτε στιγμή μες στην μέρα ήθελαν, με αποτέλεσμα εγώ να διορθώνω από το πρωί μέχρι το βράδυ. Δεν υπήρχε σταθερότητα στο δικό μου ωράριο.»

Γιάννης: «...[είχα πρόβλημα] κυρίως με την αποστολή των ασκήσεων γιατί ότι ανέβαζα έπρεπε να το εκτυπώνουν, έπρεπε να το λύνουν, να το φωτογραφίζουν και να μου το στέλνουν και ακριβώς αντίστροφη ήταν η διαδικασία της διόρθωσης δηλαδή τα εκτύπωνα, τα διόρθωνα και τους τα έστελνα.»

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν προχώρησαν την ύλη εξ αποστάσεως σε όλα τα μαθήματα, αλλά επιλεκτικά, ιδιαίτερα στο Webex:

Φωτεινή: «δεν έκανα στο Webex θρησκευτικά και κοινωνική και πολιτική αγωγή.»

Βούλα: «[έκανα] γλώσσα, μαθηματικά και ιστορία»

Γιάννης: «Κάναμε γλώσσα και μαθηματικά στη σύγχρονη εκπαίδευση και στην ασύγχρονη προχωρούσαμε και στα υπόλοιπα.»

Σε κάποιες περιπτώσεις, χρειάστηκε να παραλειφθούν κεφάλαια, τα οποία οι εκπαιδευτικοί θεωρούσαν ότι ήταν αδύνατον να διδαχθούν εξ αποστάσεως, και προχώρησαν την ύλη με τη διδασκαλία άλλων κεφαλαίων:

Γιάννης: «κάποια σημαντικά κεφάλαια τα αφήσαμε για τον Ιούνιο, ειδικά στα μαθηματικά...»

Ελένη: «...είχα αφήσει συγκεκριμένα πράγματα, γιατί υπολόγιζα ότι θα ανοίξουμε και είχα αφήσει συγκεκριμένα πράγματα που δεν γίνονταν εξ αποστάσεως, να τα κάνω όταν ανοίξουμε...»

Οι δυσκολίες που αντιμετώπισε η σχολική μονάδα κατά την μετάβαση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σύμφωνα με την διευθύντρια, συνοψίζονται ως εξής:

- Δυσκολίες στην εγγραφή των μαθητών στο ΠΣΔ
- Προβλήματα με την σύνδεση στις πλατφόρμες
- Δυσκολία στην σύνταξη του ωρολόγιου προγράμματος
- Μεταβίβαση πολλαπλών εγγράφων του υπουργείου στους ενδιαφερόμενους
- Καμία πρότερη γνώση της διαδικασίας, καμία εμπειρία στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και του διευθυντή
- Δυσκολία των εκπαιδευτικών να χειριστούν το Webex
- Προβλήματα «διάθεσης» από μερίδα γονέων
- Φτωχή οργάνωση του helpdesk του ΠΣΔ

- Έλλειψη μέσων του σχολείου (συσκευές, σύνδεση στο διαδίκτυο) για να ανταποκριθεί στις ανάγκες μαθητών που δεν είχαν τα απαραίτητα μέσα ή δυσκολεύονταν με τον διαμοιρασμό συσκευής μέσα στην οικογένεια
- Μη υποχρεωτικότητα συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία εξ αποστάσεως.

5.3 Ερευνητικό ερώτημα 3

«Με ποιους τρόπους αντιμετωπίστηκαν τυχόν εμπόδια;»

Και οι εκπαιδευτικοί αλλά και η διευθύντρια εντόπισαν ένα βασικό πρόβλημα στον αποκλεισμό μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία, με την διευθύντρια να εστιάζει στην αδυναμία της σχολικής μονάδας να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, λόγω έλλειψης συσκευών αλλά και ανύπαρκτης σύνδεσης στο διαδίκτυο. Σε άλλη περίπτωση θα μπορούσε το σχολείο να δανείσει στους μαθητές τον εξοπλισμό του ή να παραχωρήσει τις εγκαταστάσεις του σχολείου για την παρακολούθηση των μαθημάτων. Επίσης, η διευθύντρια εξήγησε την απουσία κάποιων μαθητών λόγω της προαιρετικής φύσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ οι εκπαιδευτικοί εστίασαν στο γεγονός της αποχής, αποφεύγοντας να πιθανολογήσουν την αιτία.

5.4 Ερευνητικό ερώτημα 4

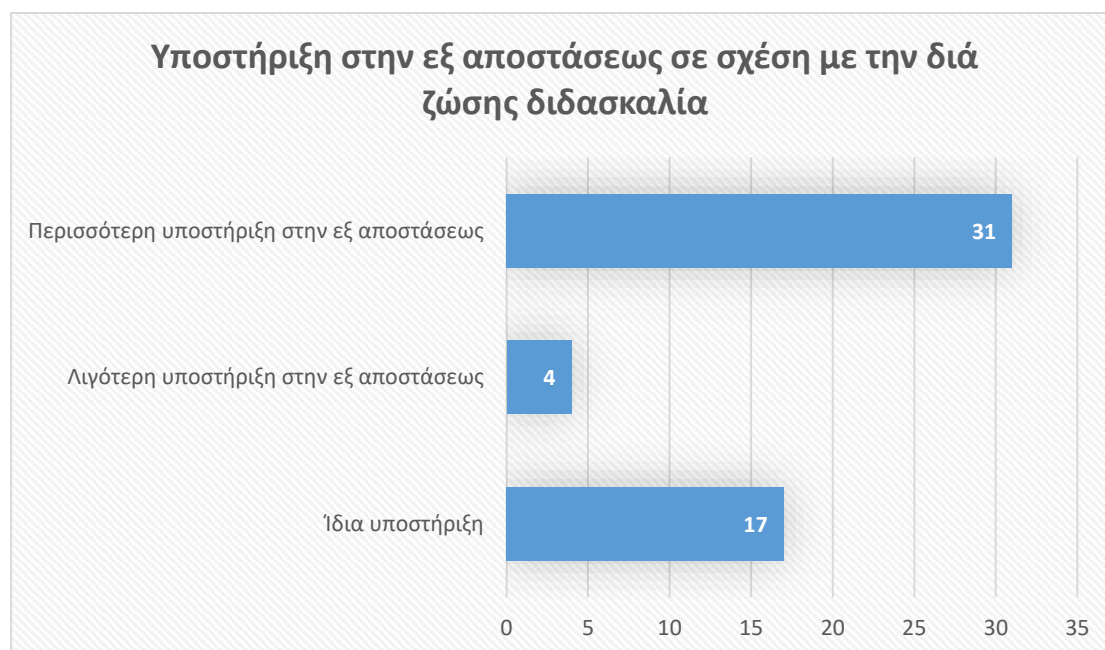
«Με ποιες πρακτικές στήριξαν οι γονείς/ κηδεμόνες τους μαθητές κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;»

Περισσότεροι από τους μισούς γονείς (n=29) δήλωσαν ότι έχουν πολύ καλή σχέση με τους υπολογιστές ή άλλες συσκευές λόγω χρήσης των συσκευών για τους σκοπούς της εργασίας τους, ενώ συνολικά, πάνω από το 85% δήλωσαν ότι έχουν πολύ καλή ή αρκετά καλή σχέση με τις διάφορες συσκευές, και καταφέρνουν να λειτουργούν τις συσκευές με ικανοποιητικό τρόπο (n=47).

Στη συντριπτική πλειοψηφία των νοικοκυριών (n=44), οι γονείς αναφέρθηκε ότι ήταν εκείνοι που πρόσφεραν βοήθεια στο μαθητή κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Σε κάποιες περιπτώσεις, εκτός από τους γονείς, μπορεί να βοηθούσαν τα μεγαλύτερα αδέρφια, ενώ μόλις 5 μαθητές δεν χρειάστηκαν βοήθεια για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Μάλιστα, η παρεχόμενη υποστήριξη για 31 μαθητές ήταν περισσότερη στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, σε σύγκριση με την βοήθεια που χρειάζονταν οι μαθητές κατά την διά ζώσης διδασκαλία. Μόλις τέσσερεις μαθητές ήταν αυτοί που χρειάστηκαν λιγότερη υποστήριξη από γονείς ή άλλους, ενώ σε 17

νοικοκυριά δεν εντοπίστηκε διαφορά στην απαιτούμενη βοήθεια, είτε εξ αποστάσεως, είτε διά ζώσης.

Πίνακας 5.5: Υποστήριξη από γονείς

Οι μαθητές είχαν διαφορετικές ανάγκες οι οποίες χρειάστηκε να καλυφθούν με την βοήθεια των γονέων/ κηδεμόνων. Πιο συγκεκριμένα, 20 μαθητές χρειάστηκαν βοήθεια για τη σύνδεσή τους στη συσκευή και στις πλατφόρμες, αλλά οι γονείς δήλωσαν πως η παροχή βοήθειας σε αυτόν τον τομέα έφθινε με τον χρόνο. Αντίθετα, 21 συμμετέχοντες χρειάστηκε να προσφέρουν βοήθεια στους μαθητές για να πραγματοποιήσουν τις συνδέσεις συνεχώς, ενώ μόλις 10 δήλωσαν πως οι μαθητές χρειάστηκαν ελάχιστη ή καθόλου βοήθεια σε αυτόν τον τομέα.

Παρομοίως, 20 μαθητές χρειάζονταν περισσότερη βοήθεια στην αρχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για την αποστολή μηνυμάτων στους εκπαιδευτικούς, η οποία δεν ήταν απαραίτητη στη συνέχεια, ενώ 19 συμμετέχοντες βοηθούσαν τους μαθητές συνεχώς με την επικοινωνία με τους δασκάλους. 13 μαθητές δεν χρειάστηκαν βοήθεια σε αυτό το κομμάτι ή χρειάστηκαν ελάχιστη βοήθεια.

25 μαθητές είχαν ανάγκη από συνεχή υποστήριξη για την αποστολή των ασκήσεων και των απαντήσεων στα καθήκοντα που τους έθετε ο εκπαιδευτικός. Για 16 μαθητές η ανάγκη αυτή ελαττώθηκε με το πέρασμα του χρόνου, ενώ 8 μαθητές δεν χρειάστηκαν καμία βοήθεια με την αποστολή των ασκήσεων.

Από τους 52 συμμετέχοντες, οι 28 δήλωσαν πως οι μαθητές χρειάζονταν συνεχώς βοήθεια με την επίλυση τεχνικών προβλημάτων ήχου, εικόνας ή συνδεσιμότητας κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, ενώ για 11 μαθητές η ανάγκη παροχής βοήθειας ελλατώθηκε με το πέρασμα του χρόνου.

Αναφορικά με το εκπαιδευτικό κομμάτι, 23 συμμετέχοντες ανέφεραν ότι οι μαθητές χρειάστηκαν ελάχιστη ή καθόλου βοήθεια με την επίλυση των ασκήσεων, 23 χρειάστηκαν περισσότερη βοήθεια στην αρχή και λιγότερη στη συνέχεια, ενώ 6 δήλωσαν ότι βοηθούσαν συνεχώς τους μαθητές με την επίλυση των ασκήσεων.

17 μαθητές χρειάστηκαν βοήθεια στην αρχή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με την πληκτρολόγηση των απαντήσεών τους στη συσκευή, η οποία παροχή βοήθειας περιορίστηκε με το πέρασμα του χρόνου, ενώ 11 συνέχισαν να χρειάζονται υποστήριξη καθόλη τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. 24 δήλωσαν ότι οι μαθητές χρειάστηκαν ελάχιστη ή καθόλου βοήθεια σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια των τηλεδιασκέψεων της σύγχρονης εκπαίδευσης, 33 μαθητές χρειάζονταν την υποστήριξη των γονέων, αν και για 20 από αυτούς η ανάγκη για παροχή βοήθειας μειώθηκε με το πέρασμα των εβδομάδων. Επίσης, 13 μαθητές δεν χρειάστηκαν καμία βοήθεια με την σύγχρονη εκπαίδευση.

Από το σύνολο των γονέων, μόλις το 25% δήλωσε πως βρήκε αποτελεσματική την εξ αποστάσεως διδασκαλία, ενώ το 31% θεωρεί πως ήταν λίγο αποτελεσματική και ένα 10% δεν την βρήκε καθόλου αποτελεσματική. Κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου αναφέρθηκαν ζητήματα από τους γονείς/ κηδεμόνες, τα οποία δυσκόλεψαν την καθημερινότητα των μαθητών, αλλά και όλης της οικογένειας.

5.5 Ερευνητικό ερώτημα 5

«Πώς αντιλαμβάνονταν οι εκπαιδευτικοί τον ρόλο τους εν μέσω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;»

Οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι ανταποκρίθηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις νέες απαιτήσεις του διδακτικού έργου, ιδιαιτέρως αν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες έκτακτης ανάγκης και ο μηδενικός χρόνος προετοιμασίας για μετατροπή της διδασκαλίας εξ αποστάσεως:

Γιάννης: «Βάσει της επιστροφής των μαθητών και των κενών που δεν υπήρχαν αν τα σχολεία παρέμειναν κλειστά και από τα σχόλια των γονέων, θεωρώ ότι ανταποκρίθηκα σε υψηλό επίπεδο.»

Ελένη: «...άρχισα να συνηθίζω λίγο το υλικό το διαδικτυακό, μετά τον Ιούνιο που ξαναμπήκαμε, άρχισα να χρησιμοποιώ πιο συχνά, άρχισα δηλαδή να χρησιμοποιώ... άλλαξα δηλαδή στο να χρησιμοποιώ τα εργαλεία του διαδικτύου...[ο τρόπος διδασκαλίας μου] βελτιώθηκε...»

Το e-class ήταν κατά γενική ομολογία εύκολο στη χρήση, και οι εκπαιδευτικοί το χρησιμοποιούσαν ως αποθετήριο, ανεβάζοντας ασκήσεις, θεωρία, κουίζ, συνδέσμους, παιχνίδια και βίντεο. Μία εκπαιδευτικός χρησιμοποίησε τις δυνατότητες της πλατφόρμας για δημιουργία ασκήσεων εντός του e- class, ενώ οι περισσότεροι χρησιμοποίησαν εξωτερικούς συνδέσμους ή προσαρμοσμένο υλικό σε μορφή εγγράφου:

Ελένη: «Το υλικό ήταν δικό μου αλλά που το είχα βρει στο διαδίκτυο, [...] παρουσιάσεις PowerPoint από συγκεκριμένες ιστοσελίδες, κάτι blog δηλαδή κάποιων ανθρώπων που φτιάξει ωραίες παρουσιάσεις... Έφτιαξα και βιντεάκια στο YouTube, να εξηγήσω κάποια πράγματα.»

Βαρβάρα: «...έβρισκα βιντεάκια από το διαδίκτυο ή να τους βάλω το του υπουργείου το link για τα παιχνιδάκια [...] άλλα φυλλάδια τα έφτιαχνα εγώ, είχε και το e-class να φτιάξεις ασκήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού λάθους, έκανα και τέτοια να κάνουν τεστάκια μόνοι τους»

Γιάννης: «Είχα ανεβάσει στους συνδέσμους στα μαθήματα μελέτης και ιστορίας, όχι όμως εκπαιδευτικά παιχνίδια [...] τα βίντεο ήταν από YouTube [...] τα υπόλοιπα ήταν ασκήσεις που έβρισκα online και τις προσαρμόζα ή προσέθετα κάποιες δικές μου.»

Βούλα: «στο e-class έφτιαχνα παρουσιάσεις, powerpoint δηλαδή, όσο για τις ασκήσεις τις έβρισκα στο internet και πολλές τις προσαρμόζα...»

Φωτεινή: «...έπρεπε να γράφω ότι κανονικά θα έλεγα [στην τάξη]»

Οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως για να είναι αποτελεσματικοί η διαδικασία, χρειάστηκε να αφιερώσουν πολύ περισσότερο προσωπικό χρόνο από ότι στην διά ζώσης διδασκαλία:

Βαρβάρα: «Ναι, αυξήθηκαν [οι αρμοδιότητες], είχα περισσότερη προετοιμασία και δουλειά γιατί έπρεπε να διαμορφώσω το υλικό να γίνει διαδικτυακό δεν ήταν «ανοίξτε το βιβλίο και κάντε την τάδε άσκηση»! Και έχεις μετά να διορθώσεις pdf και ζωγραφιές, άστα, ήταν χρονοβόρα διαδικασία που σου τραβούσε χρόνο από την προσωπική σου ζωή!»

Φωτεινή: «Το πρόβλημα που είχα είναι ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένος χρόνος να μου απαντούν [...] απαντούσαν οποιαδήποτε στιγμή μες στην μέρα ήθελαν, με αποτέλεσμα εγώ να διορθώνω από το πρωί μέχρι το βράδυ. Δεν υπήρχε δηλαδή σταθερότητα στο δικό μου ωράριο.»

5.6 Ερευνητικό ερώτημα 6

«Ποιες ήταν οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμμετοχή των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;»

Όλοι οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως η πραγματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ξεπέρασε τις προσδοκίες τους, αναφορικά με τη συμμετοχή των μαθητών, την επίδοσή τους, ή την αποδοτικότητα των πλατφορμών:

Βαρβάρα: «Τελικά ήταν καλύτερα από ότι περίμενα γιατί είχα συμμετοχή από τα παιδιά αυτό δεν το περίμενα ότι θα μπαίνουν όλοι και θα συμμετέχουν...»

Ελένη: «Η αλήθεια είναι ότι όταν κλείσαμε εγώ αυτό που σκέφτηκα ήταν «τώρα την πατήσαμε, χάσαμε τη χρονιά, γεια σας». Το πόσο γρήγορα καταφέραμε κι εγώ και συνάδελφοι άλλοι να μπούμε σε αυτό το σύστημα, να το φτιάξουμε, να προχωρήσουμε και το μάθημα, να χουμε και συμμετοχή! Θεωρώ ότι κάναμε παπάδες, που λέει ο λόγος, γενικά οι εκπαιδευτικοί! Οπότε θεωρώ ότι μπορούμε να καταφέρουμε τα πάντα, ότι και να μας κάνουνε.»

Βούλα: «Δεν την περίμενα τόσο μεγάλη συμμετοχή και με τέτοια σταθερότητα. Ήταν μια ευχάριστη έκπληξη.»

Φωτεινή: «Περίμενα προβλήματα όσον αφορά την επίδοση των παιδιών. ...αλλά όσον αφορά [...] και την ύλη πήγε πολύ καλύτερα από ότι περίμενα.»

Γιάννης: «Υπήρχε υψηλή ανταπόκριση και σε σχέση με το τι περίμενα, ήταν πολύ καλό το στήσιμο και η οργάνωση για το χρόνο που είχαν για να το προετοιμάσουν και το Webex και του e-class ...»

Σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, οι μαθητές ήταν χαρούμενοι με τη συμμετοχή τους στη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση:

Ελένη: «...τους είδα να χαίρονται και να θέλουν να μπουν, οπότε... ήμουν πολύ καλύτερα... ενθουσιάζονταν όποτε έμπαιναν...»

Γιάννης: «...έμπαιναν όμως και τους άρεσε κιόλας, ήταν μία απόδραση.»

Φωτεινή: «Τα παιδιά χάρηκαν όταν ξεκίνησε το Webex γιατί μπόρεσαν και ήρθαν σε επικοινωνία μεταξύ τους. Και δευτερευόντως με εμένα. Συμμετείχαν, ήταν θετικά και χαρούμενα θα έλεγα.»

Η διευθύντρια έκρινε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που προσφέρθηκε από την σχολική μονάδα ως αποτελεσματική, παρά τα αρχικά προβλήματα, και αυτό το απέδωσε σε δύο λόγους: στην ετοιμότητα της ίδιας να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα, λόγω της καλής της σχέσης με την τεχνολογία, και στο γεγονός ότι το σχολείο απαρτιζόταν σε ποσοστό 100% από αναπληρωτές εκπαιδευτικούς, «νέους σε ηλικία», οι οποίοι είχαν θετική στάση απέναντι στη χρήση της τεχνολογίας στην εκπαίδευση και προθυμία να δοκιμάσουν νέες μεθόδους.

5.7 Ερευνητικό ερώτημα 7

«Κατά πόσο βοήθησαν οι επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν από τους συντονιστές της εκπαίδευσης ή άλλους φορείς την εκπαιδευτική διαδικασία κατά τη διάρκεια της πανδημίας;»

Τρεις από τους 5 συμμετέχοντες συμμετείχαν στις επιμορφώσεις που οργανώθηκαν για τους εκπαιδευτικούς κατά τη διάρκεια του lockdown, αλλά ανέφεραν πως δεν βρήκαν ιδιαίτερα διαφωτιστικό το περιεχόμενό τους:

Ελένη: «Δε βοήθησε καθόλου. Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε... Δεν έπαιρνα απαντήσεις.»

Φωτεινή: «...που συζητούσαμε γενικότερα θέματα της τηλεκπαίδευσης... Όχι [δεν μου έλυσε απορίες], πολύ γενικές πληροφορίες μοιραζόμασταν.»

Βαρβάρα: «...δεν ήτανε κάτι πολύ βοηθητικό, είδα κάποια εργαλεία που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω απλά...»

Από τους περισσότερους συμμετέχοντες, όμως, υπογραμμίστηκε η ανάγκη δημιουργίας επιμορφωτικών προγραμμάτων από το υπουργείο, για όλους, εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς:

Βαρβάρα: «Φυσικά, έπρεπε να έχει γίνει κάτι από τα κεντρικά, από την πρωτοβάθμια το υπουργείο ή δεν ξέρω γω, έπρεπε να κάνουνε κάποιες ώρες επιμόρφωση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση για όλους υποχρεωτικά και για τα παιδιά και για τους γονείς βασικά.»

Ελένη: «...θα έπρεπε να έχει ξεκινήσει ήδη να εκπαιδεύει τους δασκάλους με κάποιο τρόπο, το υπουργείο, αλλά να υπάρχει μια κοινή γραμμή...»

Γιάννης: «οι εκπαιδευτικοί όμως είναι σχετικά απρόθυμοι στο να εκτεθούν σε νέες τεχνολογίες και νέες μεθόδους διδασκαλίας, οπότε ναι, χρειάζεται επιμόρφωση και καλή επιμόρφωση, όχι πασαλείματα.»

Και οι 5 εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν το Webex για τη σύγχρονη εξ αποστάσεως διδασκαλία και το e-class για την ασύγχρονη. Η πλατφόρμα Webex φάνηκε στους εκπαιδευτικούς εύκολη στη χρήση και όλοι ανέφεραν πως κατάφεραν να μάθουν τα βασικά της χρήσης της στην πράξη, ψάχνοντας μόνοι ή με συναδέλφους τις βασικές λειτουργίες:

Ελένη: «Εμείς κάναμε μια συνομιλία με άλλους δύο συναδέλφους και το αρχίσαμε να το ψάχνουμε λίγο μεταξύ μας, κι έτσι το ψιλομάθαμε.»

Βαρβάρα: «...μόνη μου τα έψαχνα...»

Φωτεινή: «...τα έμαθα σχεδόν όλα από μόνη μου και με τη βοήθεια των συναδέλφων μου.»

Βούλα: «Οι πλατφόρμες [...] ήταν εντάξει στη χρήση...είχα όμως τη στήριξη των συναδέλφων...»

5.8 Ερευνητικό ερώτημα 8

«Ποιος ήταν ο ρόλος του διευθυντή στην οργάνωση της όλης διαδικασίας;»

Η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την μετάβαση από την διά ζώσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση οργανώθηκε από την διευθύντρια του σχολείου. Σύμφωνα και με τις οδηγίες του υπουργείου, η διευθύντρια:

- Καθοδήγησε τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας για να φτιάξουν λογαριασμούς στο ΠΣΔ
- Διευκόλυνε την διαδικασία εγγραφής των μαθητών στο ΠΣΔ και αντιμετώπισε προβλήματα σύνδεσης που προέκυψαν με συγκεκριμένους μαθητές.
- Συνέταξε το ωρολόγιο πρόγραμμα εξ αποστάσεως διδασκαλίας της σχολικής μονάδας.
- Απέστειλε το ωρολόγιο πρόγραμμα και τους συνδέσμους των εκπαιδευτικών στους γονείς μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Συμμετείχε σε τηλεδιασκέψεις της συντονίστριας εκπαιδευτικού έργου.
- Διαμοιραζόταν τις πληροφορίες που κατέφταναν μέσω των εγκυκλίων του υπουργείου με τους ενδιαφερόμενους και ενημέρωνε προσωπικό και γονείς για τυχόν σημαντικές πληροφορίες ή αλλαγές που προέκυπταν.
- Συμμετείχε στην ομάδα υποστήριξης της σχολικής μονάδας μαζί με την εκπαιδευτικό της πληροφορικής.
- Διοργάνωσε δοκιμαστικές συνεδρίες σύγχρονης επικοινωνίας με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου.

Η ίδια δήλωσε πως τα διευθυντικά της καθήκοντα δεν αυξήθηκαν, αλλά διαφοροποιήθηκαν λόγω της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

6. Συζήτηση

Τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 1 (Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;) συμφωνούν με άλλα ερευνητικά δεδομένα (Talidong, 2020) σχετικά με τα ευεργετικά αποτελέσματα της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι η διαδικασία είχε θετικό πρόσημο, παρά τις δυσκολίες, ότι οι μαθητές ανταποκρίθηκαν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς και ότι ήταν προτιμότερη η εξ αποστάσεως διδασκαλία από την αποχή από τη διδασκαλία. Η συντριπτική πλειοψηφία των μαθητών συμμετείχε στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αν και υπήρχαν μαθητές οι οποίοι αποκλείστηκαν από την εκπαιδευτική διαδικασία εντελώς, λόγω έλλειψης εξοπλισμού ή σύνδεσης στο διαδίκτυο. Κάποιοι γονείς εξέφρασαν την απογοήτευσή τους που δεν υπήρχε πρόβλεψη από τους αρμόδιους για παροχή συσκευών σε όσους δεν είχαν ή είχαν παλιές, απαρχαιωμένης τεχνολογίας συσκευές. Οι Mohammed, Khidhir, Nazeer και Vijayan (2020) κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι είναι απαραίτητη η ευελιξία και ο συνδυασμός, τόσο της σύγχρονης, όσο και της ασύγχρονης διδασκαλίας κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Φαίνεται ότι και οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί του ΔΣ Καλάμου θεωρούν αυτή την ποικιλία των μέσων σημαντική για την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης στους μαθητές.

Όσον αφορά το ερευνητικό ερώτημα 6 (Ποιες οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών σχετικά με τη συμμετοχή των μαθητών και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;), η έρευνα κατέδειξε την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από την συμμετοχή των μαθητών αλλά και από την ροή των διδακτικών ωρών, αν και στα πρώτα στάδια της εφαρμογής της, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είχε σοβαρά προβλήματα.

Αναφορικά με το ερευνητικό ερώτημα 7, που σχετίζεται με την χρησιμότητα των επιμορφώσεων κατά τη διάρκεια της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως και στην έρευνα του Whalen (2020), φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί επιμορφώνονταν και εξοικειώνονταν στις νέες τεχνολογίες κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Οι συμμετέχοντες της έρευνας είχαν πολύ καλή σχέση με τις τεχνολογίες πριν την επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση· παρόλα αυτά, χρειάστηκε χρόνος για την εκμάθηση των λειτουργιών των πλατφορμών που χρησιμοποιήθηκαν. Αυτή η πραγματικότητα, καταγράφεται και από τους Johnson, Veletsianos και Seaman (2020), οι οποίοι υπογραμμίζουν το πρόσθετο βάρος που δημιουργείται στους ώμους των

εκπαιδευτικών, ακόμα και αυτών που έχουν εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες. Το ζήτημα της έλλειψης χρόνου για εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τις πλατφόρμες και τα εργαλεία αποτελεί μείζον ζήτημα αναφοράς πολλών ερευνών (Shin & Hickey, 2020; Johnson, Veletsianos, & Seaman, 2020; Sahu, 2020). Η χρησιμότητα των επιμορφώσεων αμφισβητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι «ήρθαν πολύ αργά», αλλά βρήκαν πιο χρήσιμη τη συνεργασία μεταξύ τους για την επίλυση αποριών που μπορεί να προέκυπταν. Η χρησιμότητα της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών προκύπτει και σε άλλες έρευνες (Aliyyah, et al., 2020).

Από τα δεδομένα της παρούσας έρευνας, φαίνεται ότι δεν χρησιμοποιήθηκαν όλες οι δυνατότητες των πλατφορμών από τους εκπαιδευτικούς. Αντίθετα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν εργαλεία τα οποία ήδη γνώριζαν και με των οποίων τις λειτουργίες ήταν ήδη εξοικειωμένοι. Αυτό συνέβη γιατί η διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η οργάνωση των μαθημάτων φάνηκε ιδιαίτερα χρονοβόρα στους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι, αν και ένιωσαν ότι ανταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στα νέα τους καθήκοντα, ταυτόχρονα, εντόπισαν αύξηση των απαιτήσεων που επέφερε το νέο μέσο προσφοράς της διδασκαλίας. Συνεπώς, ως απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα 5 (Πώς αντιλαμβάνονταν οι εκπαιδευτικοί το ρόλο τους;), η έρευνα έδειξε ότι σημειώθηκε διαφορά στις απαιτήσεις τόσο αναφορικά με τις τεχνολογικές γνώσεις των εκπαιδευτικών, όσο και με τον χρόνο που χρειαζόταν η οργάνωση του όλου εγχειρήματος. Σε παρόμοια συμπεράσματα καταλήγουν οι Aliyyah και συνεργάτες (2020), με τους εκπαιδευτικούς να εκφράζουν την δυσαρέσκειά τους για τις περιορισμένες επιλογές οργάνωσης της διδασκαλίας λόγω του τρόπου πραγματοποίησης του μαθήματος και του περιορισμένου διαθέσιμου χρόνου.

Σχετικά με το ερευνητικό ερώτημα 2 (Ποιοι παράγοντες εμπόδισαν την εμπλοκή των μαθητών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;), η παρούσα έρευνα κατέδειξε πως οι τεχνολογικοί φραγμοί αποτέλεσαν το βασικότερο εμπόδιο. Οι μαθητές οι οποίοι στερούνταν τον απαραίτητο εξοπλισμό (συσκευή ή σύνδεση στο διαδίκτυο) δεν είχαν πρόσβαση στην ίδιας ποιότητας εκπαίδευση, όπως οι συμμαθητές τους. Φαίνεται, λοιπόν, να αποκλείονται από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, καθώς δεν υπήρχε καμία πρόβλεψη για την επίλυση αυτών των δυσκολιών, ούτε κεντρικά από το υπουργείο, αλλά και ούτε από την ίδια τη σχολική μονάδα, η οποία δεν είχε τον απαραίτητο εξοπλισμό, ούτε και σύνδεση στο διαδίκτυο για να εξυπηρετήσει τις οικογένειες που

το χρειάζονταν. Παρόμοια ζητήματα ανισότητας θίγουν και άλλοι ερευνητές (Abel, 2020; Czerniewicz et al., 2020; Onyema et al., 2020). Άλλες έρευνες συμφωνούν πως οι τεχνολογικοί φραγμοί μπορεί να εμποδίσουν τους μαθητές από την αδιάλειπτη παρακολούθηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας και την έγκαιρη παράδοση των εργασιών τους (Shin & Hickey, 2020; Reich et al., 2020). Τα προβλήματα σύνδεσης στο διαδίκτυο και στις πλατφόρμες καταγράφονται ως εμπόδια για την αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και από τους Wilcox και Vignal (2020). Διαφαίνεται λοιπόν η ανάγκη μετατροπής της προσφερόμενης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε συμπεριληπτική, και η κεντρική οργάνωση ενός σχεδίου για την επίλυση παρόμοιων δυσκολιών των μαθητών.

Για το ερευνητικό ερώτημα 3 (Με ποιους τρόπους αντιμετωπίστηκαν τα εμπόδια;), οι απαντήσεις ποικίλουν ανάλογα το εμπόδιο που εμφανίστηκε. Πιο συγκεκριμένα, τα εμπόδια που είχαν να κάνουν με την έλλειψη των συσκευών ή τη σύνδεση στο διαδίκτυο φαίνεται πως δεν αντιμετωπίστηκαν. Για κάποιους μαθητές, τα προβλήματα στην επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς λύθηκαν με εναλλακτικούς τρόπους επικοινωνίας, χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή μέσω κοινωνικής δικτύωσης. Οι δυσκολίες που εμφανίστηκαν στην διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, αντιμετωπίστηκαν είτε με την χρήση βίντεο ή άλλων πηγών του διαδικτύου από τους εκπαιδευτικούς, είτε με την παράλειψη συγκεκριμένων κεφαλαίων από την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τέλος, οι δυσκολίες στην διόρθωση και ανατροφοδότηση των εργασιών των μαθητών αντιμετωπίστηκαν με τη χρήση εναλλακτικών προγραμμάτων/ εφαρμογών, όπως για παράδειγμα η επεξεργασία φωτογραφιών σε κινητό τηλέφωνο ή το πρόγραμμα ζωγραφικής των υπολογιστών.

Οι γονείς στήριξαν τους μαθητές με διάφορους τρόπους κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας (ερευνητικό ερώτημα 4: με ποιες πρακτικές στήριξαν οι γονείς τους μαθητές;). Οι μαθητές που συμμετείχαν χρειάστηκαν την υποστήριξη των γονέων τους, οι οποίοι συχνά καλούνταν να αντιμετωπίσουν προβλήματα με τη σύνδεση, την κατανόηση του μαθήματος, το διαμοιρασμό των συσκευών με αδέρφια ή γονείς. Οι περισσότεροι μαθητές χρειάστηκαν περισσότερη βοήθεια από ότι χρειάζονταν στην διά ζώσης διδασκαλία, άρα οι γονείς αφιέρωναν περισσότερο χρόνο συγκριτικά. Οι πλατφόρμες δεν δυσκόλεψαν τους χρήστες. Οι μαθητές των μικρών τάξεων αντιμετώπισαν προβλήματα αποστολής των ασκήσεων στους εκπαιδευτικούς, τα οποία λύνονταν με την συνδρομή των γονέων. Τα προβλήματα κατανόησης της ύλης

επίσης λύνονταν από τους γονείς, οι οποίοι αναλάμβαναν διδακτικό ρόλο για την επεξήγηση της θεωρίας. Η εμπλοκή των γονέων για την επίλυση προβλημάτων που προέκυψαν κατά την εξ αποστάσεως διδασκαλία αναφέρεται και από τον Aliyyah και τους συνεργάτες του (2020).

Επιπλέον, τα αποτελέσματα της έρευνας συμφωνούν με την υπάρχουσα βιβλιογραφία σχετικά με τον ρόλο του διευθυντή σε περιόδους κρίσης (ερευνητικό ερώτημα 8: ποιος ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας;). Όπως αναφέρει και ο Kibble (1999), ο διευθυντής αναλαμβάνει την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, πράγμα που συνέβη και στην περίπτωση του ΔΣ Καλάμου. Από την άλλη, δεν προκύπτει συσχέτιση με την βιβλιογραφία που περιγράφει την εκ των προτέρων προετοιμασία του σχολείου (Barclay, 2004; Liou, 2015), ίσως γιατί στην Ελλάδα οι διαδικασίες που ακολουθούνται εκ των προτέρων για την προετοιμασία της σχολικής μονάδας σε περίοδο κρίσης είναι καθορισμένες από το υπουργείο και κοινές για όλα τα σχολεία, πράγμα που αφήνει μικρό περιθώριο πρωτοβουλίας στους διευθυντές.

*Και οι εκπαιδευτικοί αλλά και η διευθύντρια εντόπισαν ένα βασικό πρόβλημα στον αποκλεισμό μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία, με την διευθύντρια να εστιάζει στην αδυναμία της σχολικής μονάδας να αντιμετωπίσει το πρόβλημα. Επίσης, η διευθύντρια εξήγησε την απουσία κάποιων μαθητών λόγω της προαιρετικής φύσης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ενώ οι εκπαιδευτικοί εστίασαν στο γεγονός της αποχής, αποφεύγοντας να πιθανολογήσουν την αιτία.

Οι διαφορές φαίνεται να προέρχονται από την διαφορά θέσης εκπαιδευτικών και διευθύντριας, με την τελευταία να έχει αμεσότερη επικοινωνία με επίσημους φορείς και να αποτελεί τον ενδιάμεσο, ανάμεσα στο υπουργείο και τους εκπαιδευτικούς. Επίσης, χρειάζεται να σημειωθεί ότι η ειδικότητα της διευθύντριας είναι ΠΕ 11 (Φυσικής Αγωγής), παράγοντας που μπορεί να συμβάλλει στην διαφορετική αντίληψη της κατάστασης. Επιπλέον, φαίνεται να καταγράφεται διαφορετική αντίληψη των συμμετεχόντων σχετικά με την χρησιμότητα των επιμορφώσεων και την ενίσχυση που προσφέρθηκε από την ομάδα υποστήριξης του σχολείου, με την διευθύντρια να εντοπίζει θετική συνεισφορά και τους εκπαιδευτικούς να αποδίδουν την επιτυχία σε ατομική μελέτη ή συνεργασία μεταξύ τους. Πάντως, και οι δύο πλευρές συμφωνούν

σχετικά με τα προβλήματα που προκλήθηκαν στην εκπαιδευτική διαδικασία λόγω τεχνικών ζητημάτων και εμπόδια στη σύνδεση.

Για τα ζητήματα που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τη διδασκαλία όλων των διδακτικών αντικειμένων και την ύλη, η διευθύντρια εντόπισε το πρόβλημα στην μη υποχρεωτική φύση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, ενώ οι εκπαιδευτικοί στην αδυναμία των τεχνολογικών μέσων να ανταποκριθούν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων ή κεφαλαίων, ενδεικτικά η χρήση των γεωμετρικών οργάνων. Και οι δύο πλευρές ένιωσαν άγχος και αυξημένη πίεση με τις νέες αρμοδιότητες που προέκυψαν με την εναλλαγή της διδασκαλίας σε εξ αποστάσεως.

	Κωδικοποίηση	Βασικά στοιχεία	
		Εκπαιδευτικοί	Διευθύντρια
1	Επιλεγμένες πλατφόρμες: μειονεκτήματα και πλεονεκτήματα χρήσης	<ul style="list-style-type: none"> • Webex, E-class • Ευκολία στη (βασική) χρήση • «Κολλήματα» λόγω υπερφόρτωσης 	
2	Προβλήματα	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός μαθητών λόγω έλλειψης συσκευών και διαδικτυακής σύνδεσης • Επιλεκτική συμμετοχή μαθητών στη σύγχρονη αλλά όχι στην ασύγχρονη • Παράλειψη κεφαλαίων μαθημάτων • Δυσκολίες στην παροχή ανατροφοδότησης-διόρθωσης • Διεύρυνση εργασιακού ωραρίου • Τεχνικά ζητήματα • Έλλειψη χρόνου • Έλλειψη αλληλεπίδρασης δασκάλου- μαθητών/ μαθητών μεταξύ τους 	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία του σχολείου να συνδράμει τους αποκλεισμένους μαθητές • Διαφοροποίηση διευθυντικών καθηκόντων • Μεγάλος όγκος πληροφορίας • Δυσκολία επικοινωνίας με ΠΣΔ • Τεχνικά ζητήματα
3	Επιμόρφωση και επαγγελματική ανάπτυξη	<ul style="list-style-type: none"> • Αδυναμία τυπικών επιμορφώσεων να ανταποκριθούν στις πραγματικές ανάγκες • Ανάγκη οργάνωσης μαζικών επιμορφώσεων για όλους • Αίσθημα επαγγελματικής ανάπτυξης- βελτίωσης 	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσκολία χειρισμού Webex • Επιτυχημένη υποστήριξη εκπαιδευτικών από ομάδα υποστηρίξης σχολείου
4	Συναισθήματα μαθητών και εκπαιδευτικών	<ul style="list-style-type: none"> • Άγχος, πίεση, απαισιοδοξία • Χαρά λόγω αλληλεπίδρασης • Αίσθημα επιτυχίας της διαδικασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη διάθεσης συνεργασίας από μειοψηφία γονέων

			<ul style="list-style-type: none"> • Άγχος και πίεση • Ανακούφιση για το άνοιγμα
5	Συμμετοχή μαθητών και προσδοκίες	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός κάποιων μαθητών από την εκπαιδευτική διαδικασία • Μη αναμενόμενη συμμετοχή της πλειοψηφίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Αποκλεισμός κάποιων μαθητών
6	Ύλη, υλικό και διδακτικά αντικείμενα	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδυασμός σύγχρονης και ασύγχρονης για διδασκαλία όλων των αντικειμένων • Χρήση διαδικτυακού υλικού με προσαρμογές 	<ul style="list-style-type: none"> • Προαιρετική συμμετοχή στην διαδικασία

Συνοπτικά, οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι τα καθήκοντά τους αυξήθηκαν και ότι ο ρόλος τους στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση απαιτούσε τη διάθεση περισσότερου προσωπικού χρόνου. Αρκετοί εκπαιδευτικοί αντιμετώπισαν προβλήματα τεχνικού τύπου και χρειάστηκε να αναπροσαρμόσουν τη διδακτική ύλη και τη σειρά διδασκαλίας της για να διευκολύνουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Οι εκπαιδευτικοί προσδοκούσαν μικρή συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, ιδιαίτερα λόγω της μη υποχρεωτικότητας της διαδικασίας, αλλά εξεπλάγησαν θετικά με την αυξημένη συμμετοχή. Κάποιοι κατήγγειλαν τον αποκλεισμό μαθητών και τη διεύρυνση των ανισοτήτων, λόγω περιορισμένης πρόσβασης μαθητών σε τεχνολογικά μέσα και στο διαδίκτυο. Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν αποκόμισε οφέλη από τις επιμορφώσεις που διοργανώθηκαν και δήλωσαν ότι υπάρχει ανάγκη επιμορφώσεων σε πολλαπλά επίπεδα (γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικοί) και μάλιστα εκ των προτέρων, όχι δηλαδή κατά τη διάρκεια μελλοντικής εφαρμογής της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

7. Συμπεράσματα

Συμπερασματικά, φαίνεται ότι η επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η οποία υιοθετήθηκε ως εναλλακτική μέθοδος πραγματοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είχε θετικό πρόσημο, παρά τα εμπόδια που δημιουργήθηκαν στην εφαρμογή. Σε περιπτώσεις όπου τα αυστηρά κυβερνητικά μέτρα δεν επιτρέπουν την διά ζώσης πραγματοποίηση της διδασκαλίας, η επείγουσα εξ αποστάσεως εκπαίδευση φαίνεται να αναπληρώνει μερικώς το κενό που θα δημιουργούσαν τα κλειστά σχολεία.

Φαίνεται ότι τα σημαντικότερα εμπόδια που εμφανίζονται έχουν σχέση με την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, δηλαδή με την πρόσβαση των μαθητών σε συσκευές που υποστηρίζουν την διαδικασία και σε αξιόπιστη σύνδεση στο διαδίκτυο. Επίσης, εντοπίζονται πρακτικά προβλήματα που σχετίζονται με την επικοινωνία μαθητών και εκπαιδευτικών, τον τρόπο με τον οποίο παρέχουν οι εκπαιδευτικοί ανατροφοδότηση στους μαθητές, καθώς επίσης και την αποτελεσματική διδασκαλία όλων των διδακτικών αντικειμένων ή συγκεκριμένων κεφαλαίων. Ο συνδυασμός σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης φαίνεται αποτελεσματικός, όμως το υλικό της ασύγχρονης εκπαίδευσης μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη εμπλοκή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο για την επεξήγηση του υλικού στους μαθητές, όσο και για διευκρινίσεις για την επίλυση των ασκήσεων, ιδιαίτερα στους μαθητές μικρότερων τάξεων. Αυτή η εμπλοκή δεν είναι ξεκάθαρο αν είναι κάτι που επιδιώκεται από τους γονείς ή αν δημιουργεί επιπλέον προβλήματα στον προγραμματισμό της οικογένειας και απορροφά χρόνο ο οποίος δεν υπάρχει για να διατεθεί. Εξάλλου, το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών χρειάστηκε περισσότερη βοήθεια από γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας, από ότι συνέβαινε στη διά ζώσης εκπαίδευση. Τίθεται λοιπόν το ερώτημα του κατά πόσο ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης οι μαθητές οι οποίοι μπορεί να μην έχουν τη δυνατότητα να βοηθηθούν από τους γονείς τους.

Οι εκπαιδευτικοί από την άλλη, οι οποίοι ξεκίνησαν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με συναισθήματα άγχους και πίεσης, είδαν με την πάροδο του χρόνου την κατάσταση να βελτιώνεται, τους μαθητές να συμμετέχουν όλο και περισσότερο στην εκπαιδευτική διαδικασία και την ύλη των μαθημάτων να προχωρά. Φυσικά, ο νέος ρόλος των εκπαιδευτικών απαίτησε από τους ίδιους να κινηθούν με δική τους πρωτοβουλία για την επιμόρφωσή τους και την επίλυση αποριών σε σχέση με τις πλατφόρμες που χρησιμοποιήθηκαν, αφού οι τυπικές επιμορφώσεις του υπουργείου φαίνεται να ήρθαν

πολύ αργά. Η συνεργασία με τους συναδέλφους αποτέλεσε κλειδί για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των δυσκολιών που εμφανίστηκαν. Επιπλέον, τα όρια μεταξύ διδακτικού και προσωπικού χρόνου, καθώς και επικοινωνίας μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, θόλωσαν αρκετά. Το διδακτικό ωράριο επεκτάθηκε, οι ασκήσεις και οι απορίες κατέφθαναν όλη μέρα, και τα προσωπικά μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιστρατεύτηκαν για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία με την μαθητική κοινότητα. Τόσο οι εκπαιδευτικοί, όσο και η διευθύντρια προσπάθησαν να διευκολύνουν τους μαθητές και τις οικογένειές τους, με σκοπό να συμπεριληφθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι μαθητές σε αυτό το διαδικτυακό εγχείρημα.

Η γεύση όμως που άφησε η όλη διαδικασία ήταν γλυκόπικρη, με την ευχή να μην ξαναχρειαστεί. Γονείς, μαθητές και εκπαιδευτικοί φαίνεται να προτιμούν την διά ζώσης διδασκαλία. Άλλωστε, τίθενται ζητήματα κοινωνικοποίησης των μαθητών, καθώς και ψυχικής υγείας, αφού πρωταρχικός στόχος του δημοτικού σχολείου δεν είναι η εκμάθηση γραφής και ανάγνωσης, αλλά η κοινωνικοποίηση των μικρών μαθητών. Επίσης, οι γονείς φαίνονται απογοητευμένοι με την προχειρότητα της οργάνωσης του εγχειρήματος από τους αρμόδιους φορείς και την έλλειψη ευαισθητοποίησης για τους «μη έχοντες».

Η συγκεκριμένη έρευνα, ως μελέτη περίπτωσης, δεν επιχειρεί να γενικεύσει τα συμπεράσματά της στον γενικό πληθυσμό. Παρόλα αυτά, δίνει στους ενδιαφερόμενους, ερευνητές, εκπαιδευτικούς, φοιτητές και φορείς, μια λεπτομερή ματιά εις βάθος της αντίδρασης του ΔΣ Καλάμου Αττικής στην εφαρμογή της επείγουσας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που εφαρμόστηκε κατά το δεύτερο τρίμηνο της σχολικής χρονιάς 2019-2020, λόγω του κλεισίματος των σχολείων. Η απόφαση για την προσωρινή παύση της διά ζώσης εκπαίδευσης αποτέλεσε προληπτικό μέτρο περιορισμού των επιπτώσεων της πανδημίας και η απόφαση για την έναρξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αποτέλεσε μια προσπάθεια να μην χαθεί η σχολική χρονιά για χιλιάδες μαθητές λόγω του lockdown. Η διερεύνηση των εμπειριών των γονέων και μαθητών του σχολείου, αλλά και η απεικόνιση της κατάστασης από την πλευρά των εκπαιδευτικών και της διευθύντριας της σχολικής μονάδας, προσφέρουν ανεκτίμητες πληροφορίες για την νέα καθημερινότητα των μαθητών, τα προβλήματα που αντιμετώπισαν, τα εμπόδια που δεν κατάφεραν να προσπελάσουν, τον αγώνα των εκπαιδευτικών για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης σε όσο το δυνατόν περισσότερους

μαθητές, καθώς και τα συναισθήματα και τις προτάσεις όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα.

Οι περιορισμοί της παρούσας έρευνας, εκτός από το μικρό μέγεθος του δείγματος, περιλαμβάνουν επίσης και τον τρόπο διαμοιρασμού των ερωτηματολογίων στους γονείς των μαθητών. Η διαδικτυακή αποστολή του ερωτηματολογίου στους συμμετέχοντες πιθανόν να απέκλεισε τις οικογένειες εκείνες οι οποίες αντιμετώπισαν τα μεγαλύτερα εμπόδια στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση: την έλλειψη συσκευών και την έλλειψη σύνδεσης στο διαδίκτυο. Λόγω των νέων περιοριστικών μέτρων κατά την διάρκεια διεξαγωγής της έρευνας, ήταν αδύνατον για την ερευνήτρια να μετακινηθεί με σκοπό την συνάντηση με αυτές τις οικογένειες, γεγονός που μπορεί να επηρεάζει τα αποτελέσματα της έρευνας. Επιπλέον, η συμμετοχή όλων των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων, μπορεί να προσέφερε περεταίρω γνώση για το συγκεκριμένο δημοτικό σχολείο, όμως οι ειδικότητες δεν συμπεριλήφθηκαν, αφού μια προκαταρκτική διερεύνηση του ζητήματος κατά την διάρκεια του σχεδιασμού της έρευνας, κατέδειξε πραγματοποίηση ελάχιστων μαθημάτων σύγχρονης διδασκαλίας σε αυτά τα διδακτικά αντικείμενα. Επίσης, πολλοί από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων συμπληρώνουν ωράριο σε άλλα σχολεία, με αποτέλεσμα να συντονίζονται περισσότερες από μία διαδικτυακές τάξεις. Ένας άλλος περιορισμός της έρευνας αποτελεί το γεγονός ότι δεν μελετήθηκαν οι μαθητές που φοιτούσαν στο τμήμα ένταξης του σχολείου ή/και συνοδεύονταν από εκπαιδευτικό παράλληλης στήριξης.

Μελλοντικά, και με δεδομένα πλέον τα νέα περιοριστικά μέτρα που οδήγησαν εκ νέου στο κλείσιμο των σχολικών μονάδων όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης, θα είχε ενδιαφέρον να εντοπίσουμε τυχόν αλλαγές στις εμπειρίες, την καθημερινότητα και τις απόψεις των γονέων των μαθητών του συγκεκριμένου σχολείου. Η καθημερινή πραγματοποίηση της σύγχρονης διδασκαλίας και η πρόβλεψη του υπουργείου για παροχή συγκεκριμένου αριθμού συσκευών προς διευκόλυνση των μαθητών με δυσκολίες στην πρόσβαση, μπορεί να επιφέρει ενδιαφέρουσες μεταβολές στις εμπειρίες των συμμετεχόντων. Επίσης, παρόλο που οι εκπαιδευτικοί του σχολείου δεν υπηρετούν πια εκεί, εκτός από μία δασκάλα, η διευθύντρια η οποία παραμένει στην ίδια θέση, θα μπορούσε να ρίξει φως στην νέα σχολική πραγματικότητα στο ΔΣ Καλάμου Αττικής.

8. Βιβλιογραφία

- Abel Jr, A. (2020). The phenomenon of learning at a distance through emergency remote teaching amidst the pandemic crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 127-143.
- Aliyyah, R. R., Rachmadtullah, R., Samsudin, A., Syaodih, E., Nurtanto, M., & Tambunan, A. R. S. (2020). The perceptions of primary school teachers of online learning during the COVID-19 pandemic period: A case study in Indonesia. *Journal of Ethnic and Cultural Studies*, 7(2), 90-109.
- Allen, M., Mabry, E., Mattrey, M., Bourhis, J., Titsworth, S., & Burrell, N. (2004). Evaluating the effectiveness of distance learning: A comparison using meta-analysis. *Journal of communication*, 54(3), 402-420.
- Barclay, C. (2004). Crisis management in a primary school. *Teacher Development*, 8(2-3), 297-312.
- Barr, J., & Saltmarsh, S. (2014). "It all comes down to the leadership" The role of the school principal in fostering parent-school engagement. *Educational Management Administration & Leadership*, 42(4), 491-505.
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.
- Caliskan, S., Suzek, S., & Ozcan, D. (2017). Determining student satisfaction in distance education courses. *Procedia computer science*, 120, 529-538.
- Cavanaugh, C., Gillan, K. J., Kromrey, J., Hess, M., & Blomeyer, R. (2004). The effects of distance education on K-12 student outcomes: A meta-analysis. *Learning Point Associates/North Central Regional Educational Laboratory (NCREL)*.
- Chatterjee, R., & Correia, A. P. (2020). Online students' attitudes toward collaborative learning and sense of community. *American Journal of Distance Education*, 34(1), 53-68.
- Cherif, A., Movahedzadeh, F., Adams, G., Martyn, M., Harris, J., & Gialamas, S. (2019). "Faculty Perspectives on Narrowing the Success Gap between Online and Onsite Learning." *Research Journal of Education* 8: 128. doi:10.32861/rje.58.128.142.
- Cornell, D. G., & Sheras, P. L. (1998). Common errors in school crisis response: Learning from our mistakes. *Psychology in the Schools*, 35(3), 297-307.
- Creswell, J. W. (2011). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας* (Επιμέλεια Χ. Τζορμπατζούδης). Αθήνα: Ίων
- Crow, G. M., Hausman, C. S., & Scribner, J. P. (2002). Reshaping the role of the school principal. *Yearbook of the National Society for the Study of Education*, 101(1), 189-210.

Czerniewicz, L., Agherdien, N., Badenhorst, J., Belluigi, D., Chambers, T., Chili, M., ... & Ivala, E. (2020). A Wake-Up Call: Equity, Inequality and Covid-19 Emergency Remote Teaching and Learning. *Postdigital Science and Education*, 1-22.

Czerniewicz, L., Trotter, H., & Haupt, G. (2019). Online teaching in response to student protests and campus shutdowns: academics' perspectives. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 16(1), 43.

Davies, L., & Bentrovato, D. (2011). Understanding education's role in fragility: Synthesis of four situational analyses of education and fragility: Afghanistan, Bosnia and Herzegovina, Cambodia, Liberia. *International institute for educational planning. UNESCO*.

Di Domenico, L., Pullano, G., Sabbatini, C. E., Boëlle, P. Y., & Colizza, V. (2020). Expected impact of reopening schools after lockdown on COVID-19 epidemic in Île-de-France. *medRxiv*.

Dibner, K. A., Schweingruber, H. A., & Christakis, D. A. (2020). Reopening K-12 schools during the COVID-19 pandemic: A report from the National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. *Jama*, 324(9), 833-834.

Douglas, M., Katikireddi, S. V., Taulbut, M., McKee, M., & McCartney, G. (2020). Mitigating the wider health effects of covid-19 pandemic response. *Bmj*, 369.

Edmunds, W. J. (2020). Finding a path to reopen schools during the COVID-19 pandemic. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(11), 796-797.

Fernández-Aranda, F., Casas, M., Claes, L., Bryan, D. C., Favaro, A., Granero, R., ... & Menchón, J. M. (2020). COVID-19 and implications for eating disorders. *European Eating Disorders Review*, 28(3), 239.

Foulger, T. S., Graziano, K. J., Schmidt-Crawford, D., & Slykhuis, D. A. (2017). Teacher educator technology competencies. *Journal of Technology and Teacher Education*, 25(4), 413-448.

Gertner, A. S., & VanLehn, K. (2000, June). Andes: A coached problem solving environment for physics. In *International conference on intelligent tutoring systems* (pp. 133-142). Springer, Berlin, Heidelberg.

Guri-Rosenblit, S. (2005). 'Distance education' and 'e-learning': Not the same thing. *Higher education*, 49(4), 467-493.

Gyampoh, A. O., Ayitey, H. K., Fosu-Ayarkwah, C., Ntow, S. A., Akossah, J., Gavor, M., & Vlachopoulos, D. (2020). Tutor Perception on Personal and Institutional Preparedness for Online Teaching-Learning during the COVID-19 Crisis: The Case of Ghanaian Colleges of Education. *African Educational Research Journal*, 8(3), 511-518.

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (2020). The difference between emergency remote teaching and online learning. *Educause Review*, 27.

Hofman, R. H., Hofman, W. A., & Guldemon, H. (2002). School governance, culture, and student achievement. *International Journal of leadership in Education*, 5(3), 249-272.

Holmberg, B. (2005). *Theory and practice of distance education*. Routledge.

Hrastinski, S. (2008). Asynchronous and synchronous e-learning. *Educause quarterly*, 31(4), 51-55.

Iacuzzi, S., Fedele, P., & Garlatti, A. (2020). Beyond Coronavirus: the role for knowledge management in schools' responses to crisis. *Knowledge Management Research & Practice*, 1-6.

Johnson, N., Veletsianos, G., & Seaman, J. (2020). "U.S. Faculty and Administrators' Experiences and Approaches in the Early Weeks of the COVID-19 Pandemic." *Online Learning* 24: 2.

Kaul, M., VanGronigen, B. A., & Simon, N. S. (2020). Calm during crisis: school principal approaches to crisis management during the COVID-19 pandemic. CPRE Policy Briefs. Consortium for Policy Research in Education, Philadelphia, PA. Διαθέσιμο στο https://repository.upenn.edu/cpre_policybriefs/89

Kibble, D. G. (1999). A survey of LEA guidance and support for the management of crises in schools. *School Leadership & Management*, 19(3), 373-384.

Kougioumtzis, K., & Patriksson, G. (2009). School-based teacher collaboration in Sweden and Greece: formal cooperation, deprivatized practices and personalized interaction in primary and lower secondary schools. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 15(1), 131-154.

Lamb, A., & Callison, D. (2005). Online learning and virtual schools. *School Library Media Activities Monthly*, 21(9), 29-35.

Lema, O., Sokol, M., & Rozlutska, G. (2020). Pedagogical Aspects of Principal's Role as a Manager and Leader in Greece School Unit. *Scientific Bulletin of Uzhorod University. Series: «Pedagogy. Social Work»*, (2 (47)), 92-95.

Levinson, M., Cevik, M., & Lipsitch, M. (2020). Reopening Primary Schools during the Pandemic. *The New England journal of medicine*, 383(10), 981-985.

Liou, Y. H. (2015). School crisis management: A model of dynamic responsiveness to crisis life cycle. *Educational Administration Quarterly*, 51(2), 247-289.

Lorenzo, G. (2008). The Sloan semester. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 12(2), 5-40.

Markova, T., Glazkova, I., & Zaborova, E. (2017). Quality issues of online distance learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 237, 685-691.

Marques, E. S., Moraes, C. L. D., Hasselmann, M. H., Deslandes, S. F., & Reichenheim, M. E. (2020). Violence against women, children, and adolescents

during the COVID-19 pandemic: overview, contributing factors, and mitigating measures. *Cadernos de saude publica*, 36, e00074420.

Minihan, E., Gavin, B., Kelly, B. D., & McNicholas, F. (2020). Covid-19, Mental Health and Psychological First Aid. *Irish Journal of Psychological Medicine*, 1-12.

Mohammed, A. O., Khidhir, B. A., Nazeer, A., & Vijayan, V. J. (2020). Emergency remote teaching during Coronavirus pandemic: the current trend and future directive at Middle East College Oman. *Innovative Infrastructure Solutions*, 5(3), 1-11.

Moore, J. L., Dickson-Deane, C., & Galyen, K. (2011). e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same?. *The Internet and Higher Education*, 14(2), 129-135.

Mupinga, D. M. (2005). Distance education in high schools: Benefits, challenges, and suggestions. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 78(3), 105-109.

Newman, F., & Wehlage, G. G. (1995). Successful school restructuring. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Ni, A. Y. (2013). Comparing the effectiveness of classroom and online learning: Teaching research methods. *Journal of Public Affairs Education*, 19(2), 199-215.

Onyema, E. M., Eucheria, D. N. C., Obafemi, D. F. A., Sen, S., Atonye, F. G., Sharma, D. A., & Alsayed, A. O. (2020). Impact of Coronavirus Pandemic on Education. *Journal of Education and Practice*, 11(13), 108–121.

Panovska-Griffiths, J., Kerr, C. C., Stuart, R. M., Mistry, D., Klein, D. J., Viner, R. M., & Bonell, C. (2020). Determining the optimal strategy for reopening schools, the impact of test and trace interventions, and the risk of occurrence of a second COVID-19 epidemic wave in the UK: a modelling study. *The Lancet Child & Adolescent Health*, 4(11), 817-827.

Papadimitriou, S. T. (2020). Η συμβολή της Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης στην εξ αποστάσεως Σχολική Εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 16(2), 49-66.

Petillion, R. J., & McNeil, W. S. (2020). Student Experiences of Emergency Remote Teaching: Impacts of Instructor Practice on Student Learning, Engagement, and Well-Being. *Journal of Chemical Education*, 97(9), 2486-2493.

Racine, N., Cooke, J. L., Eirich, R., Korczak, D. J., McArthur, B., & Madigan, S. (2020). Child and adolescent mental illness during COVID-19: A rapid review. *Psychiatry research*.

Reich, J., Buttner, C. J., Fang, A., Hillaire, G., Hirsch, K., Larke, L. R., ... & Slama, R. (2020). Remote learning guidance from state education agencies during the covid-19 pandemic: A first look.

- Sahu, P. (2020). Closure of universities due to Coronavirus Disease 2019 (COVID-19): impact on education and mental health of students and academic staff. *Cureus, 12*(4).
- Sakkoulis, D., Asimaki, A., & Koustourakis, G. (2019). Primary School Teachers' Collaborative Relationships within the Framework of the School Unit. *Journal of Education and Human Development, 8*(1), 116-127.
- Sangrà, A., Vlachopoulos, D., & Cabrera, N. (2012). Building an inclusive definition of e-learning: An approach to the conceptual framework. *International Review of Research in Open and Distributed Learning, 13*(2), 145-159.
- Selwyn, N. (2016). *Education and technology: Key issues and debates*. Bloomsbury Publishing.
- Shah, K., Mann, S., Singh, R., Bangar, R., & Kulkarni, R. (2020). Impact of COVID-19 on the Mental Health of Children and Adolescents. *Cureus, 12*(8).
- Sharfstein, J. M., & Morpew, C. C. (2020). The Urgency and Challenge of Opening K-12 Schools in the Fall of 2020. *JAMA*.
- Sharma, S. K., & Kitchens, F. L. (2004). Web services architecture for m-learning. *Electronic Journal of e-Learning, 2*(1), 203-216.
- Shin, M., & Hickey, K. (2020). Needs a little TLC: examining college students' emergency remote teaching and learning experiences during COVID-19. *Journal of Further and Higher Education, 1*-14.
- Simonson, M., & Schlosser, C. (2004). We need a plan: An instructional design approach for distance education courses. *Distance Learning, 1*(4), 29.
- Sinclair, M. (2001). Education in emergencies. *Learning for a future: Refugee education in developing countries, 1*-84.
- Siraj, S. A., Mahmood, N., & Rawan, B. (2018). Comparative Effectiveness of Teaching Modes in Distance Education: Evidences from Chinese Open University. *Pakistan Journal of Distance and Online Learning, 4*(2), 87-102.
- Talidong, K. J. (2020). Implementation of emergency remote teaching (ERT) among Philippine teachers in Xi'an, China. *Asian Journal of Distance Education, 15*(1), 196-201.
- Terziu, L., Hasani, N., & Osmani, O. (2016). The Role of the School Principal in Increasing Students' Success. *Revista de Stiinte Politice, (50)*.
- Thomson, P. (2004). Severed heads and compliant bodies? A speculation about principal identities. *Discourse: studies in the cultural politics of education, 25*(1), 43-59.
- Toquero, C. M. (2020). Challenges and Opportunities for Higher Education Amid the COVID-19 Pandemic: The Philippine Context. *Pedagogical Research, 5*(4).
- Tsamakis, K., Rizos, E., Manolis, A. J., Chaidou, S., Kypouropoulos, S., Spartalis, E., ... & Triantafyllis, A. S. (2020). [Comment] COVID-19 pandemic

and its impact on mental health of healthcare professionals. *Experimental and Therapeutic Medicine*, 19(6), 3451-3453.

UNESCO. (2020b, March 26). "UNESCO Rallies International Organizations, Civil Society and Private Sector Partners in a Broad Coalition to Ensure #learningneverstops [Press Release]." Διαθέσιμο στο <https://en.unesco.org/news/unesco-rallies-international-organizations-civil-society-and-private-sector-partners-broad>

Vlachopoulos, D. (2020). COVID-19: Threat or Opportunity for Online Education?. *Higher Learning Research Communications*, 10(1), 2.

Wang, Q., Zhu, Z., Chen, L., Yan, H., Wang, N., & Qiao, A. (2009). K12 online school practice in China. *Campus-Wide Information Systems*.

Watson, R. S., Poda, J. H., Miller, C. T., Rice, E. S., & West, G. (1990). *Containing Crisis: A Guide to Managing School Emergencies*. National Educational Service, 1252 Loesch Road, PO Box 8, Bloomington, IN 47402-0008.

Whalen, J. (2020). Should Teachers Be Trained in Emergency Remote Teaching? Lessons Learned from the COVID-19 Pandemic. *Journal of Technology and Teacher Education*, 28(2), 189-199.

Wigg, C. M. D., de Almeida Coutinho, I. M. F., da Silva, I. C., & Lopes, L. B. (2020). The mental health of children and adolescents during the COVID-19 pandemic: a narrative review. *Research, Society and Development*, 9(9), e704997687-e704997687.

Wilcox, B., & Vignal, M. (2020). Recommendations for emergency remote teaching based on the student experience. *The Physics Teacher* 58, 374.

Βασιλόπουλος, Χ. (2017). Ο ρόλος του διευθυντή στις σχολικές μονάδες της Ελλάδας και της Κύπρου-μια συγκριτική προσέγγιση. *Επιστήμες Αγωγής*, 2017(3), 100-111.

Καρατάσιος, Γ. & Καραμήτρου, Α. (2008). Η διαμόρφωση θετικού κλίματος ως παράγοντας ποιότητας της εκπαιδευτικής μονάδας. Πρακτικά διημερίδων: Εκπαίδευση και ποιότητα στο ελληνικό σχολείο, 20-21 Μαρτίου & 17-18 Απριλίου 2008, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Καστανίδου, Σ., & Τσικαντέρη, Ρ. (2015). Ο Συμμετοχικός τρόπος λήψης αποφάσεων ως παράγοντας βελτίωσης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας της Σχολικής Μονάδας. *Επιστημονικό Εκπαιδευτικό Περιοδικό «εκπ@ιδευτικός κύκλος*, 3(3), 19-38.

Κελενίδου, Π., Αντωνίου, Π., & Παπαδάκης, Σ. (2017). Η εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Συστηματική ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 9(2A), 168-184.

Μαυρογιώργος, Γ. (1999). Η εκπαιδευτική μονάδα ως φορέας διαμόρφωσης και άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής. Σ., Κατσουλάκης, Σ. & Μαυρογιώργος, Γ., (Επιμ.), *Διοίκηση Εκπαιδευτικών Μονάδων, τόμος Β', Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*, 115-142.

Σκουλαρίδου, Ε., & Μαυροειδής, Η. (2016). Συμπληρωματική σχολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση με χρήση μαθησιακών αντικειμένων από το Πανελλήνιο Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων–Φωτόδεντρο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 12(2), 56-72.

Σοφός, Α., & Μαντζιούκας, Π. (2016). Προοδευτική Παιδαγωγική και Εξατομικευμένη Ηλεκτρονική Μάθηση: Dalton Plan και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Μια Συγκριτική Θεώρηση. *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 7(3Α).

Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 4. Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/11419/185>

Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση & Τεχνολογία. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Σοφός, Α., Κώστας, Α., & Παράσχου, Β. (2015). *Online εξ αποστάσεως εκπαίδευση*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 4. Διαθέσιμο στο <http://hdl.handle.net/11419/185>

Παράρτημα Α- Ερωτηματολόγιο

Το Δημοτικό Σχολείο Καλάμου στην Επείγουσα Διαδικτυακή Εκπαίδευση

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε γονείς ή κηδεμόνες μαθητών το Δημοτικού

Σχολείου Καλάμου Αττικής. Αν έχετε περισσότερα από ένα παιδιά που φοιτούσαν στο ΔΣ Καλάμου τη χρονιά 2019-2020, παρακαλώ συμπληρώστε το ερωτηματολόγιο μία φορά για κάθε παιδί. Τα δεδομένα που θα συγκεντρωθούν θα χρησιμοποιηθούν για ερευνητικούς σκοπούς. Εξασφαλίζεται η ανωνυμία των χρηστών. Ο χρήστης μπορεί να διακόψει τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ανά πάσα στιγμή. Οι ερωτήσεις αφορούν την εξ αποστάσεως διδασκαλία του δασκάλου της τάξης. Ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας.

*** Required**

Γενικά

1. Είστε απόφοιτος *

Mark only one oval.

- Δημοτικού
- Γυμνασίου
- Λυκείου/ ΕΠΑΛ/ Τεχνικής Σχολής
- ΑΕΙ/ ΤΕΙ
- Μεταπτυχιακού
- Άλλο

2. Τι είδους συσκευές έχετε στην κατοχή σας; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) *

Check all that apply.

- Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone
- Laptop
- Tablet
- Ηλεκτρονικό Υπολογιστή
- Άλλο

2α. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

3. Ποια είναι η σχέση σας με τους υπολογιστές ή άλλες συσκευές; *

Mark only one oval.

Πολύ καλή. Χρησιμοποιώ καθημερινά και με άνεση υπολογιστή ή άλλες συσκευές για τη δουλειά μου.

- Πολύ καλή. Χρησιμοποιώ καθημερινά και με άνεση υπολογιστή ή άλλες συσκευές για διασκέδαση.
- Αρκετά καλή. Αν και δεν χρησιμοποιώ καθημερινά κάποια συσκευή, τα καταφέρνω με τις περισσότερες βασικές λειτουργίες τους.
-

- Καλή. Με λίγη βοήθεια συνήθως καταφέρνω να λειτουργώ τα βασικά.
- Μάλλον κακή. Δυσκολεύομαι με αρκετές λειτουργίες του υπολογιστή ή άλλων συσκευών.
- Κακή. Δεν χρησιμοποιώ υπολογιστή ή άλλες συσκευές σχεδόν ποτέ.

4. Πόσα παιδιά σας φοιτούσαν το σχολικό έτος 2019- 2020 στο δημοτικό σχολείο

Καλάμου Αττικής; * *Mark only one oval.*

- 1
- 2
- 3

5. Συμμετείχε το παιδί σας στην εξ αποστάσεως διδασκαλία από τον Μάρτιο του 2020 ως τον Μάιο του 2020; * *Mark only one oval.*

- Ναι
- Όχι

5α. Αν απαντήσατε "όχι" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε την αιτία/ τις αιτίες για τις οποίες δεν συμμετείχε ο μαθητής.

6. Σε ποια τάξη φοιτούσε ο μαθητής το σχολικό έτος 2019- 2020; *

Mark only one oval.

- A
- B
- Γ
- Δ
- E
- ΣΤ

7. Με ποιους τρόπους επικοινωνούσατε με τον εκπαιδευτικό της τάξης κατά τη διάρκεια της πανδημίας; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) *

Check all that apply.

- Τηλεφωνικά
- Μέσω μέσων κοινωνικής δικτύωσης
- Μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου
- Δεν επικοινωνούσα

Ασύγχρονη διδασκαλία

8. Συμμετείχε ο μαθητής στην ασύγχρονη διδασκαλία; Αν ναι, ποια πλατφόρμα χρησιμοποιήθηκε από τον δάσκαλο της τάξης; * *Mark only one oval.*

- E-class
- E-me
- Άλλη
- Δεν συμμετείχε στην ασύγχρονη διδασκαλία

8α. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

9. Το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου, πόσο συχνά συμμετείχε ο μαθητής στην ασύγχρονη διδασκαλία σε μαθήματα του δάσκαλου της τάξης; * *Mark only one oval.*

- Καθημερινά
- Τέσσερις φορές την εβδομάδα
- Τρεις φορές την εβδομάδα
- Δύο φορές την εβδομάδα
- Μία φορά την εβδομάδα
- Λιγότερο από τρεις φορές τον μήνα

10. Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης; *

Mark only one oval.

1 2 3 4 5

πολύ εύκολη στη χρήση πολύ δύσκολη στη χρήση

Σύγχρονη Διδασκαλία

11. Συμμετείχε ο μαθητής στην σύγχρονη διδασκαλία; Αν ναι, ποια πλατφόρμα χρησιμοποιήθηκε από τον δάσκαλο της τάξης; * *Mark only one oval.*

- Webex
- Skype
- Άλλο
- Δεν συμμετείχε στην σύγχρονη διδασκαλία αν και έγινε
- Δεν έγινε σύγχρονη διδασκαλία

11α. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

12. Το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου, πόσο συχνά συμμετείχε ο μαθητής στην σύγχρονη διδασκαλία σε μαθήματα του δάσκαλου της τάξης; * *Mark only one oval.*

- Καθημερινά
- Τέσσερις φορές την εβδομάδα
- Τρεις φορές την εβδομάδα
- Δύο φορές την εβδομάδα
- Μία φορά την εβδομάδα
- Λιγότερο από τρεις φορές τον μήνα

13. Κατά τη σύγχρονη διδασκαλία, έγινε χρήση κάμερας ή/και μικροφώνου από τον μαθητή; *

Mark only one oval.

- Χρήση κάμερας
- Χρήση κάμερας και μικροφώνου
- Χρήση μικροφώνου
- Τίποτα από τα δύο

14. Ποια συναισθήματα είχε ο μαθητής κατά τη χρήση μικροφώνου ή/ και κάμερας κατά τη σύγχρονη διδασκαλία; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) *

Check all that apply.

- Άγχος
- Αυτοπεποίθηση
- Νευρικότητα
- Συστολή
- Άνεση
- Άλλο

14α. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

15. Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης; *

Mark only one oval.

1 2 3 4 5

πολύ εύκολη στη χρήση πολύ δύσκολη στη χρήση

Υποστήριξη του μαθητή

16. Ποιο μέλος της οικογένειας πρόσφερε βοήθεια στον μαθητή κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας; *

Check all that apply.

- Γονέας
- Αδερφός/ή
- Γιαγιά/ παππούς
- Άλλο μέλος του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος (ξάδερφος, θείος, κλπ).
- Άτομο εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος (γείτονας, φίλος, δάσκαλος, κλπ).
- Κανείς. Ο μαθητής δεν χρειάστηκε υποστήριξη.
- Κανείς. Δεν υπήρχε δυνατότητα να τον υποστηρίξει κάποιος.

17. Σε ποιον βαθμό βοηθούσατε τον μαθητή κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως διδασκαλίας; *

Check all that apply.

	Συνέχεια	Περισσότερο στην αρχή και λιγότερο στην πορεία	Λίγο στην αρχή και περισσότερο αργότερα	Ελάχιστα	Καθόλου
Σύνδεση στον υπολογιστή, σύνδεση στις πλατφόρμες	☐	☐	☐	☐	☐
Αποστολή μηνυμάτων/επικοινωνία	☐	☐	☐	☐	☐
Αποστολή ασκήσεων/απαντήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Επίλυση προβλημάτων (ήχου, εικόνας, συνδεσιμότητας, κ.α)	☐	☐	☐	☐	☐
Επίλυση ασκήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Πληκτρολόγηση ασκήσεων/απαντήσεων	☐	☐	☐	☐	☐
Υποστήριξη κατά τη διάρκεια της σύγχρονης διδασκαλίας	☐	☐	☐	☐	☐

18. Σε σχέση με τον χρόνο που αφιερώνετε στην υποστήριξη του παιδιού σας στη δια ζώσης διδασκαλία, πώς θα χαρακτηρίζατε την υποστήριξη που χρειάστηκε στην εξ αποστάσεως;

* *Mark only one oval.*

- Στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ο μαθητής χρειαζόταν περισσότερη υποστήριξη.
- Στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ο μαθητής χρειαζόταν λιγότερη υποστήριξη.
- Η υποστήριξη που παρείχα στον μαθητή ήταν η ίδια, τόσο στην εξ αποστάσεως, όσο και στη δια ζώσης διδασκαλία.
-

19. Υπήρχε κάτι που σας προβλημάτισε σε σχέση με την εξ αποστάσεως διδασκαλία; (Αν δεν σας προβλημάτισε κάτι, γράψτε "Όχι"). *

Υλικοτεχνική υποδομή

20. Διαθεσιμότητα συσκευών (υπολογιστής, laptop, tablet, κινητό τηλέφωνο) για χρήση από τον μαθητή * *Mark only one oval.*

- Το παιδί είχε πάντα διαθέσιμη τουλάχιστον μία συσκευή για τη μελέτη ή σύνδεση στο μάθημα.
Το παιδί είχε πρόσβαση σε συσκευή, αλλά σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας.
- Το παιδί δεν είχε καθημερινή πρόσβαση σε συσκευή.
- Το παιδί δεν είχε πρόσβαση σε συσκευή.
- 20α. Αν ο μαθητής δεν είχε πάντα πρόσβαση σε συσκευή, παρακαλώ προσδιορίστε την αιτία (χρήση συσκευής από ενήλικες, διαμοιρασμός συσκευής με αδέρφια, προβλήματα σύνδεσης στο διαδίκτυο, κλπ)

21. Αν δεν υπήρχε διαθέσιμη συσκευή, τι κάνατε; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) *

Check all that apply.

- Δεν συνέβη ποτέ αυτό, πάντα υπήρχε διαθέσιμη συσκευή.
- Δανεισμός συσκευής από άλλους.
- Κοινή χρήση συσκευής με άλλο μαθητή.
- Ο μαθητής δεν συμμετείχε στο μάθημα. Άλλο
- 21α. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

22. Η πρόσβαση του παιδιού στο διαδίκτυο για την πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας ήταν: * *Mark only one oval.*

- Συνεχής και χωρίς προβλήματα.
- Πολύ καλή, με ελάχιστα περιστασιακά προβλήματα.
- Μερικές φορές καλή, αλλά κάποιες φορές υπήρχαν δυσκολίες.
- Τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζαμε πρόβλημα με τη σύνδεση στο διαδίκτυο.
- Κακή σύνδεση που έκανε αδύνατη την παρακολούθηση του μαθήματος.

23. Κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πόσο εύκολο σας ήταν να εξασφαλίσετε χώρο για μελέτη ή σύνδεση στην πλατφόρμα; * *Mark only one oval.*

- Πολύ εύκολο. Πάντα υπήρχε διαθέσιμος χώρος για τον μαθητή.
- Εύκολο. Ελάχιστες φορές αντιμετωπίσαμε πρόβλημα με την εύρεση κατάλληλου χώρου.
- Αρκετά δύσκολο. Συχνά δεν υπήρχε χώρος για μελέτη ή σύνδεση στο μάθημα με Αδύνατο.
- Οι συνθήκες ήταν πάντα ακατάλληλες για μελέτη ή σύνδεση.

Αξιολόγηση

24. Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία; *

Mark only one oval.

1 2 3 4 5

Καθόλου αποτελεσματική Πολύ αποτελεσματική

25. Μετά την εμπειρία της περσινής χρονιάς, πώς νιώθετε σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων) *

Check all that apply.

- Σιγουριά
- Αυτοπεποίθηση
- Ηρεμία
- Εμπιστοσύνη στο σύστημα
- Αισιοδοξία
- Άγχος
- Αγωνία
- Αβεβαιότητα
- Φόβος
- Απαισιοδοξία

Άλλο

26. Αν απαντήσατε "Άλλο" στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλώ προσδιορίστε:

27. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό την εις βάθος μελέτη της σχολικής μονάδας κατά την περίοδο του lockdown. Έχετε να συμπληρώσετε κάποιο σχόλιο σχετικά με την εξ αποστάσεως διδασκαλία, την κάλυψη της διδακτέας ύλης, την οργάνωση του σχολείου, την αντίδραση της οικογένειάς σας ή οτιδήποτε μπορεί να φανεί χρήσιμο στην κατανόηση της εμπειρίας σας, όπως την βιώσατε εσείς προσωπικά;

Τέλος ερωτηματολογίου

Ευχαριστώ πολύ για την πολύτιμη βοήθεια.

This content is neither created nor endorsed by Google.

Google Forms

Παράρτημα Β- Απαντήσεις ερωτηματολογίων

1. Είστε απόφοιτος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
ΑΕΙ/ ΤΕΙ	21	40.4	40.4	40.4
Άλλο	4	7.7	7.7	48.1
Γυμνασίου	3	5.8	5.8	53.8
Δημοτικού	1	1.9	1.9	55.8
Λυκείου/ ΕΠΑΛ/ Τεχνικής Σχολής	23	44.2	44.2	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

2. Τι είδους συσκευές έχετε στην κατοχή σας; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Laptop	1	1.9	1.9	1.9
Laptop, Tablet	2	3.8	3.8	5.8
Tablet	2	3.8	3.8	9.6
Ηλεκτρονικό Υπολογιστή	3	5.8	5.8	15.4
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone	5	9.6	9.6	25.0
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Laptop	9	17.3	17.3	42.3
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Laptop, Tablet	11	21.2	21.2	63.5
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Laptop, Tablet, Ηλεκτρονικό Υπολογιστή	5	9.6	9.6	73.1
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Laptop, Tablet, Ηλεκτρονικό Υπολογιστή, Άλλο	1	1.9	1.9	75.0
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Laptop, Ηλεκτρονικό Υπολογιστή	6	11.5	11.5	86.5

Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Tablet	5	9.6	9.6	96.2
Κινητό τηλέφωνο τύπου smartphone, Ηλεκτρονικό Υπολογιστή	2	3.8	3.8	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

3. Ποια είναι η σχέση σας με τους υπολογιστές ή άλλες συσκευές;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αρκετά καλή. Αν και δεν χρησιμοποιώ καθημερινά κάποια συσκευή, τα καταφέρνω με τις περισσότερες βασικές λειτουργίες τους.	13	25.0	25.0	25.0
Καλή. Με λίγη βοήθεια συνήθως καταφέρνω να λειτουργώ τα βασικά.	5	9.6	9.6	34.6
Πολύ καλή. Χρησιμοποιώ καθημερινά και με άνεση υπολογιστή ή άλλες συσκευές για διασκέδαση.	5	9.6	9.6	44.2
Πολύ καλή. Χρησιμοποιώ καθημερινά και με άνεση υπολογιστή ή άλλες συσκευές για τη δουλειά μου.	29	55.8	55.8	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

4. Πόσα παιδιά σας φοιτούσαν το σχολικό έτος 2019- 2020 στο δημοτικό σχολείο Καλάμου Αττικής;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
1	32	61.5	61.5	61.5
2	18	34.6	34.6	96.2
3	2	3.8	3.8	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

6. Σε ποια τάξη φοιτούσε ο μαθητής το σχολικό έτος 2019-2020;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
A	7	13.5	13.5	13.5
B	7	13.5	13.5	26.9
Γ	17	32.7	32.7	59.6
Δ	2	3.8	3.8	63.5
E	13	25.0	25.0	88.5
ΣΤ	6	11.5	11.5	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

10. Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Πολύ εύκολη	9	17.3	17.3	17.3
Εύκολη	11	21.2	21.2	38.5
Ούτε εύκολη ούτε δύσκολη	16	30.8	30.8	69.2
Δύσκολη	12	23.1	23.1	92.3
Πολύ δύσκολη	4	7.7	7.7	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

11. Συμμετείχε ο μαθητής στην σύγχρονη διδασκαλία; Αν ναι, ποια πλατφόρμα χρησιμοποιήθηκε από τον δάσκαλο της τάξης;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Skype	1	1.9	1.9	1.9
Webex	48	92.3	92.3	94.2
Δεν έγινε σύγχρονη διδασκαλία	1	1.9	1.9	96.2

Δεν συμμετείχε στην σύγχρονη διδασκαλία αν και έγινε	2	3.8	3.8	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

12. Το χρονικό διάστημα μεταξύ Μαρτίου και Μαΐου, πόσο συχνά συμμετείχε ο μαθητής στην σύγχρονη διδασκαλία σε μαθήματα του δάσκαλου της τάξης;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Δύο φορές την εβδομάδα	16	30.8	30.8	30.8
Καθημερινά	10	19.2	19.2	50.0
Λιγότερο από τρεις φορές τον μήνα	4	7.7	7.7	57.7
Μία φορά την εβδομάδα	9	17.3	17.3	75.0
Τέσσερις φορές την εβδομάδα	4	7.7	7.7	82.7
Τρεις φορές την εβδομάδα	9	17.3	17.3	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

13. Κατά τη σύγχρονη διδασκαλία, έγινε χρήση κάμερας ή/και μικροφώνου από τον μαθητή;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Τίποτα από τα δύο	3	5.8	5.8	5.8
Χρήση κάμερας και μικροφώνου	42	80.8	80.8	86.5
Χρήση μικροφώνου	7	13.5	13.5	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

14. Ποια συναισθήματα είχε ο μαθητής κατά τη χρήση μικροφώνου ή/ και κάμερας κατά τη σύγχρονη διδασκαλία; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Άγχος	3	5.8	5.8	5.8
Άγχος, Άνεση	2	3.8	3.8	9.6

Άγχος, Αυτοπεποίθηση, Νευρικήτητα, Άνεση	1	1.9	1.9	11.5
Άγχος, Νευρικήτητα	4	7.7	7.7	19.2
Άγχος, Νευρικήτητα, Άνεση	1	1.9	1.9	21.2
Άγχος, Συστολή	2	3.8	3.8	25.0
Άγχος, Συστολή, Άνεση	1	1.9	1.9	26.9
Άλλο	4	7.7	7.7	34.6
Άνεση	21	40.4	40.4	75.0
Αυτοπεποίθηση	3	5.8	5.8	80.8
Αυτοπεποίθηση, Άνεση	3	5.8	5.8	86.5
Νευρικήτητα	1	1.9	1.9	88.5
Συστολή	6	11.5	11.5	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

15. Πόσο εύκολη φάνηκε στον μαθητή η χρήση της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης που χρησιμοποίησε ο δάσκαλος της τάξης;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Πολύ εύκολη	12	23.1	23.1	23.1
Εύκολη	9	17.3	17.3	40.4
Ούτε εύκολη ούτε δύσκολη	14	26.9	26.9	67.3
Δύσκολη	13	25.0	25.0	92.3
Πολύ δύσκολη	4	7.7	7.7	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

16. Ποιο μέλος της οικογένειας πρόσφερε βοήθεια στον μαθητή κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης λόγω της πανδημίας;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αδερφός/ή	6	11.5	11.5	11.5
Γονέας	37	71.2	71.2	82.7
Γονέας, Αδερφός/ή	2	3.8	3.8	86.5

Γονέας, Άλλο μέλος του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος (ξάδερφος, θείος, κλπ).	1	1.9	1.9	88.5
Γονέας, Άτομο εκτός του οικογενειακού περιβάλλοντος (γείτονας, φίλος, δάσκαλος, κλπ).	1	1.9	1.9	90.4
Κανείς. Ο μαθητής δεν χρειάστηκε υποστήριξη.	5	9.6	9.6	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

18. Σε σχέση με τον χρόνο που αφιερώνετε στην υποστήριξη του παιδιού σας στη δια ζώσης διδασκαλία, πώς θα χαρακτηρίζατε την υποστήριξη που χρειάστηκε στην εξ αποστάσεως;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Η υποστήριξη που παρείχα στον μαθητή ήταν η ίδια, τόσο στην εξ αποστάσεως, όσο και στη δια ζώσης διδασκαλία.	17	32.7	32.7	32.7
Στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ο μαθητής χρειαζόταν λιγότερη υποστήριξη.	4	7.7	7.7	40.4
Στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ο μαθητής χρειαζόταν περισσότερη υποστήριξη.	31	59.6	59.6	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

Ερώτηση 19. Υπήρχε κάτι που σας προβλημάτισε σε σχέση με την εξ αποστάσεως διδασκαλία;	
1	Όχι
2	Όχι
3	Δεν είχε την αμεσότητα της εκπαίδευσης στο σχολείο και την επαφή με τα παιδιά.
4	Δύσκολα για πρωτάκια
5	Δεν υπήρχε πρόβλεψη για τα παιδιά που δεν είχαν ίντερνετ ή συσκευές
6	Η όλη πορεία της εξ αποστάσεως Διδασκαλίας
7	<p>Δυσλειτουργία λόγω συχνής κακής σύνδεσης / Αδυναμία μαθητή να φέρει εις πέρας, μόνος του, πρακτικά, όλη τη διαδικασία επίλυσης και αποστολής ασκήσεων (εφόσον δε διέθετε την ανάλογη γνώση (πληκτρολόγησης κλπ.) με αποτέλεσμα, προκειμένου ο μαθητής να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του, να αναγκάζεται ο γονέας να διαθέτει χρόνο που δεν υπάρχει / Το ίδιο συνέβη στην αρχή, προκειμένου να γίνει η εγγραφή του μαθητή κλπ., που ο γονέας υποχρεώθηκε να αναλώσει ώρες για να συνδεθεί με τα μέσα των εν λόγω διδασκαλιών, με μεγάλη συχνά δυσχέρεια / Δημιουργούνται και παραμένουν κενά στον μαθητή όσον αφορά την ύλη και τις γνώσεις που παρέχονται κατ' αυτόν τον τρόπο, εφόσον οι διάφορες τεχνικές δυσλειτουργίες, διαταράσσουν την ομαλή λειτουργία παράδοσης των μαθημάτων, καθώς επίσης και τη δυνατότητα του εκάστοτε μαθητή να εκφράσει με άνεση την απορία του και να λάβει απάντηση και εξήγηση / Αν δε λειτουργεί ορθά η όλη διαδικασία, δεν έχει καμία ωφελιμότητα, αντίθετα δημιουργεί επιπλέον άγχος στον μαθητή (και κατ' επέκταση στους γονείς του), γεγονός που επιβαρύνει επιπλέον την όποια (δήθεν) εκπαιδευτική διαδικασία / Οι ώρες που γινόταν συνήθως η εξ αποστάσεως διδασκαλία, εφόσον είμαστε εργαζόμενοι γονείς, μας δημιουργούσε προβληματισμό στο πώς θα παρακολουθούσε το μάθημα, γιατί είμασταν απόντες (παρέμενε πχ στο σπίτι με τον παππού, ενώ εμείς εργαζόμασταν), επομένως, η συσκευή δε μπορούσε να είναι παρούσα ή ο παππούς δεν είχε τις ανάλογες γνώσεις (ή την περίσσια υπομονής) να ασχοληθεί με τον τρόπο που απαιτείτο ώστε ο μαθητής να καταφέρει να παρακολουθήσει</p>
8	Λίγες ώρες

9	Όχι
10	Η έλλειψη επικοινωνίας με τους φίλους και η έλλειψη αλληλεπίδρασης με τους συμμαθητές στη διαδικασία της μάθησης.
11	Η σύνδεση στις πλατφόρμες ήταν δύσκολη
12	Το ίντερνετ
13	Η κατανόηση του μαθήματος
14	Πολύ λίγες ώρες
15	Δεν έγιναν πολλά μαθήματα
16	ΟΧΙ
17	Η ιδιωτικότητα
18	Η απουσία προσωπικής επαφής με το δάσκαλο και τους συμμαθητές
19	Ναι. Οι προβληματισμοί μου αφορούν τα παιδιά μικρότερης ηλικίας που δεν έχουν την αμεσότητα της τάξης και δεν μπορούν να διδαχθούν το ίδιο όπως στο σχολείο τους.
20	Προβλήματα με την σύνδεση στο διαδίκτυο
21	Όχι.
22	Η σύνδεση του Internet και ο εξοπλισμός μου , τα μέσα που διαθέτει (ενώ υπάρχουν)το σπίτι δεν μπορούν να υποστηρίξουν μια σωστή εξ αποστάσεως εκμάθηση (λόγω παλαιότητας και μικρής χωρητικότητας στις κάρτες μνήμης)
23	Η πρόσβαση στο ίντερνετ
24	Η μετάδοση των γνώσεων
25	Οι δυσκολίες στη σύνδεση
26	Κατά πόσο ο μαθητής θα καταλαβει ότι λέτε σε απόσταση
27	Η σύνδεση. Και η δυνατότητα κατανόησης των μαθημάτων στα παιδιά!!
28	Με προβλημάτισε το εάν θα γίνονταν εξ αποστάσεως όλα όσα θα γίνονταν στην τάξη ως προς την κάλυψη της ύλης.
29	Στο αρχικό στάδιο αντιμετωπίστηκε πρόβλημα λειτουργίας της πλατφόρμας.
30	Ναι! Δεν είχαμε μάθημα κάθε μέρα, αλλάζαμε τις ώρες, δεν υπήρχε σειρά, έπρεπε εμείς να διορθώσουμε τις ασκήσεις των παιδιών,
31	Ότι πρώτα δεν εκπαιδεύτηκαν οι δάσκαλοι στο νέο τρόπο διδασκαλίας.
32	Οι ελάχιστες εβδομαδιαίες ώρες των μαθημάτων

20. Διαθεσιμότητα συσκευών (υπολογιστής, laptop, tablet, κινητό τηλέφωνο) για χρήση από τον μαθητή

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Το παιδί δεν είχε καθημερινή πρόσβαση σε συσκευή.	5	9.6	9.6	9.6
Το παιδί δεν είχε πρόσβαση σε συσκευή.	1	1.9	1.9	11.5
Το παιδί είχε πάντα διαθέσιμη τουλάχιστον μία συσκευή για τη μελέτη ή σύνδεση στο μάθημα.	33	63.5	63.5	75.0
Το παιδί είχε πρόσβαση σε συσκευή, αλλά σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας.	13	25.0	25.0	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

21. Αν δεν υπήρχε διαθέσιμη συσκευή, τι κάνατε; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Δανεισμός συσκευής από άλλους.	4	7.7	7.7	7.7
Δανεισμός συσκευής από άλλους., Άλλο	1	1.9	1.9	9.6
Δανεισμός συσκευής από άλλους., Κοινή χρήση συσκευής με άλλο μαθητή.	1	1.9	1.9	11.5
Δεν συνέβη ποτέ αυτό, πάντα υπήρχε διαθέσιμη συσκευή.	36	69.2	69.2	80.8
Ο μαθητής δεν συμμετείχε στο μάθημα.	10	19.2	19.2	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

22. Η πρόσβαση του παιδιού στο διαδίκτυο για την πραγματοποίηση της εξ αποστάσεως διδασκαλίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας ήταν:

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Κακή σύνδεση που έκανε αδύνατη την παρακολούθηση του μαθήματος.	2	3.8	3.8	3.8
Μερικές φορές καλή, αλλά κάποιες φορές υπήρχαν δυσκολίες.	21	40.4	40.4	44.2
Πολύ καλή, με ελάχιστα περιστασιακά προβλήματα.	14	26.9	26.9	71.2
Συνεχής και χωρίς προβλήματα.	4	7.7	7.7	78.8
Τις περισσότερες φορές αντιμετωπίζαμε πρόβλημα με τη σύνδεση στο διαδίκτυο.	11	21.2	21.2	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

23. Κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πόσο εύκολο σας ήταν να εξασφαλίσετε χώρο για μελέτη ή σύνδεση στην πλατφόρμα;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αδύνατο. Οι συνθήκες ήταν πάντα ακατάλληλες για μελέτη ή σύνδεση.	1	1.9	1.9	1.9
Αρκετά δύσκολο. Συχνά δεν υπήρχε χώρος για μελέτη ή σύνδεση στο μάθημα με ησυχία.	4	7.7	7.7	9.6
Εύκολο. Ελάχιστες φορές αντιμετωπίσαμε πρόβλημα με την εύρεση κατάλληλου χώρου.	22	42.3	42.3	51.9
Πολύ εύκολο. Πάντα υπήρχε διαθέσιμος χώρος για τον μαθητή.	25	48.1	48.1	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

24. Κατά τη γνώμη σας, πόσο αποτελεσματική ήταν η εξ αποστάσεως διδασκαλία;

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Καθόλου αποτελεσματική	5	9.6	9.6	9.6
Λίγο αποτελεσματική	16	30.8	30.8	40.4
Ουδέτερη	18	34.6	34.6	75.0
Άρκετά αποτελεσματική	8	15.4	15.4	90.4
Πολύ αποτελεσματική	5	9.6	9.6	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

25. Μετά την εμπειρία της περσινής χρονιάς, πώς νιώθετε σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση; (δυνατότητα πολλαπλών απαντήσεων)

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό	Αθροιστικό Ποσοστό
Αβεβαιότητα	7	13.5	13.5	13.5
Αβεβαιότητα, Απαισιοδοξία	3	5.8	5.8	19.2
Άγχος	4	7.7	7.7	26.9
Άγχος, Αβεβαιότητα	3	5.8	5.8	32.7
Άγχος, Αβεβαιότητα, Απαισιοδοξία, Άλλο	1	1.9	1.9	34.6
Άγχος, Αβεβαιότητα, Φόβος, Απαισιοδοξία	2	3.8	3.8	38.5
Άγχος, Αγωνία, Αβεβαιότητα	4	7.7	7.7	46.2
Άγχος, Αγωνία, Αβεβαιότητα, Απαισιοδοξία	1	1.9	1.9	48.1
Άγχος, Αγωνία, Αβεβαιότητα, Φόβος	1	1.9	1.9	50.0
Άγχος, Αγωνία, Φόβος	1	1.9	1.9	51.9
Άγχος, Απαισιοδοξία	1	1.9	1.9	53.8
Αγωνία	2	3.8	3.8	57.7
Αγωνία, Αβεβαιότητα, Φόβος	1	1.9	1.9	59.6
Αγωνία, Απαισιοδοξία	1	1.9	1.9	61.5
Αισιοδοξία	6	11.5	11.5	73.1
Αισιοδοξία, Αβεβαιότητα	1	1.9	1.9	75.0

Άλλο	1	1.9	1.9	76.9
Απαισιοδοξία	2	3.8	3.8	80.8
Αυτοπεποίθηση, Αισιοδοξία, Αγωνία, Αβεβαιότητα, Φόβος	1	1.9	1.9	82.7
Εμπιστοσύνη στο σύστημα	1	1.9	1.9	84.6
Ηρεμία	3	5.8	5.8	90.4
Ηρεμία, Εμπιστοσύνη στο σύστημα	2	3.8	3.8	94.2
Ηρεμία, Εμπιστοσύνη στο σύστημα, Άγχος, Αγωνία	1	1.9	1.9	96.2
Σιγουριά, Αυτοπεποίθηση, Ηρεμία, Αγωνία	1	1.9	1.9	98.1
Σιγουριά, Εμπιστοσύνη στο σύστημα, Αισιοδοξία	1	1.9	1.9	100.0
Σύνολο	52	100.0	100.0	

Ερώτηση 27. Η παρούσα έρευνα έχει ως σκοπό την εις βάθος μελέτη της σχολικής μονάδας κατά την περίοδο του lockdown. Έχετε να συμπληρώσετε κάποιο σχόλιο σχετικά με την εξ αποστάσεως διδασκαλία, την κάλυψη της διδακτέας ύλης, την οργάνωση του σχολείου, την αντίδραση της οικογένειάς σας ή οτιδήποτε μπορεί να φανεί χρήσιμο στην κατανόηση της εμπειρίας σας, όπως την βιώσατε εσείς προσωπικά;

1	Στην Γ τάξη η ύλη δεν κατακτήθηκε. Εξ αποστάσεως διδασκαλία μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο. Φέτος είναι πιο οργανωμένα τα πράγματα από τον εκπαιδευτικό.
2	Δεν υπήρχε επαφή με την δασκάλα!! Ελάχιστες ασκήσεις, ελάχιστες εβδομαδιαίες ώρες μελέτης, Μόνο τα τυπικά
3	Δεν συγκρίνεται με την πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλία. Μακάρι να μη χρειαστεί πάλι στο μέλλον.
4	Φαντάζομαι πως η ίδια η σχολική μονάδα, επεδίωξε να αντιδράσει με όσο πιο ανταποκριτικό και αποτελεσματικό τρόπο, στις συνθήκες που ισχύαν και με τα μέσα που διέθεταν. Εφόσον όμως, όλη αυτή η διαδικασία, από το ίδιο το

	<p>Κράτος, στήθηκε όπως στήθηκε (πρόχειρα, βιαστικά, με μη ωφέλιμα εκπαιδευτικό τρόπο), ενώ ταυτόχρονα οι εκπαιδευτικοί πιέζονταν (και πιέζονται) παρόλα αυτά να καλύψουν την προδιαγεγραμμένη και καθορισμένη διδακτέα ύλη, τί πραγματικά και ουσιαστικά (γιατί αυτό θα έπρεπε να είναι ο βασικός στόχος) θετικό αποτέλεσμα να προέκυπτε, σχετικά με τη εκμάθηση και υποστήριξη σε αυτή, των μαθητών? Με τέτοια νοοτροπία και στάση του Κράτους, επιβαρύνεται, και σε αυτόν τον τομέα, πρώτα και κύρια, ο μαθητής και η οικογένειά του, οι οποίοι καλούνται (άμεσα, έμμεσα, δεν έχει σημασία...) να επιλύουν επιπλέον προβλήματα στην καθημερινότητά τους, τα οποία όφειλαν να έχουν ήδη λυμένα και ως σκέψη και ως πράξη, τα όποια κρατικά όργανα έχουν αναλάβει το εκπαιδευτικό έργο-λειτουργήμα και εφόσον το Κράτος αποφασίζει να εφαρμόσει lockdown_</p>
5	<p>Καλό θα ήταν αν χρειαστεί ξανά να γίνει εξ αποστάσεως διδασκαλία να υπάρχει οργάνωση οπωσδήποτε καλύτερη... και βέβαια σε πενθήμερη βάση!</p>
6	<p>Η αποτελεσματικότητα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας εξαρτάται και σε μεγάλο βαθμό από την ικανότητα του εκπαιδευτικού στη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών.</p>
7	<p>Αν χρειαστεί θα πρέπει να υπάρχει καλύτερη οργάνωση από το υπουργείο Παιδείας καθώς και από τους εκπαιδευτικούς επίσης να γίνονται τα μαθήματα σε πενθήμερη βάση!</p>
8	<p>Δύσκολο για παιδί της Β Δημοτικού.</p>
9	<p>Θεωρώ ότι η εξ αποστάσεως διδασκαλία δεν είναι παιδαγωγικά κατάλληλη μέθοδος για τις πρώτες τάξεις του δημοτικού</p>
10	<p>Θα πρότεινα να έκαναν περισσότερες ώρες μάθημα για να κάλυπταν μεγαλύτερο μέρος της διδακτέας ύλης.</p>
11	<p>Η διδασκαλία πρέπει να γίνεται συστηματική και σε καθημερινή βάση τόσο στην οπτική επαφή με το δάσκαλο (έστω για μια ώρα την ημέρα) όσο και με ασύγχρονα μέσα όπως το e-class. Τα παιδιά εξοικειώνονται με την τεχνολογία σε ασφαλές περιβάλλον αρκεί να τους παρέχεται μια ατομική συσκευή, σύγχρονη, όχι απαραίτητα ακριβή, που μπορεί όμως να καλύψει της ανάγκες του εν λόγω εγχειρήματος.</p>
12	<p>Δεν κατάλαβα ποτέ, πως μετά από τρεις μήνες κλειστών σχολείων, ξεκίνησαν την επόμενη τάξη τον Σεπτέμβριο σαν να μην είχε συμβεί τίποτα...</p>

13	Στη δική μας περίπτωση η δασκάλα της τάξης είχε κάνει εξαιρετική δουλειά τόσο πριν τη καραντίνα όσο και κατά τη διάρκεια. Τα προβλήματα που εντόπισα είχαν να κάνουν με την κακή ποιότητα παροχής υπηρεσιών από το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο, ειδικά τις πρώτες ημέρες.
14	Σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης όπως ήταν το lockdown και εφόσον δεν υπάρχουν προβλήματα τεχνικής φύσεως και μπορούν όλοι (δάσκαλοι και μαθητές) να συνδέονται καθημερινά με χρήση κάμερας και μικρόφωνου, με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι δυνατόν να προχωρήσει τουλάχιστον σε ένα βαθμό η ύλη και να γίνουν αξιολογικά πράγματα. Ωστόσο, δεν μπορεί να αναπαραχθεί το κλίμα της τάξης και δεν ευνοείται η προσωπική επαφή με το δάσκαλο και κυρίως η αλληλεπίδραση των συμμαθητών μεταξύ τους.
15	Οι εργασίες απαιτούσαν και την χρήση εκτυπωτή & scanner τα οποία δεν διαθέταμε και έπρεπε να προμηθευτούμε.
16	Τίποτα δε μπορεί να αντικαταστήσει το μάθημα στο σχολείο
17	Αν δε δημιουργηθούν οι κατάλληλες και απαιτούμενες συνθήκες υποστήριξης από το ίδιο το Κράτος, για ένα τέτοιο, τόσο σημαντικό για την παιδεία των παιδιών μας εγχείρημα, όλη αυτή η διαδικασία θα είναι μία παρωδία, με στόχο μόνο την επιφανειακή δήθεν κάλυψη των ουσιαστικών αναγκών των μαθητών. Συνεπώς, αν οι συνθήκες παραμείνουν ως είχαν και ως έχουν, δηλώνω πως δεν έχω καμία πίστη στο σύστημα αυτό γιατί το κρίνω ελλιπέστατο και πρόχειρο.
18	Είναι ιδανική μέθοδος εν καιρό επιδημίας όμως θέλει δουλειά για να τελειοποιηθεί και υποστήριξη από το κράτος για παροχή συσκευών

Παράρτημα Γ- Ερωτήσεις συνεντεύξεων

1. Πλατφόρμα

Ποια πλατφόρμα επιλέχθηκε και γιατί (σύγχρονη/ασύγχρονη διδασκαλία)

Δυσκολίες χρήσης πλατφόρμας (προσωπικές, τεχνικές, άλλες)

Πρακτική που ακολουθήθηκε (τρόπος επιλογής υλικού, συχνότητα μαθημάτων, ύλη που καλύφθηκε, διόρθωση λαθών/ αξιολόγηση των μαθητών)

2. Συμμετοχή μαθητών

Ποιοτική/ ποσοτική (συχνότητα, εργασίες για το σπίτι, σύγχρονη διδασκαλία, χρονική εξέλιξη της συμμετοχής)

Προσδοκίες- πραγματικότητα

Εμπόδια στη συμμετοχή, πώς επιλύθηκαν (αν επιλύθηκαν)

3. Επικοινωνία

Τρόποι επικοινωνίας με μαθητές/ γονείς (e-mails, μέσω πλατφόρμας, τηλεφωνικά, συνδυασμός, άλλο)

Λόγοι επικοινωνίας (τεχνικά ζητήματα, απορίες για το μάθημα, οδηγίες χρήσης της πλατφόρμας, ψυχολογική υποστήριξη, άλλο)

Πρωτοβουλία επικοινωνίας (εκπαιδευτικού, γονέα, μαθητή)

Επικοινωνία με διευθυντή

4. Υποστήριξη

Τυπικές επιμορφώσεις εκπαιδευτικών (συμμετοχή, αξιολόγηση της χρησιμότητας)

Άτυπο δίκτυο υποστήριξης (διευθυντής, συνάδελφοι, άλλοι εκπαιδευτικοί/ επαγγελματίες)

5. Ρόλος εκπαιδευτικού

Νέα καθήκοντα, αυτοαξιολόγηση της ανταπόκρισης σε αυτά

Συναισθήματα

6. Άλλα σχόλια

Παράρτημα Δ- Συνεντεύξεις

1. Όνομα εκπαιδευτικού: Ελένη, Στ τάξη

-Καταρχάς, θέλω να μου πεις ποιες πλατφόρμες επέλεξες για τη σύγχρονη και την ασύγχρονη. Έκανες σύγχρονη καταρχάς πέρσι;

-Έκανα σύγχρονη, ναι, και η πλατφόρμα ήταν για τη σύγχρονη το Webex, για την ασύγχρονη ήταν το E-class.

-Πώς επικοινωνούσες με τους γονείς;

-Μιλούσα σε αρχικό στάδιο μέσω email, αλλά επειδή κάποιοι βολεύονταν καλύτερα με Messenger, μου στέλνανε τις απαντήσεις των παιδιών μέσω Messenger. Πολλές φορές και τα ίδια τα παιδιά είχαν Messenger και μου στέλναν τις απαντήσεις τους από μόνα τους. Δηλαδή δεν παρεμβαλλόταν καν ο γονέας.

-Ωραία.

-Εγώ πάντως συνέχισα να στέλνω email. Εγώ πάντα έστελνα πρώτα email, και όποιοι τα βλέπανε... Τα βλέπανε όλοι, ντάξει.

-Δηλαδή έκανες πρώτα το email, αυτό που έπρεπε, το επίσημο, και μετά έκανες και δεύτερο..

-Και δεύτερο και τρίτο! Άλλα παιδιά μου στέλναν στο Instagram, άλλα μου στέλναν στο Viber, είχα κι αυτό. Ο καθένας όπου μπορούσε. Επειδή γενικά ήταν πολύ δύσκολο στην αρχή, μπήκαμε στην αρχή με τα μούτρα στο να κάνουμε αυτό το διαδικτυακό, γενικά, γι' αυτό το άφησα λίγο ελεύθερο, τους έδωσα, ντάξει, δεν τους έδωσα Messenger, Facebook και τέτοια, με βρήκανε όμως. Εγώ τους έδωσα το email. Αλλά όπου με βρίσκανε τους αποδεχόμενοι, γιατί κατάλαβα ότι έπρεπε να τους κάνω λίγο πιο εύκολη την επικοινωνία. Αυτά.

-Να σε ρωτήσω κάτι: το Webex πώς σου φάνηκε από θέμα δυσκολίας;

-Το Webex ήτανε πανεύκολο, και τα παιδιά το κατάλαβαν ακόμη πιο γρήγορα απ' ότι εγώ. Εμείς κάναμε μια συνομιλία με άλλους δύο συναδέλφους και το αρχίσαμε να το ψάχνουμε λίγο μεταξύ μας, κι έτσι το ψιλομάθαμε. Μετά, όταν μου κάνανε απορίες τα παιδιά, αμέσως έσπευδαν να απαντήσουνε άλλα παιδιά, δηλαδή λέγανε: «το έχω βρει αυτό, να το πω;» και το λέγανε. Εξηγούσανε δηλαδή πράγματα τα οποία εγώ δεν θα μπορούσα να απαντήσω γιατί δεν ήμουν στη θέση του μαθητή, ήμουν στη θέση του

εκπαιδευτή, οπότε μου λέγανε: « πώς θα πατήσω το χεράκι, κλπ.». Εγώ δεν μπορούσα να τα ξέρω εφόσον είχα άλλη... ήταν άλλη η μορφή της δικής μου πλατφόρμας. Απαντούσαν όμως τα παιδιά γιατί το είχαν ψάξει, άλλοι λειτουργούσαν από τα κινητά, όταν κάποιος ρωτούσε κάτι, υπήρχε πάντα κάποιος να το απαντήσει. Θέλω να πω ότι παρατήρησα ότι τα παιδιά το πιάνανε πιο εύκολα, αυτό εννοώ.

-Οκ, μια χαρά. Από θέμα σύνδεσης, δικτύων, ήταν τα παιδιά συνδεδεμένα, ή είχες εσύ δικά σου προβλήματα, προσωπικά; Με την σύνδεσή σου;

-Λοιπόν, με τα παιδιά δεν υπήρχε πρόβλημα, το μόνο πρόβλημα που υπήρχε ήταν με ένα συγκεκριμένο παιδί που δεν είχε ήχο, αλλά νομίζω είχε θέμα η συσκευή του, γιατί μετά αλλάξανε, νομίζω είχαν τάμπλετ και μετά πήρανε κινητό; Και στο τάμπλετ δεν ακουγόταν και στο κινητό ακουγόταν; Κάτι τέτοιο. Η νομίζω στον υπολογιστή δεν ακουγόταν. Τέλοσπάντων, δε θυμάμαι ακριβώς, είχανε θέμα με τον ήχο αυτά τα παιδιά, με τον ήχο εννοώ, όχι με τον ήχο, λάθος, με το μικρόφωνό τους είχαν θέμα, δεν υπήρχε τελοςπάντων... αυτοί επικοινωνούσαν με μένα, λέω αυτοί γιατί ήτανε αδέρφια, επικοινωνούσανε με μένα γραπτώς. Αυτά που έλεγα όμως εγώ και το μάθημα που έκανα και τα άλλα παιδιά που μιλούσαν, τα ακούγαν, δηλαδή είχαν ήχο, δεν είχανε μικρόφωνο, αυτό ήταν το θέμα τους. Τι άλλο υπήρχε πρόβλημα; Α ναι. Είχανε πει ότι θα είναι η πλατφόρμα δωρεάν. Η χρήση της με τα δεδομένα των παιδιών. Αυτό παρατήρησα ότι ίσχυε, δεν ίσχυε, όμως, για τους δασκάλους, δηλαδή, αν έμπαινες σαν εκπαιδευτής, δεν ήταν δωρεάν. Απλά θέλω να το πω γιατί τσαντίστηκα.

-Φυσικά, είναι σοβαρά αυτά.

-Πραγματικά, εγώ επειδή ήμουν και στον Κάλαμο, αν ήθελα να χρησιμοποιήσω απόγευμα ας πούμε την πλατφόρμα για κάποιο παιδί που έλειπε, και... γιατί ήτανε και μετά που δεν έρχονταν όλα τα παιδιά στο σχολείο, αν ήθελα να βοηθήσω ένα παιδί που έλειπε, να του εξηγήσω κάτι, όχι όμως σαν σύγχρονη, την ώρα του μαθήματος, γιατί δεν το είχαμε αποφασίσει αυτό, αν ήθελα να στείλω σε ένα παιδί κάτι να του εξηγήσω, δεν μπορούσα να το κάνω, γιατί θα έπρεπε να χαλάω ίντερνετ δικό μου, από το σπίτι μου, που δεν είχα κιόλας, ε, δηλαδή θα χάλαιγα δεδομένα. Εκτός αν ξαναπήγαινα στο σχολείο, αλλά όλο αυτό ήταν πολύ μεγάλη διαδικασία. Αυτά.

-Το υλικό που χρησιμοποίησες το βρήκες στο διαδίκτυο, ήταν δικό σου, έφτιαξες καινούρια πράγματα;

-Το υλικό για ασύγχρονη ή σύγχρονη;

-Για σύγχρονη.

-Το υλικό ήταν δικό μου αλλά που το είχα βρει στο διαδίκτυο, από την εμπειρία μου γενικά, ότι θα χρησιμοποιούσα και στην τάξη, δηλαδή. Όσον αφορά το E-class, δηλαδή την ασύγχρονη, χρησιμοποιούσα τα ίδια που θα χρησιμοποιούσα και στην τάξη, συν κάνα δυο παραπάνω. Τις ασκήσεις δηλαδή που θα έβαζα στην τάξη τις έστελνα σε ηλεκτρονική μορφή, τέτοια πράγματα. Στην σύγχρονη, χρησιμοποιούσα πάρα πολύ παρουσιάσεις PowerPoint από συγκεκριμένες ιστοσελίδες, κάτι blog δηλαδή κάποιων ανθρώπων που είχαν φτιάξει ωραίες παρουσιάσεις, και πάνω στις παρουσιάσεις έκανα το μάθημά μου.

-Το υλικό αυτό δεν θα το χρησιμοποιούσες εσύ στην τάξη σου κανονικά, δηλαδή προσαρμοσες το μάθημα με τις παρουσιάσεις λόγω της απόστασης;

-Ναι, ναι, αλλά να σου πω την αλήθεια μου κάποια πράγματα δεν τα είχα ψάξει ποτέ και μετά που τα έβαζα είδα ότι βοηθάνε πάρα πολύ, επειδή, εμείς προτζέκτορες βάλαμε και πιο αργά και είχα συνηθίσει να κάνω μάθημα χωρίς προτζέκτορα. Οπότε, μετά που άρχισα να συνηθίζω λίγο το υλικό το διαδικτυακό, μετά τον Ιούνιο που ξαναμπήκαμε, άρχισα να χρησιμοποιώ πιο συχνά, άρχισα δηλαδή να χρησιμοποιώ... άλλαξα δηλαδή στο να χρησιμοποιώ τα εργαλεία του διαδικτύου.

-Άλλαξες δηλαδή και τον τρόπο διδασκαλίας και διά ζώσης.

-Ακριβώς, ναι ναι ναι, μου τον βελτίωσε.

-Να σε ρωτήσω κάτι άλλο: πόσο συχνά κάνατε σύγχρονη;

-Σύγχρονη κάναμε δύο φορές την εβδομάδα, να σου πω και για την ασύγχρονη... Δευτέρα Τετάρτη έβαζα υλικό στο E-class να μελετήσουν, Τρίτη Πέμπτη έκανα μάθημα και τους εξηγούσα και είχαν ετοιμάσει τις απορίες τους αυτοί που ασχολήθηκαν, οπότε ουσιαστικά εξηγούσα αυτά που είχα ανεβάσει και κάναμε και ασκησούλες εμπέδωσης πιο πολύ, και Παρασκευή τους έβαζα μόνο στο E-class ασκησούλες επανάληψης όλης της βδομάδας.

-Δηλαδή έκανες κάτι σαν ανεστραμμένη τάξη;

-Ναι ναι γιατί δεν είχαμε ξεκινήσει κατευθείαν με Webex, λειτουργούσα δηλαδή στην αρχή μόνο με το να μελετούν το υλικό που είχα ανεβάσει. Οπότε, μετά που έβαλα και το Webex, δεν ήθελα να χάσω όλο αυτό που είχα κερδίσει, γιατί τα παιδιά μόνα τους διαβάζανε. Το κράτησα, και απλά τους έλεγα ότι θα κάνουμε και μάθημα, το οποίο έλεγα

ότι θα πούμε, θα εξηγούμε τις απορίες σας, όμως στην πραγματικότητα τα ξανάλεγα όλα απ' την αρχή γιατί όλοι ξέραμε ότι υπήρχαν και παιδιά που δεν άνοιγαν βιβλίο.

-Ωραία. Προχώρησες στην ύλη;

-Προχώρησα, ναι, κανονικά.

-Να σε ρωτήσω κάτι άλλο: έμεινε κάποιο μάθημα πίσω ή πιο πίσω σε σχέση με τα υπόλοιπα, λόγω της διαδικασίας; Δηλαδή έκανες γλώσσα μαθηματικά φαντάζομαι συχνά, έκανες και τα υπόλοιπα μαθήματα;

-Πιο πολύ μου βγαίνανε τα μαθήματα γεωγραφία, φυσική, γιατί υπήρχανε βιντεάκια, υπάρχουν ένα σωρό πράγματα με αυτά, οπότε σ' αυτά μπορούσα να προχωρήσω πολύ πιο εύκολα απ' ότι να προχωρήσω στη γλώσσα, ας πούμε. Και στα μαθηματικά. Στα μαθηματικά, ντάξει, κάτι γινότανε, αλλά γλώσσα πολύ δύσκολα. Α, και κάτι άλλο έκανα. Έφτιαχνα και κάποια βιντεάκια, από σένα το πήρα αυτό, ιδέα, έφτιαξα βιντεάκια στο YouTube, να εξηγώ κάποια πράγματα. Ουσιαστικά για να κερδίζω λίγο από το Webex. Δηλαδή, αυτό που εξηγούσα στο Webex, το 'χα φτιάξει ένα βιντεάκι να το εξηγώ πάλι, για να μπορούν αν το ξαναδούν, δηλαδή να έχουν την ευκαιρία να ξανακούσουν κάτι που τους έκανα στο Webex. Να πω ότι αυτό το έκανα σε συγκεκριμένα μαθήματα που θεώρησα πολύ σημαντικά, δηλαδή στα ποσοστά ας πούμε, όταν κάναμε ποσοστά, τους έκανα πχ πώς βρίσκω... προβλήματα με ποσοστά, βρίσκω την αρχική, βρίσκω την τελική... και τα ανέβασα στο YouTube για να μπορούν να τα δουν πολλές φορές, γιατί με μία φορά μέσω Webex, με μία ωρίτσα, δεν θα θυμόντουσαν μετά. Να σημειωθεί ότι το έκανα άλλη ώρα αυτό, δηλαδή το έκανα την προηγούμενη μέρα, τους έστειλα το βιντεάκι, δείτε το, και αύριο θα το συζητήσουμε. Όχι, δεν έκανα δηλαδή ηχογράφιση του Webex ή κάτι τέτοιο! Το οποίο θα ήταν ωραίο, αλλά νομίζω απαγορεύεται!

-Να σου πω κάτι, τα παιδιά σου στέλναν ασκήσεις στο E-class;

-Μόνο ένας. Η δύο. Μόνο δύο απ' τους 21, μόνο δύο μου στέλναν στο E-class, από όσους συμμετείχαν, γιατί δεν συμμετείχαν όλοι, συμμετείχαν γύρω στους 17, όλοι οι υπόλοιποι μου στέλνανε στο Messenger, στο Instagram, στο Viber.

-Σου στέλνανε, αλλά δεν χρησιμοποιούσαν το E-class. Δηλαδή το είχες περισσότερο για να ανεβάζεις εσύ το υλικό σου;

-Ναι, ναι. Εγώ το υλικό το έστειλα και με email στους γονείς, δηλαδή εγώ ξεκίνησα με email, συνέχισα με email, το υλικό το έστειλα με email, απλά το αν έβαζα και στο E-class γιατί έτσι μας είχαν δώσει εντολή.

-Δηλαδή δεν το χρησιμοποιήσατε ουσιαστικά, σε βάθος;

-Παρόλα αυτά, τα περισσότερα παιδιά μου λέγανε ότι τα βλέπανε και τα κατεβάζανε από κει, τα παιδιά που ψάχνανε μόνα τους τι έχουνε. Τα υπόλοιπα που τους τα βρίσκαν οι γονείς τους μου λέγανε: «μου τα δίνει ο πατέρας μου εκτυπωμένα από το email».

-Πώς διορθώνετε τις ασκήσεις;

-Μου τις στέλνανε όπου μπορούσανε και γω τις διόρθωνα από το κινητό μου με αυτά τα... του κινητού ας πούμε, με πινελάκια και... πώς λέγεται αυτό; Με το δάχτυλο έγγραφα δηλαδή από πάνω. Διόρθωνα την εικόνα. Έβαζα τσεκ αν ήταν σωστή, αν είχε λάθος και ήθελε παραπάνω εξήγηση, το έγγραφο, έστειλα μήνυμα και έλεγα στο παιδάκι «σ' αυτή την άσκηση είχες κάνει αυτό το λάθος, ξανακοίτα το λίγο καλά» ξέρω γω, και του εξηγούσα λίγο δυο πράγματα.

-Άρα δηλαδή εσύ είχες βρει τρόπο να αξιολογήσεις τα παιδιά και όταν ήρθε η ώρα ναβάλουμε τους βαθμούς δεν είχες πρόβλημα;

-Είχα τρόπο να αξιολογήσω, αλλά δυστυχώς, δεν είναι ότι συμμετείχαν και όλα, δηλαδή, υπήρχαν παιδιά που μπαίναν Webex αλλά δεν μου στέλναν ποτέ ασκήσεις. Που ήμουν ικανοποιημένη μέχρι και που μπαίναν. Δηλαδή, μόνο και μόνο από αυτό ήμουν ικανοποιημένη, τους το λεγα κιόλας «ακόμα και αν δεν μπορείτε να μου στείλετε τίποτα, ακόμα και να κάνετε άλλα πράγματα, μη χάνετε τα Webex, γιατί, έστω και λίγο κάτι να μάθετε» καλό είναι, ήμουν ικανοποιημένη.

-Και με τα μαθήματα όπως η ιστορία ή η γεωγραφία, πώς τους αξιολογούσες;

-Με κουίζ. Τους έδινα τα κουίζ αυτά που υπήρχανε σε blog άλλων εκπαιδευτικών εκεί στο ίντερνετ, τους έλεγα διαβάστε το βιβλίο, δείτε και λίγο αυτή την παρουσίαση και μετά κάντε το κουίζ και στείλτε μου το σκορ σας. Τους άφηνα να κάνουν το κουίζ, τους το χαιπει από την αρχή «κάντε το κουίζ όσες φορές θέλετε και στείλτε μου το τελικό σκορ», σαν να τους λέω «λύστε τα 200 φορές μέχρι να πάρετε 100 για να σιγουρευτώ ότι θα ξέρετε τις απαντήσεις». Το κουίζ θεωρώ ότι λειτουργούσε σαν τρόπος διδασκαλίας. Απλά εντάζει, δεν είχε όλα τα πράγματα μέσα, αλλά εντάζει και αυτά τα λίγα που είχε, καλό

είναι. Μην ξεχνάμε ότι δεν ήμασταν στην τάξη. Θα μπορούσε να μην κάνει κανείς τίποτε, οπότε και το λίγο το αξιολογούσα σαν θετικό. Αν μπορούσα να τους βάλω βαθμό, μπορούσα, αλλά δεν το θεωρούσα δίκαιο, γιατί δεν τους είχα απειλήσει να το πω, ότι θα πάρετε 0. Όπως ας πούμε στην τάξη ξέρουν αν δεν γράψω καλά στο τεστ, δεν θα πάρω καλό βαθμό, αν δεν κάνω αυτό, δεν θα πάρω καλό βαθμό, στη σύγχρονη και στην ασύγχρονη τους είχα αφήσει λίγο ελεύθερους γιατί, δεν κρίνεται ας πούμε η βαθμολογία σας από αυτό. Δηλαδή αν το είχα κάνει, θα είχα φαντάζομαι και περισσότερη ανταπόκριση, δηλαδή να μπορώ να βάλω και βαθμούς κλπ.

-Να σου πω, είδες κάποια διαφορά στη συμμετοχή τους όσο περνούσε ο καιρός; Δηλαδή, είδες η συμμετοχή να ανεβαίνει;

-Ναι, ναι, ναι. Γιατί υπήρχαν παιδιά που δεν ξέραν καν ότι είχαμε ξεκινήσει, υπήρχαν γονείς που δεν είχαν δει καν τα email, μετά ο ένας το πε στον άλλο, ξέρεις έχουμε κάνει αυτό, έχουμε ξεκινήσει αυτό, τι, αλήθεια, ναι, και αρχίσαν σιγά σιγά δηλαδή. Είχα μέχρι και μαθητή που δεν είχα καμία επαφή και απορούσα και κάποια στιγμή με έκανε add στο Instagram επειδή με είχαν κάνει όλα τα παιδιά και του λέω «ρε συ κάνουμε κάθε Τρίτη και Πέμπτη μάθημα», «αλήθεια;» λέει, και άρχισε να με παίρνει τηλέφωνο, «κυρία, σας παρακαλώ, δώστε μου το τηλέφωνό σας» και με έπαιρνε τηλέφωνο, πώς θα μπορέσει να το συνδέσει να το κάνει, δηλαδή είχε το παιδί θέληση και δεν είχε ιδέα τι είχε γίνει. Και μετά εννοείται ότι έμπαινε συνέχεια. Δηλαδή, δεν θεωρώ ότι το email το κοιτάνε οι γονείς όλοι, είχαμε και αυτό το πρόβλημα.

-Σε σχέση με το πως τα περίμενες τα πράγματα, όταν έμαθες ότι θα κάνουμε εξ αποστάσεως, πώς σου βγήκαν τελικά;

-Πολύ καλύτερα, πολύ καλύτερα. Ήταν κάτι που δεν είχα ξανακάνει, και μην ξεχνάμε ότι δεν είχα ξανά τάξη ποτέ, ήμουν παράλληλη την προηγούμενη χρονιά, οπότε ήταν όλα αυτά πολύ καινούρια για μένα, και η τάξη γενικά, οπότε, είμαι και άνθρωπος γενικά απαισιόδοξος! Οπότε ότι γινόταν έλεγα ότι δεν το περίμενα αυτό ότι θα γίνει, μπράβο! Και ήμουν πάρα πολύ ικανοποιημένη με όλα, τελικά. Δηλαδή, και όταν ξεκινήσαμε, νόμιζα ότι δεν θα συνδεθεί κανένας, και μετά τους είδα να χαίρονται και να θέλουν να μπουν, οπότε... ήμουν πολύ καλύτερα, αφού και σε συζητήσεις με άλλους συναδέλφους, γενικά, έλεγα «κοίτα, χαίρονται να μπαίνουν». Εγώ στη θέση τους αν θα ήμουνα παιδάκι, δεν ξέρω αν θα ήθελα!

-Οπότε γενικά είχες θετική εμπειρία από όλο αυτό!

-Ναι!

-Θεωρείς απαραίτητη την ευελιξία μεταξύ σύγχρονης και ασύγχρονης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;

-Ναι, τη θεωρώ απαραίτητη. Η ασύγχρονη πρέπει να είναι βοηθητική. Βοηθάει πολύ τα παιδιά να έρχονται σε επαφή με τη θεωρία μέσω ασύγχρονης. Και μετά η σύγχρονη να γίνεται για εμπέδωση και ασκήσεις. Μην είναι συνέχεια μπροστά από μία οθόνη τα παιδιά.

-Κάτι άλλο που ήθελα να ρωτήσω... τα παιδιά όταν επικοινωνούσαν μαζί σου, ποιοι ήταν οι βασικοί λόγοι που σου έστελναν οποιοδήποτε μήνυμα σε οποιαδήποτε πλατφόρμα; Σου στέλναν τις απαντήσεις μου είπες. Σου κάναν και ερωτήσεις τεχνικού τύπου;

-Ναι, ναι, τηλέφωνο, κυρίως. Με παίρναν τηλέφωνο, και μάλιστα έδωσα το σταθερό μου, μεγάλο λάθος, παίρναν τηλέφωνο σπίτι, είχε πολλή πλάκα. Τέλος πάντων. Παίρναν τηλέφωνο σπίτι για να ρωτήσουν... μιλάμε τώρα για έκτη δημοτικού, που οι γονείς δεν το είχαν τόσο πολύ με την τεχνολογία στα περισσότερα, πιο πολύ ασχολούνταν τα παιδιά, οπότε με έπαιρναν κατευθείαν οι μαθητές τηλέφωνο, «κυρία, εξηγήστε μου πως να το κάνω». Για την εγγραφή τους στο E-class, για το Webex, τους κωδικούς τους, όλα αυτά. Με παίρναν τηλέφωνο, και γονείς με είχαν πάρει. Μετά, βρήκαμε μία σειρά, μου στέλνανε μόνο για να μου στείλουν τις απαντήσεις τους ή, πολύ σπάνιο, αλλά αυτό είναι και στην τάξη σπάνιο, για να μου πουν ότι δεν κατάλαβαν κάτι.

-Να σε ρωτήσω, έκανες επιμορφώσεις;

-Μιλάμε τώρα μες στην καραντίνα; Μία έκανα. Δε βοήθησε καθόλου. Άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε, και οι επιμορφώσεις, και η σύμβουλος που της έκανα μια απορία κάποια στιγμή, άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε. Δεν έπαιρνα απαντήσεις. Ήτανε... Έλεγα «μπορώ να κάνω αυτό;» και μου απαντούσε γενικά, ότι ο καθένας κρίνει με βάση, «καλά, εντάξει», λέω. Εγώ ήθελα να δω αν ήμουν καλυμμένη να κάνω κάποια πράγματα ή όχι, ήτανε... ότι ναι!

-Αυτά που κάναμε μεταξύ μας με την πληροφορική;

-Όχι! Μην της το πεις! Εγώ τα ήξερα πιο πριν ή τα έψαξα μετά μόνη μου. Δεν ξέρω, νομίζω η συγκεκριμένη κοπέλα μιλούσε πάρα πολύ γρήγορα και με άγχωνε, και δεν μπορώ να λειτουργήσω εγώ έτσι, δεν μπορώ... Κάποια πράγματα όντως δεν τα ήξερε,

αλλά ντάξει, άνθρωποι είμαστε, κάποια πράγματα μπορεί να μην τα ξέρουμε, ντάξει. Ο τρόπος της όμως δεν με βοήθησε καθόλου, πιο πολύ πανικό μου έφερνε.

-Με τη διευθύντρια;

-Με τη διευθύντρια; Ντάξει, δεν... απλά έλεγε ποια είναι η κοινή γραμμή, με κάποια πράγματα συμφωνούσα, με κάποια διαφωνούσα, αυτά που διαφωνούσα, τι να κάνουμε, τα έκανα γιατί έπρεπε να είναι αυτή η γραμμή, αλλά τα έκανα. Από πίσω έκανα αυτά που ήθελα εγώ. Δηλαδή, έλεγε να ανεβάσουμε στο E-class. Τα ανέβαζα στο E-class. Ήξερα ότι θα τα δουν λίγοι. Και τα έστειλα και στο email. Δηλαδή, εγώ έκανα την επικοινωνία που είχα βρει με τους δικούς μου, και αφού ήθελε να ανεβάζουμε και στο E-class ανέβαζα και στο E-class. Αυτό.

-Οπότε θα έλεγες ότι ο ρόλος της ήταν πιο πολύ ενημερωτικός; Να μας λέει τι είπε το υπουργείο; Κάπως έτσι;

-Ενημερωτικός, ναι ενημερωτικός.

-Τώρα, δημιουργείται σε τέτοιες περιπτώσεις ένα δίκτυο υποστήριξης, το οποίο περιλαμβάνει τον διευθυντή, άλλους συναδέλφους, άλλους εκπαιδευτικούς, ακόμα και επαγγελματίες, μπορεί να ήξεραν από υπολογιστές και μπορεί να σου έλυσαν κάποιες απορίες, μπορεί να σε υποστήριζαν, να σε βοήθησαν. Είχες κάτι τέτοιο; Δηλαδή, κάποιον που να επικοινωνούσες αν είχες προβλήματα με την πλατφόρμα, με την σύνδεση, πώς ανεβάζουμε υλικό;

-Συγκεκριμένα, για εκπαιδευτικά θέματα, όχι. Για τεχνικά θέματα έχω πάντα τον αδερφό μου που ασχολείται, οπότε, ότι θέλω σχετικά με υπολογιστές, ρωτάω αυτόν. Δεν είναι ότι ρώτησα κάποιον γιατί είχε την ικανότητα να με βοηθήσει σε αυτό το πράγμα.

-Θέλω να μου αξιολογήσεις τώρα το ρόλο σου ως εκπαιδευτικού, τη δική σου απόδοση, δηλαδή, κατά πόσο νιώθεις ότι απέκτησες νέα καθήκοντα, ή κατά πόσο έκανες πράγματα τα οποία θεωρούσες ότι δεν ήταν υποχρέωσή σου, και πώς αξιολογείς τον εαυτό σου ότι ανταποκρίθηκες στις νέες περιστάσεις;

-Ήμωνα φοβερή! Το πιστεύω, αλήθεια! Δηλαδή, θεωρώ ότι έκανα πράγματα που δεν θεωρούσα ότι θα κάνω, ας πούμε το ότι έδωσα τηλέφωνα και Messenger και όλα αυτά. Δηλαδή, εγώ όλα αυτά δεν τα είχα ποτέ στο μυαλό μου, αλλά εκείνη τη στιγμή έφτασα σε ένα αδιέξοδο ότι με ενδιαφέρουν τα παιδιά. Δώστα όλα, στη χειρότερη, τους κάνεις όλους

μπλοκ άμα σε ενοχλούν, ξέρω γω, λέμε τώρα, εννοείται δεν με ενοχλεί κανένας και δεν έχω κάποιο θέμα. Επίσης, θεωρώ ότι ανταποκρίθηκα σε όσους ήθελαν, όπως ήθελαν, οπότε δεν είχα παράπονο από τους γονείς. Βλέπω τα παιδιά μου χαρούμενα, οπότε είμαι ικανοποιημένη και από αυτό, προχώρησα αρκετά και όταν ανοίξαμε, γιατί είχα αφήσει συγκεκριμένα πράγματα, γιατί υπολόγιζα ότι θα ανοίξουμε και είχα αφήσει συγκεκριμένα πράγματα που δεν γίνονταν εξ αποστάσεως, να τα κάνω όταν ανοίξουμε, και ευτυχώς, μου πήγαν όλα καλά, δηλαδή ήμουν και λίγο τυχερή και σε αυτό, ανοίξαμε, έκανα αυτά που δεν γίνονταν εξ αποστάσεως, ευτυχώς άφησα ελάχιστα που δεν τα πρόλαβα γενικά σε όλη την ύλη. Εννοείται ότι θεωρώ ότι έκανα πολλά παραπάνω πράγματα από αυτά που μας είπανε, όμως, είχα ελεύθερο χρόνο, ήμουν σπίτι μου, ντάξει, όπως και να το κάνουμε, οικογένεια δεν έχω, καραντίνα ήμουν, το γούσταρα και το κάνα. Αυτό.

-Τα συναισθήματά σου καθόλη την πορεία της καραντίνας και της εξ αποστάσεως διδασκαλίας; Είχες άγχος, φόβο, ανησυχία, αυτοπεποίθηση;

-Είχα λυπηθεί πάρα πολύ που κάποια πράγματα δεν τα καταλάβαιναν εξ αποστάσεως, και ήταν λογικό, φαινότανε, όπως και να το κάνεις, κάποια πράγματα δεν γίνεται. Θέλει τάξη. Εκεί δηλαδή είχα στεναχωρηθεί πάρα πολύ, θα 'λεγα δηλαδή... απέτυχα. Όμως, ευτυχώς ανοίξαμε, όλα καλά, είχα και λίγη στεναχώρια και για κάποια παιδιά τα οποία δεν κατάφεραν να επικοινωνήσουν, αλλά δεν είχα γενικά επικοινωνία, αλλά και στην τάξη που ήταν νομίζω δεν είχα επικοινωνία, αλλά εντάξει! Όμως απ' ότι κατάλαβα, τα παιδιά που θέλανε, παρακάμπταν τους γονείς, δηλαδή ακόμη και αν οι γονείς δεν ασχολούνταν, παρακάμπταν τους γονείς και επικοινωνούσαν μαζί μου. Λίγα παιδιά τα πίεζαν οι γονείς. Δεν πιστεύω ότι τα πίεζαν οι γονείς, ίσως τα πίεζαν να κάνουν τις ασκήσεις, μέσα στο χρονικό διάστημα που έπρεπε, εκεί, ντάξει σίγουρα θα υπήρχε, αλλά στο να μπαίνουνε Webex δεν τα πίεζε κανένας, ενθουσιάζονταν οπότε έμπαιναν, κι εγώ ενθουσιαζόμουν, κι αυτό μου άρεσε πάρα πολύ γιατί μου είχαν λείψει πάρα πολύ. Αυτό ήταν το χειρότερό μου, ότι δηλαδή μου λείπαν τα παιδιά πολύ όταν τα έβλεπα μόνο δύο φορές την εβδομάδα. Θα ήθελα εννοείται να έκανα κάθε μέρα. Και το λέω εγώ αυτό, που όπως είπα δεν έχω οικογένεια και είχα πολύ χρόνο.

-Από την αρχή της εξ αποστάσεως θα έλεγες ότι είχες άγχος;

-Μεγάλο άγχος, ναι, ποτέ δεν είμαι σίγουρη για τον εαυτό μου, γι αυτό και μετά αν πετύχει λέω: «πωπω, τι έκανα; Ουάου!» Γιατί πριν...δεν είναι ότι έχω φοβερή αυτοπεποίθηση

και λέω ότι είμαι φοβερή, απλά στην αρχή λέω ότι δεν θα πετύχει τίποτα και μετά, όταν πετυχαίνει, πραγματικά εντυπωσιάζομαι!

-Από τη στιγμή που βρέθηκες με τους μαθητές και είδες ότι συμμετέχουν οι περισσότεροι, απέκτησες περισσότερη σιγουριά για την διαδικασία;

-Σίγουρα, μέρα με τη μέρα, όλο και καλύτερα! Δηλαδή, κι έβλεπα όλους τους μαθητές, πρώτα μπαίνουν δώδεκα, μετά δεκατρείς, μετά δέκα τέσσερεις, και κάθε μέρα ήμουν και πιο χαρούμενη, «α, κερδίσαμε κι αυτόν, ήρθε κι αυτός» έλεγα! Ήμουν πολύ αισιόδοξη, το μόνο πράγμα ήταν που έβλεπα κάποια πράγματα που δεν είχα κάνει στην τάξη και έβλεπα ότι μπορούσαν να γίνουν μόνο στην τάξη και λυπόμουν. Ήμουνα και λίγο τυχερή γιατί μετά ανοίξαμε, γιατί θα έμεναν κάποια πολύ σημαντικά πράγματα και θα ήταν κρίμα. Και επίσης, και πάλι ήμουν τυχερή, τυχαία δηλαδή το είχα κάνει, από την αρχή της χρονιάς δεν τα πήρα με τη σειρά τα πράγματα, ξεκινούσα με τα πιο δύσκολα... Εγώ το έκανα για να φύγουν τα δύσκολα, αλλά εντυχώς μου μείνανε για την καραντίνα πράγματα... για παράδειγμα, τώρα μιλάω για την φυσική, γιατί ντάξει τα μαθηματικά, θέλεις μια πορεία, δεν μπορείς να παρακάμπτεις, αλλά στη φυσική δεν τα πήρα με τη σειρά. Έκανα πρώτα τα μαθήματα φυσικής με τα πειράματα, οπότε όταν κλείσαμε είχα να κάνω βιολογία, ου! Που δεν θέλει πείραμα, και ήτανε τα περισσότερα διάβασμα, βιντεάκια, να δείτε αυτό, πώς λειτουργεί η καρδιά, πώς λειτουργεί το κυκλοφορικά... δηλαδή λίγο πιο θεωρητικό και μου βγήκε πάρα πολύ καλά στην καραντίνα. Ήμουνα όμως τυχερή γιατί είχα κάνει ηλεκτρομαγνητισμούς και δύσκολα στην αρχή της χρονιάς και επίσης ένα- δύο που ήθελα να τα κάνω διά ζώσης, μπόρεσα επειδή ανοίξαμε.

-Τώρα νιώθεις πιο σίγουρη για τον εαυτό σου αν χρειαστεί να κλείσουμε και ξανακάνεις την διαδικασία από την αρχή;

- Νιώθω πιο σίγουρη, όμως θα με λυπήσει πάρα πολύ. Δεν νιώθω πιο σίγουρη, ντάξει... νιώθω πιο σίγουρη, αλλά και μικρότερη τάξη έχω, και δεν είναι ότι τους έχω μάθει και πολύ καλά ακόμα, δηλαδή, ντάξει, είναι πολύ αρχή, θα είναι πολύ δύσκολα. Θα αγχωθώ πάλι. Θα κάνω βέβαια ότι μπορώ. Το κύριο που με άγχωνε και που ακόμα θα με αγχώνει είναι η σχέση με τους συναδέλφους και με την διεύθυνση, όταν εγώ θέλω να κάνω κάτι που θεωρώ ότι είναι καλό για την τάξη μου και μου βάζουν φρένο. Δηλαδή, εγώ σαν Ελένη, επειδή είμαι μόνη μου στον κόσμο, και επειδή είμαι έτσι και δεν έχω τι να κάνω και βαριέμαι, θέλω να κάνω συνέχεια Webex. Δύο ώρες τη μέρα ας πούμε. Όταν έρχεται η διεύθυνση και σου λέει να μην το κάνεις, γιατί ο άλλος θέλει να κάνει μία ώρα την

εβδομάδα, ας πούμε, οκ δεν θα το κάνω. Αυτό κυρίως με αγχώνει, ότι δεν μπορώ να κάνω τη διδασκαλία μου όπως θέλω εγώ στην τάξη μου επειδή άλλοι συνάδελφοι... βασικά δεν φταίνει οι συνάδελφοι, φταίνει οι γονείς. Που δεν καταλαβαίνουν τη σπουδαιότητα της κάθε τάξης και το πόσο κάθε δάσκαλος κρίνει ότι μπορεί να προχωρήσει η τάξη του. Αυτό.

-Έχεις να μου κάνεις κάποιο σχόλιο;

-Η αλήθεια είναι ότι όταν κλείσαμε εγώ αυτό που σκέφτηκα ήταν «τώρα την πατήσαμε, χάσαμε τη χρονιά, γεια σας». Το πόσο γρήγορα καταφέραμε κι εγώ και συνάδελφοι άλλοι να μπούμε σε αυτό το σύστημα, να το φτιάξουμε, να προχωρήσουμε και το μάθημα, να χουμε και συμμετοχή! Θεωρώ ότι κάναμε παπάδες, που λέει ο λόγος, γενικά οι εκπαιδευτικοί! Οπότε θεωρώ ότι μπορούμε να καταφέρουμε τα πάντα, ότι και να μας κάνουνε. Θα ήθελα βέβαια να μη γίνεται αυτό, να μην κλείσουμε καθόλου.

-Ήταν κατά τη γνώμη σου προτιμότερη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από μία συνολική αποχή από την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του lockdown;

-Είναι προτιμότερη από την αποχή, εφόσον γίνεται σωστά και με πλήρη συμμετοχή.

-Πιστεύεις ότι θα χρειαζόταν κάποια επιμόρφωση από το υπουργείο, από την πρωτοβάθμια, από τον συντονιστή;

-Ναι, ναι, ναι. Τώρα που μιλάμε, αυτή την στιγμή, θεωρώ ότι επειδή ακόμα δεν έχει φύγει ο ιός, χειροτερεύουν και τα κρούσματα, έχω δηλαδή στο πίσω μέρος του μυαλού ένα ενδεχόμενο lockdown, πιστεύω ότι θα έπρεπε να έχει ξεκινήσει ήδη να εκπαιδεύει τους δασκάλους με κάποιο τρόπο, το υπουργείο, αλλά να υπάρχει μια κοινή γραμμή. Γιατί πέρσι, αυτό που γινότανε, αν θέλετε Webex κι αν θέλετε, και όσες ώρες θέλετε, οκ, μ' αρέσει, γιατί εσύ κρίνεις ανάλογα με την τάξη σου τι θέλεις να κάνεις, αλλά δεν μπορώ να μπαίνει ο καθένας στα χωράφια του άλλου, ας πούμε. Δηλαδή εγώ δεν ασχολούμαι με σένα, μην ασχολείσαι και συ με μένα. Αυτό. Εγώ σαν Ελένη, έχω επιμορφωθεί μόνη μου, γιατί τα ψαξα, αλλά ξέρω ανθρώπους, μεγαλύτερους σε ηλικία, γυμνάσιο, λύκειο που δεν ξέρουν την τύφλα τους! Είναι ο άλλος 55 χρονών μαθηματικός και δεν ξέρει την τύφλα του. Τα παιδιά τα ξέρουν όλα απ' έξω, τα παίζουν στα δάχτυλα, ο δάσκαλος δεν ξέρει, δεν πρέπει να μάθει; Δεν κάνω την καταγγελία για το περσινό, γιατί ήταν κάτι ζαφνικό, και ακόμα και αν κάποιοι δεν κάναν καθόλου σύγχρονη, εντάξει, δεν ξέρουν οι άνθρωποι, θα τα μάθουν, κάποιοι τα παίρνουν, κάποιοι δεν τα παίρνουν τα τεχνολογικά,

αλλά θεωρώ ότι τώρα σίγουρα θα έπρεπε το κράτος να έχει ξεκινήσει να επιμορφώνει... Δεν ξέρω, μπορεί να κάνει και να μην το ξέρω;

2. Όνομα εκπαιδευτικού: Βάσω, διευθύντρια

-Θα ήθελα να μου πείτε πώς βρήκατε όλη τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, από τον Μάρτιο του 2020 μέχρι τον Μάιο;

-Το Μάρτιο σίγουρα τότε που έγινε το πρώτο λοκντάουν ήταν κάτι πρωτόγνωρο για όλους μας. Βέβαια, είχαμε δυσκολίες με τις πλατφόρμες, καταρχήν, δεν ήταν έτοιμα τα συστήματα να δεχτούν τόσο μεγάλο όγκο χρηστών και επίσης και οι δάσκαλοι δεν ήταν εξοικειωμένοι, για να ανεβάζουν ούτε να αναρτούν υλικό, οπότε τότε ήτανε κάτι πρωτόγνωρο και δύσκολο σίγουρα για όλους. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν πολύ πιο ομαλά όλα, η πλατφόρμα ήταν έτοιμη και η ηλεκτρονική τάξη, οι εκπαιδευτικοί, οι παλαιότεροι, αυτοί που είχαν ήδη εκπαιδευτεί από τα περσινά γνώριζαν τους τρόπους που έπρεπε να λειτουργήσουν, οπότε, τώρα πρέπει να λειτουργεί πολύ πιο καλά. Και από ότι διαβάζω και στο εξωτερικό, δεν ξέρω αν έχει σχέση αυτό, σε σχέση με το εξωτερικό πάμε πάρα πολύ καλά σε σχέση με τα εξ αποστάσεως μαθήματα.

-Εσείς πώς οργανώσατε την έναρξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης; Τόσο της σύγχρονης, όσο και της ασύγχρονης;

-Με τον τρόπο ακριβώς που μας κατήυθνε το υπουργείο. Ανάλογα με την εκάστοτε εγκύκλιο, με τη διευκρινιστική που μας ερχότανε, αυτό και κάναμε. Δηλαδή, το πρώτο που κάναμε ήταν να φτιάξουμε ένα πρόγραμμα, ένα ωρολόγιο πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Μάλλον πριν από αυτό, ήταν να βάλουμε όλους τους εκπαιδευτικούς να αποκτήσουν λογαριασμό για να μπορούνε να φτιάξουνε τάξεις στο eclass. Επίσης, οι μαθητές που τυχόν δεν ήταν γραμμένοι από πέρσι, γιατί πέρσι δεν ήταν υποχρεωτική η παρουσία για όλους στα διαδικτυακά μαθήματα. Άρα, να το πάρω χρονικά, όπως το σκέφτομαι τώρα, πρώτα με τους μαθητές, εγγραφές, μετά με τους εκπαιδευτικούς και μετά τα μαθήματα στο υπουργείο, να φτιάξουμε το πρόγραμμα, να ξεκινήσουν να αναρτούν υλικό στις τάξεις τους, να κάνουμε τα δοκιμαστικά μας μέσα στο σχολείο, στους εκπαιδευτικούς εννοώ, εντός σχολείου για το Webex, επικοινωνία με γονείς και για τα προγράμματα και τους υπερσυνδέσμους των εκπαιδευτικών.

-Τι είδους προβλήματα συναντήσατε κατά την πραγματοποίηση όλων αυτών των βημάτων;

-Προβλήματα, δεν υπήρχαν προβλήματα, ντάξει, ας πούμε εκ μέρους κάποιων γονιών, επιμένανε ότι δεν μπορούσαν να γραφτούν στις διαδικτυακές τάξεις, όχι στη σύγχρονη, στην ασύγχρονη, γιατί είχαν βουλευτεί, ας το πω έτσι από τα περσινά που κάποιοι εκπαιδευτικοί τους στέλνανε στο μέιλ τους, και μας λέγανε ότι δεν μπορούν να γραφτούν. Τελικά τους γράψαμε εμείς και μια χαρά μπορούν και τα παρακολουθούν. Ίσως με τον ορισμό του προγράμματος; Αλλά και αυτό, ντάξει, στα πλαίσια δημιουργίας ενός ωρολόγιου προγράμματος, υπήρξαν δυσκολίες. Α, όταν ξεκίνησαν τα μαθήματα, τις δυο τρεις πρώτες μέρες, υπήρξε δυσκολία στη σύνδεση. Αυτό ήταν σημαντικό δυσκολία για τα μαθήματα. Φέτος αυτά, πέρσι ήταν ουσιαστικά μέχρι να τα μάθουμε όλοι, και η πλατφόρμες και όλα είχαν δυσκολία γιατί ήταν η πρώτη φορά και είχε δυσκολία. Μέχρι να στηθούν οι πλατφόρμες, να οργανωθούν, και την ώρα που μπαίναμε μέσα, με τις συνδέσεις, οι εκπαιδευτικοί είχαν δυσκολίες να μάθουνε το Webex, επίσης δυσκολία για μας τους διευθυντές ήταν ότι έρχονταν απανωτά έγγραφα που έπρεπε να τα μάθουμε και να τα μεταβιβάσουμε ουσιαστικά στους εκπαιδευτικούς, να τους πούμε πώς θα λειτουργήσει όλο αυτό, αφού ούτε εμείς ξέραμε, ούτε οι πλατφόρμες λειτουργούν, δηλαδή, τον πρώτο καιρό πέρσι ήταν αρκετά πιο δύσκολο σε σχέση με φέτος.

-Εσείς ως διευθύντρια είχατε επικοινωνία με τους γονείς;

-Εγώ, αλλά και οι εκπαιδευτικοί μιλούσαν μαζί τους μέσω του μέιλ του ΠΣΔ.

-Όταν έπρεπε να τους πούμε να κάνουνε τους λογαριασμούς στο ΠΣΔ, εσείς κάνατε την πρώτη επαφή;

-Ε, ναι, εγώ συνήθως, αλλά αν ήταν δυο τρία παιδιά από κάθε τάξη, αυτοί να τους πείσουν κατά κάποιο τρόπο να κάνουν την εγγραφή. Δηλαδή εγώ έκανα την αρχική επαφή και στη συνέχεια μιλούσαν και οι εκπαιδευτικοί μαζί τους.

-Πώς είδατε την ανταπόκριση των γονιών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

-Αυτοί που ήδη ήταν από πέρσι εγγεγραμμένοι και παρακολουθήσαν κανονικά τα μαθήματα, δεν είχαν κανένα πρόβλημα. Οι δυσκολίες ήταν με αυτούς που δεν είχαν γραφτεί και έλεγαν ότι δεν μπορούν να γραφτούν. Τεχνικά προβλήματα δηλαδή. Μάλλον και προβλήματα διάθεσης!

-Αυτές οι δυσκολίες υπήρχαν και πέρσι;

-Πέρσι ήταν πολύ περισσότερο, πολύ μεγαλύτερη η δυσκολία. Πέρσι υπήρξε δυσκολία εκ μέρους τους, μάλλον δικαιολογούνταν να μην τα κάνουν γιατί δεν είχε τεθεί από το υπουργείο η υποχρεωτικότητα όλων αυτών. Φέτος επειδή παίρνονται απουσίες και είναι υποχρεωμένοι πλέον οι μαθητές να παρακολουθούν, αλλιώς θα πάρουν απουσία, αυτό λειτούργησε πάρα πολύ... ενισχυτικά για να τους αναγκάσει να μπουν στη διαδικασία να μπουν και να παρακολουθούν.

-Θέλω να μου πείτε σχετικά με το περσινό λοκνταουν και τις επιμορφώσεις που σας έγιναν και πώς μετά εσείς μεταφέρατε τις καινούριες γνώσεις στους εκπαιδευτικούς της μονάδας.

-Εμείς είχαμε συνεχείς επαφές με την συντονίστρια εκπαιδευτικού έργου, με την οποία κάναμε τηλεδιασκέψεις, 3-4-5, πάντως δεν ήταν και μία τηλεδιάσκεψη, κάναμε αρκετές μέχρι και μεις να τα μάθουμε. Επίσης, με τη γενική γραμματέα του υπουργείου είχαμε οι διευθυντές μία τηλεδιάσκεψη, όχι σε τεχνικά ζητήματα, αλλά να μας ενθαρρύνει λιγάκι για το όλο εγχείρημα. Επίσης οι εγκύκλιοι που παίρναμε από το υπουργείο. Όλα αυτά μαζί προσπαθούσαμε να τα μεταλαμπαδεύσουμε στους εκπαιδευτικούς, και μιλώντας μαζί τους και στέλνοντάς τους κάποιες εγκυκλίους που τους αφορούσαν άμεσα και θα ήταν βοηθητικές για να μάθουν να λειτουργούν τις πλατφόρμες.

-Εσάς λύθηκαν οι απορίες σας με τις τηλεδιασκέψεις που κάνατε;

-Λύθηκαν, βέβαια εντάξει, μέσα από την δοκιμή και λάθος λύθηκαν, είχα άμεση ανταπόκριση από αυτούς που ήταν πιο κοντά σε μένα, ας πούμε την συντονίστρια εκπαιδευτικού έργου. Βέβαια, μία ερώτηση που είχα στείλει στο helpdesk του ΠΣΔ την απάντηση την πήρα δύο μήνες μετά. Πράγμα που δεν ισχύει τώρα, έχουν οργανωθεί, μας έχουν στείλει τηλέφωνα, ώρες επικοινωνίας, καμία σχέση.

-Σε γενικές γραμμές η ανταπόκριση στα προβλήματα της σχολική μονάδας ήταν...

-Άμεση. Βέβαια τώρα τα ερωτήματα είναι πολύ λιγότερα από όλους εμάς, οπότε σαν όγκος εργασίας που έχουν να διαχειριστούν είναι πολύ λιγότερα, ενώ πέρσι, εντάξει, η άμεση από πάνω από μένα ήταν πάντα έτοιμη να βοηθήσει, τώρα ακόμη πιο πάνω, όχι, πήρα την απάντηση δυο μήνες μετά. Όσο απομακρυνόταν δηλαδή από εμάς, πιο δύσκολη η απάντηση.

-Για την ύλη;

-Πέρσι ήταν αρκετά χαλαρό το σύστημα, προφανώς γιατί ήταν πρωτόγνωρο για όλους, ακόμη και για αυτούς που στήνανε τις λειτουργίες όλες αυτές.

-Χρησιμοποίησε κανείς τις εγκαταστάσεις του σχολείου, τους υπολογιστές ή το ίντερνετ;

-Όχι κανείς. Για να κάνουνε τηλεκπαίδευση, όχι γιατί είχαμε προβλήματα με το ίντερνετ, αλλά όλοι οι εκπαιδευτικοί είχανε υπολογιστές και σύνδεση δική τους.

-Όσον αφορά τους μαθητές, γνωρίζετε αν υπήρχε περίπτωση μαθητή που δεν είχε σύνδεση στο διαδίκτυο ή και συσκευή;

-Ναι, ναι,ναι και πέρσι. Θα το κρίνω από αυτό που έγινε φέτος, γιατί ήρθαν και πήρανε μερικούς υπολογιστές, 8 υπολογιστές έχουνε πάρει αλλά εντάξει, οι περισσότεροι είναι γιατί δεν έχουν 2 συσκευές στο σπίτι, δηλαδή αν είναι αδέρφια και ακολουθούν την ίδια ώρα μάθημα δεν έχουν 2 στο σπίτι, οπότε ναι ξέρω και με σύνδεση, με πρόβλημα σύνδεσης, ένα παιδάκι που ακόμη και τώρα δεν έχει σύνδεση σταθερή γιατί απλά εκεί δεν φτάνει το ίντερνετ εκεί που βρίσκεται.

-Δηλαδή υπήρχε ένας μαθητής του σχολείου που δεν είχε σύνδεση στο διαδίκτυο και άλλοι με προβλήματα διαμοιρασμού συσκευών μεταξύ αδελφών;

-Μπράβο, ναι, ακριβώς ακριβώς. Πέρσι δεν είχαμε συσκευές να δώσουμε, γιατί πάντα κινούμαστε με τις αποφάσεις του υπουργείου, και πέρσι δεν μας είχανε πει να δώσουμε συσκευές. Ακούστηκε κάποια στιγμή προς το τέλος αλλά πέρσι δεν είχε και το σχολείο για να δώσει.

-Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί;

-Εξαρτάται και από τους εκπαιδευτικούς, δηλαδή πέρσι, στο δικό μας σχολείο που έχει αναπληρωτές και είναι νέα παιδιά τα οποία έχουν και πολύ καλή σχέση με την τεχνολογία και είναι και πρόθυμα επειδή ακριβώς δεν είναι και μόνιμα, δεν είχανε πρόβλημα τα παιδιά, όλοι ανταποκρίθηκαν, απλά πέρσι δεν ήταν υποχρεωτική από τους εκπαιδευτικούς η συχνότητα ας πούμε, οπότε εκεί λιγάκι, η συχνότητα και η συνεχής παρουσία στα μαθήματα οπότε εκεί λιγάκι μείναμε πίσω. Τώρα που έχει γίνει υποχρεωτικό και για μαθητές και για εκπαιδευτικούς και με παρουσίες και με τα πάντα, όλοι ανταποκρίνονται πλέον πολύ καλά και οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές, όμως σε άλλα σχολεία που κυρίως ήταν εκπαιδευτικοί μεγαλύτερης ηλικίας που δεν ήξεραν, δεν

είχαν και τόσο καλή σχέση με την τεχνολογία αλλά και από την άλλη που δεν υπήρχαν υποχρεωτικότητα για να κάνουν αυτά τα μαθήματα αρκετοί ήταν που δεν τα κάνανε από ότι γνωρίζω ενώ φέτος όλοι γνώριζαν δεν γνώριζαν τις νέες τεχνολογίες τώρα τα έχουν μάθει όλοι, άρα λοιπόν η υποχρεωτικότητα νομίζω είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για να λειτουργήσει όλο αυτό το σύστημα.

-Εσείς γενικά πως επικοινωνούσατε με τους μαθητές, τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς;

-Αρχικά με τηλεφωνήματα, αλλά μετά φτιάχτηκε στην πλατφόρμα του e-school μία λειτουργία δόθηκε όπου μπορούσαμε να στείλουμε μαζικά e-mail στους γονείς οπότε από κει και πέρα χρησιμοποιούσαμε αυτό τον τρόπο επικοινωνίας.

-Η ομάδα υποστήριξης πώς λειτούργησε

-Στην ομάδα υποστήριξης είναι ο διευθυντής ή η διευθύντρια, ο πληροφορικός και ίσως και κάποιους ακόμη που έχει σχέση με την τεχνολογία. Λοιπόν, πέρσι ήμασταν εγώ και η κοπέλα της πληροφορικής το ίδιο και φέτος. Η κοπέλα πέρσι εργάστηκε φοβερά έκανε υποστήριξη σε τρία σχολεία μας έκανε φοβερές και συνεχείς ενημερώσεις για το τι πρέπει να κάνουμε βοήθησε πάρα πολύ μα πάρα πολύ, εκπαιδευτικούς και στα τρία σχολεία τώρα η φετινή κοπέλα είναι πληροφορικός μαθαίνει πολύ πιο γρήγορα προς το παρόν δεν έχουμε πραγματική ανάγκη για να την καλέσουμε να μας επιλύσει κάποια δυσκολία γιατί τώρα όλα λειτουργούν πολύ καλύτερα.

-Εσείς σαν διευθύντρια με το περσινό lockdown και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση πώς θεωρείτε ότι αυξήθηκαν, αν συνέβη αυτό, τα καθήκοντά σας, τα πράγματα που είχατε να κάνετε και πώς κρίνετε την ανταπόκρισή σας στις καινούργιες αρμοδιότητες;

-Πέρσι σίγουρα ήταν πολύ περισσότερος ο φόρτος εργασίας για όλους μας δηλαδή τα ξεκινούσαμε όλα από το μηδέν, εγγραφές, πλατφόρμες, πώς μπαίνουμε, και πολύ φόρτο εργασίας. Τα διευθυντικά καθήκοντα δεν μπορώ να πω ότι αυξήθηκαν μπορώ όμως να πω ότι διαφοροποιήθηκαν. Εγώ προσπαθώ να ανταποκρίνομαι, να το βρω, να βρω τον τρόπο λειτουργίας τον τρόπο λειτουργίας πολύ πιο γρήγορα και άμεσα έχω ανταποκριθεί φέτος σε όλα τα καθήκοντα.

-Η περσινή εμπειρία σας έκανε να αισθάνεστε πιο έτοιμη και πιο σίγουρη ότι μπορείτε να ανταποκριθείτε σε περίπτωση δεύτερου lockdown;

-Σαφώς μετά το πρώτο lockdown ήτανε μία πολύ καλή εμπειρία να νιώθω μία ασφάλεια σε σχέση σίγουρα με την αρχή που ένιωθα ανασφάλεια.

-Ποια είναι η σχέση σας με την τεχνολογία

-Γενικά εγώ έχω πολύ καλή σχέση με την τεχνολογία γιατί κάνω και ένα μεταπτυχιακό
Γενικά όμως εντάζει όλοι ιδιαίτερα οι πιο παλιοί εκπαιδευτικοί δεν είχαμε και ιδιαίτερα οι διευθυντές οι πιο παλιοί, δεν είχαμε και πολύ καλή σχέση με την τεχνολογία αλλά θεωρώ ότι όλοι την έχουμε αποκτήσει ακόμα και αν δεν την είχαμε τουλάχιστον σε αυτά τα πράγματα που πρέπει να κάνουμε για να ανταποκριθούμε στα μαθήματα.

3. Όνομα εκπαιδευτικού: Βαρβάρα, Α τάξη

-Καταρχάς θα ήθελα να μου πεις ποια πλατφόρμα χρησιμοποίησες για τη σύγχρονη και ποια για την ασύγχρονη;

-Για τη σύγχρονη είχα το e-class και για τη σύγχρονη του Webex.

-Ποιος ήταν ο λόγος που χρησιμοποίησες αυτές τις πλατφόρμες;

-Επειδή τα πρότεινε το υπουργείο.

-Έκανες σύγχρονη εκπαίδευση στην τάξη σου;

-Έκανα, ναι, έκανα.

-Περίπου πόσο συχνά;

-Έκανα μία φορά την εβδομάδα πέρσι.

-Η συμμετοχή των μαθητών πώς ήταν δεδομένου ότι δεν ήταν υποχρεωτική η παρακολούθηση;

-Έμπαιναν όλοι εκτός από έναν, την Αγγελική.

-Μήπως γνωρίζεις γιατί δεν έμπαινε αυτό το παιδάκι;

-Γιατί δεν ασχολιόταν γενικότερα, υπήρχε πρόσβαση απλά δεν ασχολιόταν η μαμά, οι γονείς... με email έστελνα άλλο υλικό γιατί ήταν και πιο πίσω από τους άλλους οπότε τις έστελνα εξατομικευμένα τι να κάνει, αλλά δεν υπήρχε ανταπόκριση...

-Χρησιμοποίησες τις δυνατότητες του e-class;

-Ναι ναι ναι τους ανέβαζα τα πάντα, και διαδραστικό υλικό να δούνε και βίντεο και ασκήσεις να παίζουνε και εργασίες και μου στέλνανε και πίσω εργασίες και τις διόρθωνα!

-Τις στέλνανε μέσα το e-class;

-Ναι, ναι.

-Για να επικοινωνήσεις με τους γονείς χρησιμοποιούσε στο e-class ή κάποιον άλλο τρόπο;

-Είχαμε και το email αλλά μέσω e-class μου στέλνανε μηνύματα εκεί. Γιατί έχει το e-class και την εργασία να στείλεις και να απαντήσεις εκεί και μηνύματα.

-Συνάντησες δυσκολίες τεχνικού τύπου;

-Στην αρχή μόνο, κολλούσε και αργούσε πολύ να μπει και να φορτώσει αλλά μετά δεν είχα κάποιο θέμα, μόνο τις πρώτες μέρες. Το πρώτο διάστημα δηλαδή που καθυστερούσε πάρα πολύ επειδή έμπαιναν όλοι.

-Τα παιδιά είχανε θέμα να γραφτούν να συνδεθούν στο e-class;

-Ναι στην αρχή, αυτά ήταν τότε που κολλούσε όλο το σύστημα.

-Χρησιμοποιούσαν τα παιδιά τα μικρόφωνα και τις κάμερες τους κανονικά;

-Ναι, ναι, ναι, κανονικά σήκωναν και το χέρι.

-Από την επικοινωνία που είχες με τους γονείς έμαθες να υπήρχε κάποιο πρόβλημα, κάποια δυσκολία από την πλευρά των γονιών που να γνωρίζεις εσύ;

-Όχι.

-Εσύ επικοινωνούσες πρώτη με τους γονείς ή οι γονείς με σένα;

-Εγώ πιο πολύ, αλλά άμα χρειάζονταν κάτι έστελναν, δεν είχαμε θέμα επικοινωνίας.

-Δεν δημιουργήθηκαν προβλήματα δηλαδή που να σου ζητάνε να τα λύσεις;

-Όχι όχι δεν υπήρχε κανένα θέμα, όχι.

-Όταν έστελναν τα παιδιά πίσω τις εργασίες που τους είχες αναθέσει για το σπίτι πως τις διόρθωνες;

-Τα κατέβαζα στον υπολογιστή και ανάλογα τι αρχείο ήταν, ας πούμε αν ήταν pdf υπάρχει δυνατότητα να βάλεις επάνω το τσεκ, άμα πατήσεις edit και επίσης αν ήταν φωτογραφία τα άνοιγα με ζωγραφική.

-Άρα δεν σε εμπόδισε η εξ αποστάσεως να δώσεις αξιολόγηση και ανατροφοδότηση στους μαθητές;

-Όχι, τους διόρθωνα και τους έβαζα και σχόλια όταν ανέβαζα πίσω την εργασία τους.

-Περίπου ποιος ήταν ο φόρτος εργασίας για τους μαθητές;

-Εγώ ανέβαζα κάθε μέρα μαθηματικά και γλώσσα ναι και όταν κάναμε Webex τα συζητάγαμε και τα εξηγούσαμε. Μετά προχωρούσαμε και παρακάτω.

-Δηλαδή το Webex το χρησιμοποίησε σαν ενισχυτικό του υλικού που είχες ανεβάσει στο e-class η το αντίθετο; Το βασικό σου μάθημα ήταν μέσα στο Webex δηλαδή ή στο e-class;

-Το βασικό μάθημα γινότανε στο Webex ανέβαζα εργασίες της εβδομάδας.

-Θεωρείς απαραίτητη την ευελιξία μεταξύ σύγχρονης και ασύγχρονης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;

-Οπωσδήποτε, ναι, χρειάζονται και τα δύο!

-Συμμετείχες σε κάποια επιμόρφωση;

-Ναι, σε όλες τις επιμορφώσεις είχα λάβει μέρος, κάναμε τρεις τέσσερις... Με τη συντονίστρια είχαμε κάνει επιμορφώσεις και είχα πάρει και σε μία ημερίδα του ΠΕΚΕΣ διαδικτυακή.

-Πώς θα τις χαρακτήριζες αυτές τις επιμορφώσεις, τι κέρδισες εσύ, σου λύσαν απορίες, σε βοήθησαν;

-Είδα λίγο το πώς λειτουργεί το Webex, αυτό... που δεν ήξερα και τι δυνατότητες είχε... δεν ήτανε κάτι πολύ βοηθητικό, είδα κάποια εργαλεία που θα μπορούσα να χρησιμοποιήσω απλά...

-Το υλικό που ανέβαζες στο e-class ήταν δικό σου υλικό, το έβρισκες στο διαδίκτυο, το δημιουργήσες αποκλειστικά και μόνο για το εξ αποστάσεως;

-Και τα δύο είναι, δηλαδή μπορεί να έβρισκα βιντεάκια από το διαδίκτυο ή να τους βάλω το του υπουργείου το link για τα παιχνιδάκια αυτά που προτείνανε για την πρώτη και τη Δευτέρα, άλλα φυλλάδια τα έφτιαχνα εγώ, είχε και το e-class να φτιάξεις ασκήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού λάθους, έκανα και τέτοια να κάνουν τεστάκια μόνοι τους.

-Δηλαδή σαν εκπαιδευτικός το σύνολο των αρμοδιοτήτων σου θεωρείς ότι αυξήθηκαν αυτά που έπρεπε να κάνεις;

-Ναι, αυξήθηκαν, είχα περισσότερη προετοιμασία και δουλειά γιατί έπρεπε να διαμορφώσω το υλικό να γίνει διαδικτυακό δεν ήταν «ανοίξτε το βιβλίο και κάντε την τάδε άσκηση»! Και έχεις μετά να διορθώσεις pdf και ζωγραφιές, άστα, ήταν χρονοβόρα διαδικασία που σου τραβούσε χρόνο από την προσωπική σου ζωή!

-Ζήτησες κάποια βοήθεια από το helpdesk ή τη συντονίστρια;

-Όχι.

-Η ομάδα υποστήριξης που δημιουργήθηκε στο σχολείο με τη διευθύντρια και την πληροφορικό σε βοήθησε;

-Δεν με είχανε βοηθήσει και πολύ!

-Αν είχες κάποιο τεχνικό θέμα είχες κάποιον να σε βοηθήσει κάποιον επαγγελματία ή άλλον εκπαιδευτικό;

-Όχι, κανέναν, μόνη μου τα έψαχνα.

-Όσον αφορά την ύλη σου, προχώρησες;

-Προχώρησα, προχώρησα κανονικά εγώ παρακάτω, οπότε όταν άνοιζαν τα σχολεία απλά συνέχισα.

-Δηλαδή ανταποκρίνονταν οι μαθητές την καινούργια ύλη οπότε συνέχιζες;

-Ναι, ναι.

-Ελαβες υπόψη σου την συμμετοχή των παιδιών στην εξ αποστάσεως διδασκαλία για την αξιολόγηση τους στο τρίμηνο;

-Ήταν τελευταίο τρίμηνο οπότε... όχι καθόλου... ήταν και οι γονείς διπλά δηλαδή αν ρωτούσα κάτι συζητούσαν με τους γονείς και μετά απαντούσαν...

-Οι προσδοκίες σου για το όταν έμαθες ότι θα κάνουμε εξ αποστάσεως εκπαίδευση, για το πώς θα πάει η κατάσταση με το τι τελικά έγινε, συμβάδιζαν, ήταν καλύτερα από ότι περίμενες, χειρότερα;

-Τελικά ήταν καλύτερα από ότι περίμενα γιατί είχα συμμετοχή από τα παιδιά αυτό δεν το περίμενα ότι θα παίρνουν όλοι και τα συμμετέχουν και είχα και κάθε μέρα, κάθε μέρα που μου στέλναν ασκήσεις και τις διόρθωνα!

-Πώς έκρινες τον εαυτό σου για τη χρήση της νέας τεχνολογίας στο να μάθεις να χρησιμοποιείς τις πλατφόρμες να χρησιμοποιείς τα εργαλεία;

-Πολύ γρήγορα, καταπληκτική!

-Μόλις τελείωσε η όλη διαδικασία ποια ήταν τα συναισθήματά σου σε περίπτωση που ξαναγινόταν lockdown;

-Να που ξαναγίνεται και τα πάω κάθε μέρα πάρα πολύ καλά. Σκέφτηκα ότι τώρα το χω!

-Ενώ στην αρχή πως ένιωσες, πώς αισθανόσουν;

-Στην αρχή είχα αβεβαιότητα, άγχος και τέτοια πράγματα.

-Έχεις καλή σχέση με την τεχνολογία;

-Έχω καλή σχέση με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές από πριν γενικά, έχω το ecdl αν αυτό εννοείς...

-Ο ρόλος του διευθυντή;

-Πιστικός και χωρίς να βοηθάει ιδιαίτερα κάπου, να επιμένει δηλαδή να κάνουμε κάτι χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία..

-Ήταν κατά τη γνώμη σου προτιμότερη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από μία συνολική αποχή από την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του lockdown;

-Φυσικά και ήταν καλύτερα από το να μην κάναμε καθόλου μάθημα!

-Πιστεύεις ότι έπρεπε να γίνει κάτι μετά το πρώτο lockdown, από θέμα οργάνωσης;

-Φυσικά, έπρεπε να έχει γίνει κάτι από τα κεντρικά, από την πρωτοβάθμια το υπουργείο ή δεν ξέρω γω, έπρεπε να κάνουνε κάποιες ώρες επιμόρφωση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση για όλους υποχρεωτικά και για τα παιδιά και για τους γονείς βασικά

4. Όνομα εκπαιδευτικού: Γιάννης, Δ τάξη

-Λοιπόν πρώτα από όλα θέλω να μου πεις ποιες πλατφόρμες χρησιμοποίησες τόσο για τη σύγχρονη όσο και για την ασύγχρονη εκπαίδευση;

-Χρησιμοποίησα το Webex για τη σύγχρονη εκπαίδευση. Είχαμε ορισμένες προγραμματισμένες ώρες καθημερινά, συνήθως δύο με τρεις φορές την εβδομάδα, που κάναμε σύγχρονη για να προχωρήσουμε παρακάτω, ενώ το υπόλοιπο υλικό, ασκήσεις και επανάληψη ανέβαιναν στην ηλεκτρονική τάξη στο e-class.

-Οπότε είχες Webex δυο-τρεις φορές με βάση το πρόγραμμα του σχολείου;

-Ακριβώς.

-Έκανες συγκεκριμένα μαθήματα ή όλα;

-Κάναμε γλώσσα και μαθηματικά στη σύγχρονη εκπαίδευση και στην ασύγχρονη προχωρούσαμε και στα υπόλοιπα.

-Η ύλη σου πώς βγήκε προχώρησες ή έκανες επαναλήψεις;

-Κυρίως επαναλήψεις. Αλλά στο τέλος του lockdown επειδή είδαμε ότι είχε πάρει παράταση προχωρήσαμε υποχρεωτικά και μετά με την επιστροφή έγινε μία επανάληψη για κάλυψη κενών.

-Από τους μαθητές της τάξης σου πόσοι ήταν αυτοί που συμμετείχαν στη σύγχρονη και στην ασύγχρονη;

-Στη σύγχρονη εκπαίδευση συμμετείχαν σταθερά 4 με 5 μαθητές από τους 7, στην ασύγχρονη συμμετείχαν όλοι. Όλοι μου είχαν στείλει έστω και μέρος των ασκήσεων.

-Γνωρίζεις για ποιο λόγο δεν συμμετείχαν αυτοί που δεν συμμετείχαν στη σύγχρονη; Ήταν κάποιο θέμα τεχνικό;

-Κάποιοι δεν είχαν υπολογιστή και κάποιοι δεν είχαν σύνδεση στο διαδίκτυο.

-Γενικά αντιμετώπισες έτσι προβλήματα με την σύγχρονη ή την ασύγχρονη διδασκαλία;

-Κυρίως με την αποστολή των ασκήσεων γιατί ότι ανέβαζα έπρεπε να το εκτυπώνουν, έπρεπε να το λύνουν, να το φωτογραφίζουν και να μου το στέλνουν και ακριβώς αντίστροφη ήταν η διαδικασία της διόρθωσης δηλαδή τα εκτύπωνα, τα διόρθωνα και τους τα έστελνα.

-Χρησιμοποίησε στις δυνατότητες του e-class για κουίζ, ασκήσεις, e-mail, κουβεντούλα;
Γενικά τις δυνατότητες που έδινε το e-class;

-Είχα ανεβάσει στους συνδέσμους τα μαθήματα μελέτης και ιστορίας, όχι όμως εκπαιδευτικά παιχνίδια.

-Να σε ρωτήσω κάτι, το υλικό που ανέβασες το τροποποίησες για το e-class, το είχες, ήταν δικό σου, το βρήκες, το έφτιαξες μόνος σου;

-Το έψαξα, δηλαδή τα βίντεο ήταν από YouTube για το μάθημα της ιστορίας και της μελέτης, τα υπόλοιπα ήταν ασκήσεις που έβρισκα online και τις προσαρμοζα ή προσέθετα κάποιες δικές μου.

-Όλη αυτή τη διαδικασία την έκανες εξαιτίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας ή θα την έκανες και αν τα μαθήματα ήταν δια ζώσης;

-Κάποια θα τα χρησιμοποιούσα ούτως ή άλλως αλλά τώρα τους συνδέσμους θα βλέπαμε πιθανότατα στον προτζέκτορα κάποια βίντεο που είχαμε κάνει στη μελέτη.

-Πώς άλλαξαν εσένα οι αρμοδιότητες σου και ο χρόνος που χρειάζοσυν να προετοιμαστείς για το μάθημά σου στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

-Ο χρόνος μειώθηκε μπορώ να πω γιατί υπήρχε όλη μέρα στη διάθεσή μας αλλά έπρεπε να είναι πιο στοχευμένη η σύγχρονη εκπαίδευση ώστε να καλύψουμε στον χρόνο που είχαμε διαθέσιμη όλα τα βασικά σημεία δεν είχαμε δηλαδή χρόνο για έξτρα για ανάγνωση π.χ.

-Τα μαθήματα τα προχώρησες κανονικά ή χρειάστηκε να αφήσεις κάποια κεφάλαια για μετά αν θα άνοιγαν τα σχολεία;

-Κάποια σημαντικά κεφάλαια τα αφήσαμε για τον Ιούνιο, ειδικά στα μαθηματικά, αυτό που χρειαζόταν χρήση γεωμετρικών οργάνων ή διαβήτη, αυτά τα αφήσαμε υποχρεωτικά για να δείξουμε από κοντά τη σωστή χρήση στα παιδιά.

-Υπήρχε άλλος τρόπος με τον οποίο επικοινωνούσες με τα παιδιά εκτός από το e-class για παράδειγμα με email, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, τηλέφωνο;

-Ναι, επειδή ήταν λίγα τα παιδιά αποφάσισα να δώσω και το προσωπικό μου email. Επίσης ορισμένοι γονείς με είχαν προσθέσει και στο facebook οπότε μου έστελναν εκεί τις ασκήσεις σε φωτογραφία για διευκόλυνση.

-Στον οποίο τρόπο ανταποκρίθηκες;

-Ναι.

-Πόσο δύσκολο φάνηκε σε σένα να συντονίσεις όλες αυτές τις εργασίες που έπρεπε να γίνουν για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

-Όχι πολύ δύσκολο, είχαμε αρκετό χρόνο και είμαι αρκετά εξοικειωμένος με τις σύγχρονες τεχνολογίες οπότε δεν δυσκολεύτηκα ιδιαίτερα.

-Θεωρείς απαραίτητη την ευελιξία μεταξύ σύγχρονης και ασύγχρονης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;

Η ευελιξία και των δύο είναι απαραίτητη, καθώς οφείλουμε να δίνουμε έμφαση και στην ατομική ενασχόληση των μαθητών με τη μελέτη, κατόπιν διευκρίνισης προηγουμένως από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό.

-Γιάννη πες μου λίγο, έχεις κάνει κάποια επιμόρφωση πριν το lockdown;

-Έχω το ecdl.

-Κατά τη διάρκεια της Εξ αποστάσεως διδασκαλίας που έγινε πέρσι συμμετείχες σε κάποια επιμόρφωση;

-Όχι.

-Όχι γιατί δεν έγινε ή για κάποιον άλλο λόγο;

-Όχι γιατί ήμουν υπέρ μορφωμένος και δεν χρειαζότανε.

-Χρειάστηκες τη βοήθεια της ομάδας υποστήριξης που είχε το σχολείο για την επίλυση προβλημάτων που μπορεί να προέκυψαν, που ήταν η διευθύντρια και η πληροφορικός;

-Υπήρχε επικοινωνία με τη διευθύντρια για την επίλυση προβλημάτων ορισμένων μαθητών, δεν μπορούσε όμως να βρεθεί η λύση γιατί όσοι δεν μπορούσαν να συνδεθούν επειδή δεν είχαν laptop η σύνδεση δεν κατάφεραν να συνδεθούν. Παρόλα αυτά υπήρχε επικοινωνία. Το σχολείο δεν μπορούσε να βοηθήσει γιατί δεν είχαμε σύνδεση ούτε συσκευές.

-Χρησιμοποίησε στο Webex και το e-class επειδή το είπε το υπουργείο;

-Ναι.

-Πώς σου φάνηκαν;

-Αρκετά οργανωμένα σε σχέση με το τι περίμενα, εντάξει το Webex είχε στην αρχή προβλήματα σύνδεσης και σταθερότητας... δεν μπορούσα, δεν μπορούσαν να μουν ταυτόχρονα μαθητές όταν τα παιδιά χρησιμοποιούσαν και τις κάμερες και τον ήχο.

-Τα παιδιά χρησιμοποιούσαν κάμερες και μικρόφωνα κατά τη διάρκεια των μαθημάτων μέσω Webex;

-Ναι, όχι πάντα με σταθερό σήμα, αλλά χρησιμοποιούσαν.

-Γενικά οι γονείς επικοινωνούσαν μαζί σου για να σου στείλουν ασκήσεις προφανώς. Υπήρχαν άλλοι λόγοι για τους οποίους επικοινωνούσαν μαζί σου, για παράδειγμα να επιλύσεις κάποιο τεχνικό πρόβλημα, να δώσεις οδηγίες και τα λοιπά;

-Για ενημέρωση για κάποια τεστ για προετοιμασία, απορίες περί μαθήματος, αυτά.

-Πώς σου φάνηκε η εξ αποστάσεως διδασκαλία σε σχέση με τις προσδοκίες σου;

-Υπήρχε υψηλή ανταπόκριση και σε σχέση με το τι περίμενα, ήταν πολύ καλό το στήσιμο και η οργάνωση για το χρόνο που είχαν για να το προετοιμάσουν και το Webex και του eClass, δεδομένου του χρόνου που είχαν για να το ετοιμάσουν.

-Σε σχέση με την ανταπόκριση των παιδιών της τάξης σου;

-Οπότε είχαμε μάθημα τουλάχιστον πέντε μαθητές, κάποιες φορές απουσίαζε ένας με δύο μαθητές οι δύο δεν είχαν μπει καθόλου λόγω θεμάτων που ήδη αναφέρθηκαν οι υπόλοιποι έμπαιναν όμως και τους άρεσε κιόλας, ήταν μία απόδραση.

-Χρησιμοποίησες στη συμμετοχή των μαθητών του εξ αποστάσεως για την αξιολόγηση τους στο τέλος του τριμήνου;

- Φυσικά προσμετρήθηκε και η παρουσία τις ώρες μαθημάτων σύγχρονης εξ αποστάσεως όπως και η παράδοση εργασιών.

-Ποια ήταν τα συναισθήματά σου από την αρχή της διαδικασίας όταν έμαθες τα νέα και μετά στο τέλος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης;

-Μπορώ να πω ότι ανακουφίστηκα όταν άνοιξαν τα σχολεία και επέστρεψα στην αίθουσα και αποκατάστησα την έως πρότινος στενή επαφή με τους μαθητές μου.

-Λόγω της έλλειψης της αλληλεπίδρασης;

-Και αυτό, αλλά και η οργάνωση του μαθήματος και η επίδοση των μαθητών είναι τελείως διαφορετικά δια ζώσης.

-Βρήκες διαφορά δηλαδή των μαθητών στο εξ αποστάσεως και στην επίδοση των μαθητών;

-Φυσικά.

-Είσαι ευχαριστημένος από το πώς θα πήγε η όλη διαδικασία;

-Βάση της επιστροφής των μαθητών και των κενών που δεν υπήρχαν αν τα σχολεία παρέμειναν κλειστά και από τα σχόλια των γονέων, θεωρώ ότι ανταποκρίθηκα σε υψηλό επίπεδο.

-Ήταν κατά τη γνώμη σου προτιμότερη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από μία συνολική αποχή από την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του lockdown;

-Η εξ αποστάσεως διδασκαλία είναι σαφώς προτιμότερη από την παντελή αποχή, εφόσον η πρώτη πραγματοποιείται με ορισμένες προδιαγραφές ποιότητας από μέρους των εκπαιδευτικών και, φυσικά, με διαρκή επικοινωνία με γονείς!

-Μετά από όλη αυτή την εμπειρία νιώθεις έτοιμος να αναλάβεις κάτι αντίστοιχο αν ξαναχρειαστεί;

-Σίγουρα η εμπειρία αυτή θα βοηθήσει σε τυχόν χρειαστεί σε αντίστοιχα μελλοντικά περιστατικά.

-Θέλεις να προσθέσεις κάποιο σχόλιο, κάτι που θεωρείς ότι έπρεπε να είχε γίνει;

-Θα έπρεπε να ξεκινήσει πιο νωρίς η χρονιά όπως έχουν προαναγγείλει ελπίζω να το τηρήσουν, ώστε να καλυφθούν κάποια κενά γιατί τα παιδιά ειδικά πιο μεγάλων τάξεων και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης έχουν φοβερά κενά.

-Από θέματα επιμόρφωσης για τους μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς;

-Οι γονείς τα βρήκαν εύκολα μεταξύ τους γιατί αν το βρει ένας και το γνωρίζει κάποιος, το λέει στους άλλους, οι εκπαιδευτικοί όμως είναι σχετικά απρόθυμοι στο να εκτεθούν σε νέες τεχνολογίες και νέες μεθόδους διδασκαλίας, οπότε ναι, χρειάζεται επιμόρφωση και καλή επιμόρφωση, όχι πασαλείμματα.

5. Όνομα εκπαιδευτικού: Φωτεινή, Ε τάξη

-Για την περσινή χρονιά θέλω να μου πεις ποιες πλατφόρμες χρησιμοποιούσες τόσο στη σύγχρονη και ασύγχρονη εκπαίδευση.

-Webex στη σύγχρονη, e-class στην ασύγχρονη.

-Πώς σου φάνηκαν αυτά στο χειρισμό;

-Είχαν πολύ εύκολο χειρισμό.

-Μάλιστα. Και πώς ανταποκρίθηκαν τα παιδιά; Συμμετείχαν;

-Συμμετείχαν όλα τα παιδιά στο Webex, εκτός από ένα. Από τα 19 παιδιά το ένα δεν συμμετείχε στο Webex. Στην ασύγχρονη, στο e-class συμμετείχαν τα 17 παιδιά. Με τα άλλα δύο είχα επικοινωνία με e-mail.

-Χρησιμοποιούσες το e-mail και για επικοινωνία με γονείς ή χρησιμοποίησες στις δυνατότητες του e-class για αυτό το σκοπό;

-Την επικοινωνία την έκανα μέσω του email αλλά τις απαντήσεις τους τα παιδιά μου τις έστελναν μέσω του e-class.

-Υπήρχαν δυσκολίες στο να χειριστούν τα παιδιά το Webex και το e-class;

-Συνήθως στο e-class βοηθούσαν οι γονείς. Στο Webex τα άφηναν μόνα τους και δεν είχαμε κάποιο πρόβλημα. Ούτε στο χειρισμό ούτε στη σύνδεση.

-Θεωρείς απαραίτητη την ευελιξία μεταξύ σύγχρονης και ασύγχρονης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;

-Ναι, πρέπει να συνεργάζονται αυτά τα δύο για να πετύχει.

-Γενικά υπήρχε κάποιο πρόβλημα από την αρχή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας το οποίο να αντιμετώπισες ή να μην αντιμετώπισες για οποιονδήποτε λόγο;

-Το πρόβλημα που είχα είναι ότι δεν υπήρχε συγκεκριμένος χρόνος να μου απαντούν. Ας πούμε μου απαντούσαν οποιαδήποτε στιγμή μες στην μέρα ήθελαν, με αποτέλεσμα εγώ

να διορθώνω από το πρωί μέχρι το βράδυ. Δεν υπήρχε δηλαδή σταθερότητα στο δικό μου ωράριο.

-Το υλικό που χρησιμοποιούσες ήταν δικό σου, το βρήκες για τις ανάγκες της εξ αποστάσεως, θα το χρησιμοποιούσες έτσι κι αλλιώς;

-Κάποιο υλικό θα το χρησιμοποιούσα έτσι κι αλλιώς. Όπως για παράδειγμα ασκήσεις που θα κάναμε έτσι κι αλλιώς στην τάξη αλλά έγγραφα και πολλή θεωρία, το μάθημα που ειδικά θα έκανα παράδοση στο μάθημα στο δια ζώσης θα τα έλεγα δηλαδή προφορικά.

-Αυτό σε απαιτήσεις χρόνου σε σχέση με το δια ζώσης;

-Πολύ περισσότερο χρόνο. Γιατί θα έπρεπε να γράφω ότι κανονικά θα έλεγα. Ήταν πολύ χρονοβόρο αυτό. Γιατί υπήρχε παιδί το οποίο δεν έμπαινε στο Webex και έπρεπε να έχει και αυτό θεωρία για να συμβαδίζει με την υπόλοιπη τάξη.

-Η ύλη σου γενικά προχώρησε στα μαθήματα;

-Η ύλη βγήκε σε όλα τα μαθήματα, προχώρησα κανονικότητα.

-Και έκανες όλα τα μαθήματα Φωτεινή;

-Όλα τα μαθήματα, ναι, κανονικά. Το μόνο μάθημα που δεν έκανα στο Webex ήταν θρησκευτικά και κοινωνική και πολιτική αγωγή.

-Πόσο συχνά έκανες Webex;

-Έκανα δυο φορές την εβδομάδα αλλά είχα χωρίσει τα παιδιά σε 10 και 9.

-Οπότε έκανε το κάθε γκρουπ μία φορά την εβδομάδα;

-Όχι έκανε μία ώρα το ένα γκρουπ και μία ώρα το άλλο, 2:00 με 3:00 και 3:00 με 4:00. Και μετά ξανά.

-Και μετά χρησιμοποιούσαν το υλικό που είχες ανεβάσει στο e-class;

-Στην ασύγχρονη ανέβαζα κάθε μέρα. Είχα βγάλει πρόγραμμα και ανέβαζα κάθε μέρα. Ακολουθούσα το πρόγραμμα της τάξης συγκεκριμένα που είχα και στο σχολείο.

-Πόσο δύσκολο φάνηκε σε σένα προσωπικά στην αρχή της εξ αποστάσεως διδασκαλίας να συνδεθείς, να κάνεις λογαριασμό;

-Στην αρχή είχαμε πρόβλημα να βγάλουμε κωδικούς και το πανελλήνιο σχολικό δίκτυο έπεφτε συνέχεια. Δεν μπορούσαν να συνδεθούν ούτε οι μαθητές ούτε εμείς. Μετά όμως διορθώθηκε αυτό, ειδικά μετά το Πάσχα πήγαινε ρολόι δεν είχαμε πρόβλημα.

-Χρειάστηκες τη βοήθειά της ομάδας υποστήριξης που είχε δημιουργηθεί στο σχολείο και περιλάμβανε τη διευθύντρια και την πληροφορικό;

-Εγώ συνεργάστηκα με τους συναδέλφους μου από το σχολείο γενικά. Και την ομάδα υποστήριξης αλλά και με τους συναδέλφους του σχολείου.

-Δεν χρησιμοποίησες κάποια συσκευή ή το δίκτυο του σχολείου;

-Όχι, δεν είχαμε κιόλας!

-Συμμετείχες σε κάποια επιμόρφωση που έγινε κατά τη διάρκεια του lock ντάουν;

-Με τη συντονίστρια της εκπαίδευσης θυμάμαι να συμμετέχω, την κυρία Παπαδοπούλου, δύο φορές. Που συζητούσαμε γενικότερα θέματα της τηλεκπαίδευσης.

-Αυτό ήταν βοηθητικό, σου έλυσε κάποιες απορίες;

-Όχι. Πολύ γενικές πληροφορίες μοιραζόμασταν.

-Τις εργασίες που σου έδιναν τα παιδιά πώς τις αξιολογούσες, πώς τους έδινες ανατροφοδότηση; Χρησιμοποιούσες το e-class για να επιστρέψεις τις ασκήσεις λυμένες, διορθωμένες, ανέβαζες τις απαντήσεις;

-Και τα δύο. Είχε να κάνει με τη φύση της άσκησης δηλαδή αν ήταν ένα ολόσωστο κείμενο για παράδειγμα, έλεγα μέσω του e-class με μήνυμα σε κάθε παιδί στο δικό του λογαριασμό ότι η άσκηση είναι σωστή ή ότι υπάρχει ένα λάθος εδώ ή ότι υπάρχει ένα λάθος εκεί. Σε περίπτωση που τα λάθη ήταν πάρα πολλά ανέβαζα τις σωστές απαντήσεις. Του έστελνα φωτογραφία με τα σωστά.

-Να σε ρωτήσω σε σχέση με τις προσδοκίες σου όταν έμαθες ότι θα κάνουμε εξ αποστάσεως εκπαίδευση πώς πήγε το πράγμα;

-Πολύ καλύτερα από ότι περίμενα. Περίμενα προβλήματα όσον αφορά την επίδοση των παιδιών. Για τη συμμετοχή δεν ήμουν δύσπιστη, ήξερα ότι θα μούνε τα δικά μου παιδιά. Γιατί είχαν όλα τα μέσα και το γνώριζα. Αλλά όσον αφορά την επίδοση και την ύλη πήγε πολύ καλύτερα από ότι περίμενα.

-Χρησιμοποίησες την επίδοσή τους και τη συμμετοχή στην εξ αποστάσεως για να βάλεις βαθμολογίες στο τέλος του τρίτου τριμήνου ή δεν το χρησιμοποίησες επειδή δεν ήταν υποχρεωτικό;

-Την τελική αξιολόγηση των παιδιών την έκανα τον Ιούνιο σίγουρα όμως μέτρησε και ότι τα παιδιά κατέβαλαν όλη αυτή την υπερπροσπάθεια, με κάτι τόσο πρωτόγνωρο για τα ίδια και κάτι τόσο καινούργιο για την εκπαίδευση! Ήμουν προκατειλημμένη θετικά απέναντι τους αλλά τον Ιούνιο ξεκαθάρισε το τοπίο όσον αφορά την αξιολόγηση.

-Επικοινωνούσαν οι γονείς μαζί σου για να σε ρωτήσουν κάτι για να διευκρινίσουν κάτι σε σχέση με την ύλη ή οτιδήποτε άλλο;

-Συνεχώς. Και τηλεφωνικά και με μηνύματα. Και για τεχνικά, με μηνύματα ιδιαίτερα στην αρχή μέχρι να βγουν οι λογαριασμοί... συνέχεια.

-Υπάρχει κάτι που θα έλεγες ότι κέρδισες από την όλη διαδικασία του περσινού lockdown σαν εκπαιδευτικός;

-Εμπειρία για ένα μελλοντικό ενδεχόμενο lockdown ή για άλλη ανάγκη που θα μας οδηγούσε σε τηλεκπαίδευση.

-Ποια ήταν η σχέση σου με την τεχνολογία και τους υπολογιστές πριν τον lockdown;

-Πολύ στενή. Έχω και το ecdl. Οπότε δεν είχα θέμα χειρισμού των μέσων.

-Ποια ήταν τα συναισθήματά σου όταν τελείωσε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση;

-Σαφώς και χάρηκα όταν γυρίσαμε στην κανονικότητα και τελείωσε η εκπαίδευση αλλά τα συναισθήματά μου για την τηλεκπαίδευση ήταν πολύ θετικά. Και κατά τη διάρκεια και όταν τελείωσε, σαν αποτίμηση της όλης προσπάθειας της δικής μου και των παιδιών είχαν πολύ θετικά συναισθήματα.

-Στα παιδιά πώς σου φάνηκε η τηλεκπαίδευση με βάση αυτά που γνωρίζεις;

-Τα παιδιά χάρηκαν όταν ξεκίνησε το Webex γιατί μπόρεσαν και ήρθαν σε επικοινωνία μεταξύ τους. Και δευτερευόντως με εμένα. Συμμετείχαν, ήταν θετικά και χαρούμενα θα έλεγα.

-Πιστεύεις ότι έπρεπε να έχει γίνει κάποιου είδους επιμόρφωση μετά το lockdown πριν την έναρξη της καινούργια σχολική χρονιά;

-Σίγουρα θα έπρεπε να είχε γίνει γιατί αν κρίνω από τον εαυτό μου τα έμαθα σχεδόν όλα από μόνη μου και με τη βοήθεια των συναδέλφων μου, δεν υπήρχε δηλαδή κάποιο οργανωμένο... κάποια οργανωμένη προσπάθεια από την πολιτεία για να με επιμορφώσει.

-Κάτι που θα έκανες διαφορετικά;

-Θα έκανα περισσότερες ώρες. Βέβαια έβλεπα ότι λειτουργούσε καλά η ασύγχρονη για αυτό δεν ήθελα να φορτώσω τα παιδιά με περισσότερες ώρες μπροστά στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Και από τους γονείς δεν έγινα δέκτης σχολείων του τύπου «θα λειτουργήσει, δεν θα λειτουργήσει;», μεγαλύτερο άγχος είχαν για το αν θα συμμετέχουν τα παιδιά τους.

-Ήταν κατά τη γνώμη σου προτιμότερη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από μία συνολική αποχή από την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του lockdown;

-Ναι, σίγουρα! Καλύτερα εξ αποστάσεως παρά αποχή!

-Θέλεις να προσθέσεις κάτι άλλο κάποιο γενικότερο σχόλιο;

-Θα ήθελα να καταγγείλω για τον έναν μου τον μαθητή, του οποίου η μητέρα εργαζόταν και δεν είχε τα μέσα να μπει το παιδί θα ήθελα η πολιτεία να είχε βρει λύση για να συμμετέχει και αυτό το παιδί που δεν είχε κινητό ή laptop. Και όχι να το αποκλείσουμε από το Webex.

6. Όνομα εκπαιδευτικού: Βούλα, Γ τάξη

-Ποιες πλατφόρμες χρησιμοποίησες;

-Ξεκίνησα να χρησιμοποιώ για λίγο την e-me, όμως κολλούσε αρκετά και έτσι μετά από λίγο καιρό την άλλαξα και χρησιμοποίησα το e-class.

-Με τους γονείς πως επικοινωνούσες;

-Κυρίως μέσω email αλλά και εδώ ξέρεις μία γειτονιά είμαστε!

-Πώς σου φάνηκε η χρήση της πλατφόρμας Webex και e-class;

-Οι πλατφόρμες ή μάλλον γενικότερα όλη η εξ αποστάσεως διδασκαλία ήταν κάτι δύσκολο κάτι πρωτόγνωρο. Οι πλατφόρμες σαν πλατφόρμες, όσον αφορά το χειρισμό τους ήταν εντάξει στη χρήση, αλλά ήθελε και πολύ προετοιμασία, δεν είχαμε υλικό γιατί είχαμε συνηθίσει να χρησιμοποιούμε τα βιβλία, να κάνουμε παράδοση στην τάξη. Στο Webex δέκα λεπτά έφευγαν με τα «ακούω, δεν ακούω, πού είμαστε». Επίσης, δεν μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε την κάμερα, κολλούσε συνέχεια! Κάμερες, μικρόφωνο τα παιδιά δεν μπορούσαν να ανοίξουν πολλές φορές... το internet είχε συνεχώς προβλήματα... μετά το Πάσχα άρχισε να βελτιώνεται λίγο η κατάσταση και να μπορούμε να τα χρησιμοποιούμε.

-Πόσο συχνά έκανες μάθημα μέσω Webex;

-Πριν το Πάσχα έκανα μία φορά την εβδομάδα ένα δίωρο και μετά το Πάσχα έκανα δυο φορές την εβδομάδα.

-Και ποια μαθήματα έκανες;

-Έκανα γλώσσα, μαθηματικά και ιστορία. Στο e-class ανέβαζα στην αρχή τρεις φορές την εβδομάδα και μετά κάθε μέρα υλικό για τα παιδιά.

-Πώς διόρθωνες τις ασκήσεις, πώς τους έδινες ανατροφοδότηση;

-Κοίτα, χρησιμοποίησα πολύ την αυτοδιόρθωση, δηλαδή μετά από κάποιες μέρες ανέβαζα τις απαντήσεις των ασκήσεων και τα παιδιά διόρθωναν μόνα τους τα λάθη. Αν έβλεπα από πολλούς τα ίδια λάθη τα συζητάγαμε και στο Webex την επόμενη φορά που κάναμε μάθημα.

-Πόσοι μαθητές της τάξης σου συμμετείχαν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία;

-Η τάξη μου είχε 20 μαθητές, στο Webex συμμετείχαν 17-18 σταθερά, κάθε φορά που κάναμε. Να σου πω την αλήθεια, δεν την περίμενα τόσο μεγάλη συμμετοχή και με τέτοια σταθερότητα. Ήταν μια ευχάριστη έκπληξη. Όσον αφορά το e-class, περίπου 5-6 άτομα μου έστελναν τις απαντήσεις στις ασκήσεις που έδινα, στο υλικό δηλαδή που ανέβαζα... εκεί περίμενα περισσότερους να σου πω την αλήθεια.

-Τις απαντήσεις τα παιδιά τις έστελναν μέσω του e-class;

-Ελάχιστοι ανέβαζαν στο e-class, οι περισσότεροι με email.

-Η ύλη σου πώς προχώρησε;

-Εντάξει *ok*, με την ύλη εντάξει, για όσο χρόνο κάναμε καλά πηγή, δεν γινόταν και παραπάνω. Πιστεύω ότι έκανα ότι καλύτερο μπορούσα Με βάση τα δεδομένα που είχα, το internet, τον υπολογιστή, το χώρο δουλειάς. Μην ξεχνάς ότι εμένα ο άντρας μου είναι και αυτός δάσκαλος και είχαμε πρόβλημα στο να κάνουμε μάθημα ταυτόχρονα να χρησιμοποιούμε τον υπολογιστή του σπιτιού μας και οι δύο να βρίσκουμε υλικό και να απαντάμε στα παιδιά. Είχαμε και τη μικρή...

-Το υλικό που χρησιμοποιούσες ήταν δικό σου, το είχες από πριν, το δημιούργησες για τις ανάγκες της τηλεκπαίδευσης;

-Κοίταξε, στο e-class έφτιαχνα παρουσιάσεις, *powerpoint* δηλαδή, όσο για τις ασκήσεις τις έβρισκα στο internet και πολλές τις προσαρμόζα με βάση τις ανάγκες της τάξης μου... μπορεί να πρόσθετα ή να αφαιρούσα μερικά. Δεν το είχα το υλικό από πριν, όχι. Γενικά όμως δεν προχώρησε το πράγμα πολύ γρήγορα, η πρόοδος της ύλης ήταν πολύ αργή. Ίσως έχει να κάνει και με την τάξη, μπορεί οι μεγαλύτερες τάξεις να τα πήγαν καλύτερα τα δικά μου δυσκολεύτηκαν...

-Συμμετείχες σε επιμορφώσεις;

-Σε επιμορφώσεις δεν συμμετείχα, είχα όμως τη στήριξη των συναδέλφων. Δηλαδή ότι απορίες είχα σε σχέση με προγράμματα εργαλεία παρουσιάσεων και τέτοια θα συζητούσα με συναδέλφους. Εντάξει, σιγά-σιγά τα βρήκαμε αλλά πολύ άγχος πολύ πίεση...

-Αισθάνθηκες αγχώεις με την όλη διαδικασία;

-Ναι ρε συ, πολλή πίεση! Ήταν δύσκολα να συντονιστούν όλα αυτά, να επικοινωνήσεις με τους γονείς εγγραφές, απορίες, επικοινωνία! Όλη μέρα *mail*, όλη μέρα μηνύματα, άσε που είχαμε και τα παράπονα από πάνω! Εγώ άκουσα και πολλά παράπονα γονέων. Οι μισοί λέγανε ότι προχωράω γρήγορα, οι άλλοι μισοί λέγανε ότι δεν βάζω πολλές ασκήσεις! Ήταν δύσκολο.

-Μετά από όλη αυτή τη διαδικασία πώς αισθάνεσαι;

-Εντάξει, τώρα νιώθω ότι μπορώ να ανταποκριθώ σε κάποιο βαθμό αν ξαναχρειαστεί αλλά γενικά πέφτει πολλή δουλειά στον εκπαιδευτικό για την προετοιμασία του υλικού στο σπίτι. Άλλο είναι να είσαι στην τάξη σου και να τα λες στα παιδιά ξανά και ξανά το μάθημα, και να ζητάς παραδείγματα από όλους για να δεις αν έχουν καταλάβει, και άλλο να περιμένεις να ανοίξουν το υλικό στο e-class μόνα τους, αν έχουν απορίες. Σαν

πασάλειμμα μου φαίνεται εμένα... άσε που ειδικά στα μικρά παιδιά πρέπει να είναι και οι γονείς μαζί. Και από αυτούς, οι μισοί δουλεύουν, άλλοι δεν ξέρουν, άλλοι δεν θέλουν...

-Οι μαθητές σου πώς ανταποκρίθηκαν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία;

-Το Webex τους άρεσε, χαίρονταν! Μην ξεχνάς ότι ήταν και κλεισμένα πόσο καιρό πριν χωρίς να βλέπουν άνθρωπο, οπότε χάρηκαν με την όλη ιστορία. Αν και από πλευράς της ύλης, δεν γίνονταν όλα εξ αποστάσεως δηλαδή άφησα κεφάλαια για να προχωρήσω σε μερικά κεφάλαια που ήταν πιο εύκολο να γίνουν μέσω Webex. Όταν ξαναγυρίσαμε έκανα πάλι επανάληψη.

-Θεωρείς απαραίτητη την ευελιξία μεταξύ σύγχρονης και ασύγχρονης για την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας;

-Πρέπει να υπάρχει ευελιξία γιατί δεν μπορεί σε όλες τις περιπτώσεις να λειτουργήσει αποκλειστικά η σύγχρονη ή η ασύγχρονη λόγω τεχνικών προβλημάτων ή έλλειψης εξοπλισμού.

-Ήταν κατά τη γνώμη σου προτιμότερη η εξ αποστάσεως εκπαίδευση από μία συνολική αποχή από την εκπαίδευση κατά τη διάρκεια του lockdown;

-Φυσικά και είναι προτιμότερη!

-Θέλεις να κάνεις κάποιο σχόλιο ή να προσθέσεις κάτι;

-Να πω ότι εγώ για παράδειγμα, είχα έναν μαθητή ο οποίος δεν είχε internet στο σπίτι, ούτε εκτυπωτή, είχε μόνο ένα κινητό που μπορούσε να χρησιμοποιήσει. Αντίστοιχοι τέτοιοι μαθητές υπήρχαν και σε άλλες τάξεις, σε όλα τα σχολεία. Τι έπρεπε εμείς να κάνουμε, να κάνουμε σαν να μην υπάρχει αυτός ο μαθητής και να συνεχίζουμε κανονικά τη διδασκαλία, και να προχωράμε παρακάτω στην ύλη; Με στεναχωρούσε πολύ αυτή η σκέψη, γιατί δεν μπορούσα να κάνω τίποτα. Δεν υπήρχε καμία πρόβλεψη για αυτό το παιδί και, αν θυμάσαι, το σχολείο τότε δεν είχε ούτε internet ούτε συσκευές για να μπορέσει να πάει στο σχολείο το παιδί να κάνει το μάθημα. Τι να λέμε τότε;

